La Kastelo di Otranto

Horace Walpole

Unesme publisita 1765 ; tradukita de la triesma edituro, 1766.

Ica tradukuro
Creative Commons 2026 by Brian E. Drake
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 Unported
International

The Oxford Rationalist
56 Albany Street
Oxford, NY 13830 USA
(607) 843-2636
brian.eric.drake@gmail.com

La Kastelo di Otranto

Gotika historio da Horace Walpole

Tradukita da Brian E. Drake

Hon.ble Horace Walpole,
afterwards
Earl of Orford.

——— *Vane*
Fingentur species, tamen ut Pes, & Caput uni
Reddantur formæ.———

HOR.

⟦Vane
Specii imaginesas, ma por ke Pedo & Kapo esez
kom un Formo facita.⟧

PREFACO

A la unesma edituro.

La sequanta verko unesme trovesis en la biblioteko di anciena familio Katolika en la nordo di *Anglia.* Olu imprimesis ye *Napoli*, en la nigra literi, dum la yaro 1529. Quante plu frue olu skriptesis ne aparas. La chefa eventi esas tala quala kredesis dum la maxim obskura epoko di Kristanismo ; ma la linguo e konduto kontenas nulo qua tendencas a barbarismo. La stilo esas la maxim pura *Italiana.* Se la historio skriptesabus proxime a la tempo dum qua onu supozas ke olu eventis, to esus inter 1095, la ero di la unesma kruc-milito, e 1243, la dato di la lasta, o ne longe

pose. Esas nula altra evento en la verko qua igas ni konjektar la tempo en qua la ceno pozesas : La nomi di la aktori esas evidente fiktiva, e probable intencante disimulata ; ma la *Hispana* nomi di la servisti semblas indikar ke ta verko ne kompozesis til pos ke la establiso di la *Aragoniana* rejuli en *Napoli* familiarigabis *Hispana* nomi en ta lando. La beleso di la expreso-maniero, e la fervoro di la autoro, ⟦moderigata, tamen, da partikulara judiko⟧ konkordas por ke me opinionez ke la dato di kompozo esis nur kelke ante la dato di la imprimo. Literaturo tatempe maxime florifis en *Italia*, e kontributis por dispersar la imperio di superstico, tatempe tante forte atakata da la reformisti. Ne esas neprobabla, ke habila sacerdoto esforcus turnar lia propra armi kontre la noviganti ; e lu forsan uzus sua kapableso kom autoro por konfirmigar por la populo lia anciena erori e superstici. Se lu havus ta skopo, lu certe agabus per partikulara apliko. Tala verko quala la sequanta sklavigus cent vulgara menti ultre la duimo di la

kontroversala libri skriptita de pos la dii di *Luther* til nun.

Ica solvuro pri la motivi di la autoro tamen ofresas nur kom konjekto. Irge qua esis lua opinioni, od irge qua esus la efekti por exekutar oli, ilua verko povas nur esar pozata nun avan la publiko por amuzar. Mem tale, ula apologio necesesas. Mirakli, vizioni, nekromancio, sonji, ed altra eventi preternorma nun explozesas mem ek romanci. To ne esis la kazo dum ke nia autoro skriptis ; mem min probable kande la historio ipsa supozesas eventir. Kredo pri omna sorto de marvelajo esis tante establisita dum ta obskura eri, ke ta autoro qua omisis omna menciono pri oli ne esabus fidinda a la *konduto* di ta ero. Lu ipsa ne mustas kredar oli, ma lu mustas montrar ke lua aktori ipsa kredas oli.

Se on exkuzas ica *mirakloza aspekto*, la lektanto trovos nulo altra senvalora en sua lekto. Permisez la posibleso di la fakti, ed omna aktori kondutas quale homi kondutus en tala situeso. Esas nula fanfarono, nula kompari, flori, digresi, o nenecesa deskripturi.

Omno direte tendencas a la katastrofo. La atenco di la lektanto nultempe destensesas. La reguli di la dramato esas preske sequata dum la tota verko. La personi esas bone skisita, e mem plu bone mantenita. Teroro, la chefa mashino di la autoro, preventas ke la historio ulatempe langorez ; ed olu esas tante ofte kontrastata per kompato, ke la mento restas en kontinua chanjeso di pasioni interesiva.

Uli forsan opinionus ke la personi di la servisti esas tro poke serioza por la tono generala di la historio ; ma ultre lia opozo a la chefa personi, la arto di la autoro esas remarkinda pri la konduto di la subordiniti. Li deskovras multa parti necesa por la historio, parti ne bone deskovrata sen lia *naiveso* e simpleso : partikulare, la hominatra teroro e febleso di *Bianca*, en la ultima chapitro, necese agas por avancigar la katastrofo.

Esas naturala ke tradukisto esez prejudikiva por sua adoptata verko. Plu senpartisa lektanti forsan ne esus tale frapata da la beleso di ta verko quale me. Ma me ne esas blinda pri la defekti di la autoro. Me dezirus ke lu

fondabus sua projeto sur plu utila konkluzo kam ico ; ke *la peki di la patri venos a lia filii til la triesma e quaresma generaciono.* Me dubitas ka, dum lua epoko, mem plu kam nun, ambicio haltigus sua apetito por dominaco pro timo pri tante fora puniso. Ma ica konkluzo febligesas da ta min direta sugesto, ke mem tala anatemo esos deturnata per devoco a la santa *Nikolaos*. Hike la interesto di la Monako evidente vinkas la judiko di la Autoro. Tamen, havante tala omna defekti, me ne dubitas ke la *Angla* lektanto esos plezata da ta verko. La pieso qua dominacas la tota verko, la lecioni inkulkata pri vertuo, e la rigida pureso di la sentimenti, liberigas ita verko de la kondamno tro kustumala pri romanci. Se olu trovus la suceso quan me esperas, me kurajigesus ri-imprimar la *Italiana* originala, quankam to minvalorigus mea propra laboro. Nia linguo mankas la charmi di la *Italiana*, pro e varieso e harmonio. Harmonio esas partikulare ecelanta por simpla naraco. Naracar sen falar tro base od acensar tro alte esas desfacila en la *Angla* ; defekto

evidente efektigita per ne sorgar parolar pura linguo dum generala konverso. Omna *Italiano* o *Franco* havante bona rango esas fiera parolar sua propra linguo korekte ed elegante. Me ne darfas flatar me ke me bone servis mea autoro tarelate : Lua stilo esas tam eleganta kam lua prizento di la pasioni esas maestrala. Esas regretinda ke lu ne aplikis sua talenti a ta qua oli fitis, la teatro.

Me ne plus retenos la lektanto, ecepte facar un kurta komenturo. Quankam la mashinaro esas inventuro, e la nomi di la aktori esas imaginala, me mustas kredar, ke la historio esas fondita sur vereso. La ceno sendubite esas pozata en ula reala kastelo. La autoro semblas freque, sen intenco, deskriptar partikulara parti. *La chambro,* lu dicas, *ye la dextra latero ; la pordo adsinistra ; la disto de la kapelo a la apartamento di* Konrad : Olti ed altra frazi forte prezuntas ke la autoro regardis ula partikulara edifico. Kurioza homi, qui havas libertempo por tala inquesto, forsan deskovros inter la *Italiana* skriptisti la fundamento sur qua nia autoro konstruktis. Se

katastrofo irgamaniere simila a ta quan lu deskriptas kredesus incitir ica verko, to kontributus a la intereso di la lektanto, ed igus ke la kastelo di *Otranto* esez mem plu emociganta historio.

PREFACO

A la duesma edituro.

La favoranta maniero per qua ca verketo aceptesis da la publiko postulas ke la autoro explikez la kauzi per qua ilu kompozis olu. Ma ante revelar ta motivi, decas ke ilu demandez pardono da sua lektanti pro ofrir sua verko per la falsa nomo di tradukisto. Pro ke humileso pri ilua propra kapableso, e la noveso di la probo, esis ilua unika incito metar ta maskilo, ilu flatas su ke ilu semblez pardonebla. Ilu sendis sua verko a la nepartisana judiko di la publiko ; rezolvita ke olu perisez en obskureso, se ne aprobata ; nek ilu volis agnoskar tala trivialajo, sen ke plu

bona judikisti deklarez ke ilu darfas agnoskar olu sen redeskar.

Olu esis probo mixar la du sorti de Romanco, la anciena e la moderna. En la anciena, omno esis imagino e neprobableso : en la moderna, naturo sempre intencesas esar, ed ulafoye esis, sucesoze kopiata. Invento ne mankas ; ma la granda resursi di imagino esas digizita per strikta adhero a komuna vivo. Ma se en la duesma speco Naturo konstriktas imagino, elu nur venjis su, esinte tote exkluzita de la anciena Romanci. La agi, sentimenti, konversi, di la geheroi di la anciena dii esis tam nenaturala kam la mashinaro uzata por movigar li.

La autoro di la sequanta pagini opinionis ke esas posibla rikonciliar la du sorti. Dezirante permisar ke la fantazio-povi esez libera por ample vagar tra la senlimita domeni di invento, e talamaniere krear plu interesanta eventi, ilu deziris movigar la mortiva agenti en sua dramato segun la reguli di probableso ; kurte, igar ke li pensez, parolez ed agez, quale onu supozas ke reala viri e mulieri agas en

extraordinara situesi. Ilu observabis, ke en omna inspirata skripturi, la personi sub la dispenso di mirakli e ti qui spektis la maxim astoneganta fenomeni nultempe oblivias lia homala karaktero : ma en la produkturi di la romancala historio, neprobabla evento nultempe falias akompanesar da absurda dialogo. La aktori semblas perdar lia raciono tam balde kam la reguli di Naturo perdas lia tono. Pro ke la publiko aplaudis ica probo, la autoro ne devas dicar ke ilu esis tote nekapabla facar la tasko asumata : ma se la nova voyo quan ilu markizis pavizus strado por homi qui havas plu brilanta talenti, ilu konfesos kun plezuro e modesteso, ke ilu intelektis ke la projeto esis kapabla aceptar plu bona beligo kam sua imagino o konduto di la pasioni povus donar ad olu.

Relatante a la konduto di la servisti, pri qua me remarkis en la unesma prefaco, me pregas permiso adjuntar kelka vorti. La simpleso di lia konduto, qua preske tendencas ecitar rideti ne apta a la serioza mieno di la verko, esis intencate facata en ta maniero. Mea regulo

esis Naturo. Irge quante grava, importanta, o mem melankolioza, esas la senti di la Princi ed heroi, li ne impresas la sama senti a lia servisti : adminime la servisti ne expresas, ne devas esar koaktata expresar, lia pasioni per la sama dignoza tono. Segun mea humila opiniono, la kontrasto inter la sublimeso di l'una e la *naiveso* di l'altra pozas la unesma en plu forta lumo. La nepacienteso ipsa sentata da la lektanto, ajornata da la kruda joki di la vulgara aktori de saveskar la importanta katastrofo expektata, forsan plufortigas, certe pruvas, ke lu esis artoze interesata da la sequanta evento. Ma me havis plu alta autoritato kam mea propra opiniono por tala konduto. Ita granda maestro di naturo, *Shakespeare*, esis la modelo quan me kopiis. Permisez me questionar, kad ilua tragedii di *Hamlet* e *Iulius Caesar* ne perdus granda quanto di lia esprito e marveloza beleso, se la humuro di la tombisti, la sensencaji di *Polonius*, e la nehabila joki di la *Romana* civitani omisesus, o vestizita per heroaji ? Ka ne esas la eloquenteso di *Antony*, la plu nobla

ed afektacate ne-afektacata diskurso di *Brutus*, artificale exaltata da la kruda klami naturala ek la boki di la audantaro ? Ita stroki rimemorigas da onu la *Greka* skultisto, qua, por montrar la ideo di Koloso en la dimensioni di siglo, enpozis puereto tam alta kam lua polexo.

No, dicas *Voltaire* en ilua edituro di *Corneille*, ica mixuro di bufonaji e soleneso esas netolerebla— *Voltaire* esas geniozo*—ma

* La sequanta komenturo ne relatas la nuna questiono, ma esas pardonebla en *Anglo*, qua volunte pensas ke la severa kritiko di skriptisto tam maestrala kam *Voltaire* pri nia nemortiva samlandano, esus forsan la fervoro di esprito e impetuemeso vice la rezulto di judiko ed atenco. Ka ne esas posibla ke la habileso di la Kritiko en la forteso e povo di nia linguo esis tam nejusta e nekompetenta kam ilua propra saveso pri nia historio ? En ilua Prefaco a la *Komtulo di Essex* da *Thomas Corneille,* sioro *Voltaire* konfesas ke la vereso di historio esis flagrante perversigita en ta verko. Por pardonar lo, ilu pledas, ke kande *Corneille* skriptis, la *Nobelaro* di *Francia* ne edukesis pri *Angla* historio ; ma, dicis la komentanto, li nun studiante olu, onu ne tolerus tala misreprezento—ma obliviante ke la periodo di nulsavo esas pasinta, e ke esas ne tro necesa instruktar le savanta, ilu entraprezas, pro la abundego di sua propra lektado, donar a la Nobelaro di sua propra lando detalo pri la favoriti di la rejino *Elizabeth*—inter qui, ilu dicas, *Robert Dudley* esis la unesma, e la Komtulo di *Leicester* la duesma.—Kad onu kredez ke esas

ne tam granda geniozo kam *Shakespeare.* Sen utiligar autoritato disputebla, me rekursas a *Voltaire* ipsa. Me ne rekursas ad ilua olima panegiri pri nia granda poeto ; quankam la *Franca* kritiko dufoye tradukis la sama diskurso en *Hamlet*, kelka yari ante nun pro admiro, plu recente pro moko ; e me regretas trovar ke ilua judikado febleskas, kande olu devas plu matureskir. Ma me uzos ilua propra vorti, parolata pri la generala temo di la teatro, kande ilu nek pensis rekomendar nek denigrar la praktiko di *Shakespeare* ; konseque, de instanto kande *Voltaire* esis nepartisana. En la prefaco ad ilua *Enfant Prodigue*, ta rafinita verko pri qua me deklaras mea admiro, e qua, se me vivus plusa duadek yari, me fidas ke me nultempe esforcos mokar, ilu ofras ita vorti, parolante pri Komedio ⟦ma tam aplikebla a Tragedio, se Tragedio esus, quale olu certe esez, pikturo di homala vivo ; e me ne povas konceptar pro quo tempopa joko esez plu juste exilata de la tragediala ceneyo kam patetika seriozeso esez exilata de la

necesa informar sioro *Voltaire* ipsa, ke *Robert Dudley* e la Komtulo di *Leicester* esis la sama homo ?

komediala]] *On y voit un melange de serieux et de plaisanterie, de comique et de touchant ; souvent meme une seule aventure produit tous ces contrastes. Rien n'est si commun qu'une maison dans laquelle un pere gronde, une fille occupèe de sa passion pleure ; le fils se moque des deux, et quelques parens prennent part differemment á la scene, &c. Nous n'inferons pas de là que toute Comédie doive avoir des scènes de bouffonnerie et des scenes attendrissantes : il y a beaucoup de très bonnes pièces où il ne règne que de la gayeté ; d'autres toutes serieuses ; d'autres melangèes : d'autres ou l'attendrissement va jusques aux larmes : il ne faut donner l'exclusion à aucun genre : et si l'on me demandoit, quel genre est la meilleur, je repondrois, celui qui est le mieux traitè.*† Certe, se Komedio darfas esar

† [[Ol kontenas mixuro de seriozeso ed humuro, ol esas e drola ed emociganta, omna ta kontrasti ofte eventas en un epizodo. Nulo esas plu ordinara kam domo en qua patro plendachas, filiino absorbesas da amoro-afero ploras, e la filiulo mokas ta amba, dum ke diversa parenti partoprenas la agado singlu sumaniere, edc. Ni ne inferas de lo ke omna komedio mustas havar ceni qui esas farsala e ceni qui esas emociganta ; esas multa teatraji ecelanta en qui gayeso tote regnas, altri qui esas

toute serieuse, Tragedio darfas tempope, nefrivole, esar pardonata por rideto. Qua darfas preskriptar ? Ka la kritiko, qua por defensar su deklaras ke *nula jenro* esez exkluzata de Komedio, ofrez legi a *Shakespeare ?*

Me komprenas ke la prefaco de qua me citas ita frazi, ne esas sub la nomo di sioro *Voltaire*, ma sub la nomo di ilua redaktero ; ma qua dubitas ke la redaktero e la autoro esis la sama homo ? od ube esas la redaktero, qua tante felice obtenis la stilo e la brilanta argumento-facileso di la autoro ? Ta frazi sendubite esis la reala sentimenti di ta granda autoro. En ilua letro a *Maffei*, qua pre-iras ilua *Merope*, ilu ofras la preske sama opiniono, quankam, me dubitas, kun kelka ironio. Me repetos ilua vorti, e pose ofros mea motivo por citar oli. Pos tradukar paragrafo en la *Merope* da *Maffei*, sioro *Voltaire* pluse dicas, *Tous ces traits sont naifs : tout y est*

---

tote serioza, altri qui esas mixuro di la du, ed altri en qui kompato incitas lakrimi. Nulo de ta jenri esez exkluzita ; e se me questionesus qua jenro esas la maxim bona, me respondus : ta jenro qua esas maxim bone traktata.]

convenable à ceux que vous introduisez sur la scène, et aux mœurs que vous leur donnez. Ces familiarités naturelles eussent été, à ce que je crois, bien reçues dans Athènes ; mais Paris et notre parterre veulent une autre espèce de simplicitè.‡ Me dubitas, me dicas, ka ne esas partikulo di mokrideto en ica ed altra frazi di ta letro ; ma la vereso ne domajesas per tintesar da moko. *Maffei* prizentis *Greka* historio : La *Athiniani* esis certe tam kompetenta judikanti pri *Greka* konduto e pri la deco montrar oli, kam la *Parterre* di *Paris.* Kontree, dicas *Voltaire,* ⟦e me mustas admirar ilua rezono⟧ esis nur dekamil civitani en *Athini*, e *Paris* havas preske okacent mil habitanti, inter qui onu darfas supozar triadek mil judikanti pri dramati.—Yes ya!—ma supozante tante nombroza tribunalo, me kredas ke ito esas la nura kazo qua pretextas ke triadek mil homi, qui vivas preske duamil

‡ ⟦Omna ta traiti esas naiva ; omno esas apta a ti qui vu introduktas adsur la ceneyo e la konduto quan vu donas a li. Ca ne-afektacanta familiareso esus, me kredas, bone aceptata en Athini, ma Paris e nia spektantari en la partero deziras simpleso di altra sorto.⟧

yari pos la ero diskutata, esis, nur per votar, deklarata esar plu bona judikanti kam la *Greki* ipsa pri to quo esez la konduto di Tragedio kompozata segun *Greka* historio.

Me ne diskutos la *espèce de simplicité*, quan la *Parterre* di *Paris* postulas, nek la kateni per qui la *triadek mil judikanti* jenas lia poezio, la chefa valoro di qua, segun mea kompreno di repetita frazi en *La nova komenturo pri Corneille*, konsistas ek saltar malgre ta kateni ; valoro qua, se vera, reduktus poezio de la alta esforco di imagino a pueratra e tre desestiminda laboro—*difficiles nugæ* kun atestanto ! Me tamen ne evitos mencionar du versi qui, a mea *Angla* oreli, sempre sonis quale la maxim matida e maxim triviala pruvo di cirkonstancala deco ; ma qui *Voltaire*, qua tante severe traktis non dekimi di la verki di *Corneille*, expozis por defensar en *Racine :*

De son appartement cette porte est prochaine,
Et cette autre conduit dans celui de la Reine.

Tradukita:

De ilua apartamento ca pordo duktas,
E l'altra duktas a la salono di la Rejino.

Desfelica *Shakespeare !* se vu igis ke *Rosencrantz* informez sua kompanulo, *Guildenstern*, pri la skisuro di la palaco di *København*, vice prizentar a ni etikala dialogo inter la Princulo di *Dania* e la tombisto, la lumizita spektantaro di *Paris* instruktesabus *duesmafoye* adorar vua talenti.

La rezulto di omna to dicita esas shirmar mea propra audaco sub la kanono di la maxim brilanta geniozo quan ica lando, adminime, produktis. Me darfus pledir, ke kreinte nova speco di romanco, me esas libera facar irge qua reguli qui semblis a me apta por olua faco : Ma me esus plu fiera imitir, irge quante feble, neklare, e diste, tante maestratra modelo, kam juar la tota merito di invento, ecepte ke me povis markizar mea verko per ed genio ed originaleso. Omnakaze, la Publiko sat

honorizis olu, irge qua rango olua tolereo grantas ad olu.

SONETO

a la tre estiminda

Siniorino MARY COKE.

La dolca damzelo, di qua la trista naraco
Trasesas en ca pagini melankolioza ;
Ho dicez, bon Damo, pro el e pro ta violaco
Ka vua sino ne esas lakrimoza ?

No ; nultempe vua sentema sino
Ne su inklinas ad homala mizeri ;
Tenera, ma anke ferma, vu, siniorino,
Moleskas mem por nekonocata sufreri.

Ho ! gardez ta marveli naracata
Pri mal ambicio da fato devastata
De la kondamno di la raciono.

Per vua benigna rideto benedikanta
Mea barketo brave segliranta
Avancos til la Famo-naciono.

H. W.

La Kastelo di Otranto

Gotika historio, &c.

CHAPITRO I.

Manfred, Princulo di *Otranto*, havis un filiulo ed un filiino : elta lasta, tre belega virgino evanta dek-e-ok yari, nomesis *Matilda. Konrad*, la filiulo, esis plu yuna per tri yari, nebela yunulo, maladema, ne havanta bona karaktero ; ma ilu esis la dorloto di sua patro, qua nultempe montris irga signi di afeciono a *Matilda. Manfred* kontratabis mariajo por sua filiulo kun la filiino di la markezo di *Vicenza*, *Isabella* ; ed elu ja transdonesabis da sua protektanti aden la manui di *Manfred*, por ke ilu celebrez la mariajo tam balde kam la mala saneso-stando di *Konrad* permisas. La nepacienteso di *Manfred* por ta rituo remarkesis da la familio e vicini. La familio ya, timante la severeso di la

temperamento di sua Princulo, ne audacis parolar lia konjekturi pri tala hasto. *Hippolita*, ilua spozino, afabla damo, ya ulafoye audacis mencionar la danjero pri tante frue mariajar sua unika filiulo, konsiderante ilua granda yuneso, e plu granda infirmaji ; ma elu nultempe recevis altra respondo kam komenturi pri elua propra sterileso, elta qua donabis ad ilu nur un heredantulo. Ilua farmisti e regnati esis min prudenta dum konversar : li imputis ita hastoza mariajo a la timo di la Princulo pri la kompletigo di anciena predicajo, qua, on dicis, deklaras, ke *la Kastelo e la Regno di* Otranto *pasez de la nuna familio irge kande la vera posedanto kreskabos tro grande por habitar olu.* Esis desfacila komprenar ica predicajo : mem min facila konceptar quale olu relatas a la mariajo. Ma ta misterii, o kontredicaji, ni igis ke la populo min fidez a sua opinioni.

La nasko-dio di yuna *Konrad* fixigesis por ilua spozigo. La asistantaro asemblesis en la kapelo di la Kastelo, ed omno esis pronta por la komenco di la oficio, kande *Konrad* ipsa

mankis. *Manfred*, nepacienta pro la minima ajorno, e qua ne observabis la retreto di sua filiulo, sendis un de la servisti por advokar la yuna Princulo. La servisto, qua ne irabis sat longe por transirar la korto a la apartamento di *Konrad*, anhelante retrokuris, per maniero frenezioza, la okuli regardegante, e spumifante de la boko. Ilu dicis nulo, ma indikis la korto per la manuo. La asembluro frapesis da teroro ed astoneso. La Princino *Hippolita,* sen savar quo eventabis, ma anxioza por sua filiulo, esvanis. *Manfred,* min timante kam iraceskante pro la ajorno di la spozigo, e pro la foleso di sua servisto, imperioze questionis, quo eventas ? La kerlo ne respondis, ma duris indikar per fingro vers la korto ; e tandem, pos repetita questioni pozata, klamis, 'Ho ! La helmo ! la helmo !' Dume, uli de la grupo kurabis aden la korto, de qua on audis konfuza bruiso de kriachi, hororo e surprizo. *Manfred*, qua pavoreskis pro ne vidar sua filiulo, ipse iris por saveskar to quo incitas ta stranja konfuzeso. *Matilda* restis esforcante helpar sua matro, ed *Isabella* restis por la sama skopo,

e por evitar montrar ula nepacienteso por la spozulo, por qua, advere, elu havis mikra afeciono.

To quo unesme asaltis la okuli di *Manfred* esis grupo de ilua servisti qui esforcis levar ulo qua semblis ad ilu esar monto ek nigra plumi. Ilu regardis sen kredar sua vido. 'Quon vi facas ?' iracoze kriis *Manfred* ; 'ube esas mea filiulo ?'

Salvo de voci respondis, 'Ho ! Mea Sinioro ! la Princulo ! la Princulo ! la helmo ! la helmo !'

Shokata da ca soni lamentinda, e timante to quon ilu ne savis, ilu hastoze avancis,—ma quala vidajo por la okuli di patro !—ilu vidis sua filio aplastita, e preske enterigita sub enorma helmo, centople plu granda kam irga kasko facita por homo, ed ombrizita da proporcionala quanto de nigra plumi.

La hororo di la vidajo, la nulsavo di omnu pri quale ta malajo eventabis, e precipue la grandega fenomeno avan ilu forprenis la parolo di la Princulo. Ma ilua silenco duris plu longe kam mem chagreno produktus. Ilu fixe

Ilu fixe regardegis ta quan ilu vane deziris kredar esar viziono.

regardegis ta quan ilu vane deziris kredar esar viziono ; e semblis min atencar sua perdajo, kam meditar pri la astoneganta kozo qua facabis olu. Ilu tushis, ilu exploris la fatala kasko ; nek povis mem la sangifanta, tordita restaji di la yuna Princulo deturnar la regardo di *Manfred* de la auguro avan ilu. Ti omna qui savabis ilua partisana afeciono por la yuna *Konrad* esis tam surprizita pro la indiferenteso di la Princulo kam ipse frapita da la miraklo di la helmo. Li portis la deformata kadavro aden la halo, sen recevar mem la minima direkto da *Manfred*. Ilu tam minime atencis la Siniorini qui restis en la kapelo : kontree, sen mencionar la desfelica Princini, ilua spozino e filiino, la unesma soni qui falis ek la labii di *Manfred* esis, 'Sorgez la siniorino *Isabella.*'

La servisti, sen observar la stranjeso di ta instruciono, duktesis da lia afeciono por lia mastrino konsiderar ke olu esis partikulare intencata ad elua stando, ed hastis helpar elu. Li portis elu aden elua chambro, plu mortinta kam vivanta, ed indiferenta ad omna la stranja cirkonstanci audata da elu, ecepte la morto di

elua filiulo. *Matilda,* qua extreme amis sua matro, represis sua propra chagreno ed astoneso, e pensis pri nulo ecepte helpar e konsolacar sua afliktata genitoro. *Isabella*, qua traktesabis da *Hippolita* quale filiino, e qua retrodonis ta tenereso per egala devo ed afeciono, esis apene min asidua pri la Princino ; samatempe, elu esforcis partoprenar e minigar la chagreno quan elu vidis ke *Matilda* esforcas supresar, por qua elu konceptabis la maxim varma simpatio amikala. Ma elua propra stando ne evitis elua medito. Elu sentis nula chagreno pri la morto di yuna *Konrad* ecepte kompato ; ed elu ne regretis eskapir mariajo promisanta poka feliceso, nek de la destinata spozulo, nek de la severa temperamento di *Manfred*, qua, quankam ilu grande indulgabis elu, impresabis elua mento per teroro, pro ilua senkauza rigoro kontre tala tante afabla Princini quala *Hippolita* e *Matilda.*

Dum ke la Siniorini portis la mizeroza matro ad elua lito, *Manfred* restis en la korto regardegante la malauguroza kasko, sen

atencar la turbo qua la stranjeso di la evento atraktabis adcirkum ilu. La kelka vorti quin ilu parolis tendencis nur a questioni, Kad irgu savas de ube olu venis ? Nulu povis ofrar ad ilu mem la minima informo. Tamen, pro ke olu semblis esar la unika objekto di ilua kuriozeso, olu balde divenis tala a la restanta spektanti, la konjekturi di qui esis tam absurda e tam neprobabla kam la katastrofo ipsa esis senprecedenta. Inter lia sensenca konjektado, yuna ruranulo quan rumoro lurabis de la vicina vilajo, remarkis ke la mirakloza helmo exakte similesas ta qua esas sur la formo ek nigra marmoro di *Alfonso* la Bona, un de lia olima Princuli, en la kirko di santa *Nikolaos*.

'Fripono ! Quon tu dicas !' kriis *Manfred*, tresayante ekirante sua tranco en furio-tempesto, e sizante la yunulo ye la kolumo ; 'Quale tu audacas dicar tanta trahizo ? Tua vivo rekompensos to.'

La spektanti, qui tam poke komprenis la kauzo por la furio di la Princulo kam omno til nun vidita, tote ne povis komprenar ica nova evento. La yuna ruranulo ipsa esis mem plu

astonata, ne komprenante quale ilu ofensabis la Princulo : ma rivivigante su, per mixuro de gracio ed humileso, ilu liberigis su ek la teno di *Manfred*, e pose, per reverenco qua revelis plu multa jaluzeso di inocenteso kam timo, ilu questionis, respektoze, pri quo ilu esas kulpoza ! *Manfred*, plu furiigita pro la vigoro, irge quante jentile montrata, per qua la yunulo liberigabis su, kam moligita da ilua submiso, imperis ke ilua servisti sizez ilu, e, se ilu ne esus retenata da sua amiki, quin ilu invitabis a la mariajo, ilu poniardagus la ruranulo tenita en lia brakii.

Dum ita disputacho, uli de la vulgara spektanti kurabis a la granda kirko, qua esis proxim la kastelo, e retrovenis, la boki beanta, e deklaris, ke la helmo mankas de la statuo di *Alfonso*. *Manfred*, ye ta novajo, tote frenezieskis ; e, quale se serchante skopo kontre qua sendar la tempesto en ilu, ilu itere kuris vers la yuna ruranulo, e kriis, 'Fripono ! Monstro ! Sorcisto ! esas tu qua facis lo ! esas tu qua mortigis mea filiulo !'

La turbo, qua deziris ula objekto atingebla da olua kapableso kontre qua li povus descharjar sua astonata pensado, prenis la vorti de la boko di sua Siniorulo, e ri-ekigis, 'Yes, yes ; es ilu, es ilu : ilu furtis la helmo de la tombo di bona *Alfonso*, e forfrapis la cerebro di nia yuna Princulo per olu'— nultempe konsiderante quante enorma esas la desproporciono inter la marmora helmo qua esabis en la kirko e la stala helmo nun avan sua okuli ; nek quante neposibla esas ke yunulo, semblante evante apene duadek yari, povas levar armoro-peco havanta tante granda pezo.

La foleso di ta klami riduktis *Manfred* ad ilua raciono. Ma kad ilu esis provokata da la observo da la rurano pri la simileso inter la du helmi, qua duktabis a la deskovro di la manko en la kirko ; o kad ilu volis celar fresha rumoro sub tante impertinenta supozo ; ilu grave deklaris ke la yunulo esas certa nekromanciisto, e ke til ke la kirko povas saveskar pri la kazo, ilu karcerigos la Magiisto, quan li talamaniere deskovrabis, sub la helmo

ipsa, quan ilu imperis ke ilua servisti levez, e pozez la yunulo sub olu ; deklarante ke ilu restez ibe sen nutraji, quin ilua propra arto infernala povus provizar ilu.

Vane la yunulo protestis kontre ca absurdega kondamno ; vane la amiki di *Manfred* esforcis deturnar ilu de ca sovaja e senbaza rezolvuro. La generala publiko prizis la decido di la Sinioro, qua, segun lia kompreno, havis granda semblo di yusteso, nam la Magiisto punisesez per la instrumento per qua ilu ofensabis ; li anke ne sentis irga kompuciono pri la probableso ke la yunulo hungregus, pro ke li tote kredis ke, per ilua habileso diablatra, ilu povas facile nutrar su.

Do *Manfred* vidis ke ilua imperi esas mem joyoze obediata, ed asigninte gardisto per strikta impero ke ilu preventez ke irga nutrajo esez portata a la karcerano, ilu forsendis sua amiki e servisti, e retretis a sua propra chambro, pos seruragir la pordegi di la kastelo, en qua ilu permisis nulu restar ecepte sua servisti.

Dume, la sorgo e fervoro di la yuna Siniorini rikonciigabis la Princino *Hippolita*, qua en la deliro di sua propra tristeso, freque demandis novaji pri sua Siniorulo, volis forsendar sua servisti por sorgar ilu, e tandem imperis ke *Matilda* livez elu, e vizitez e konsolacez la patro. *Matilda*, qua nule mankis afecionoza devo a *Manfred,* quankam elu tremis pro ilua severeso, obediis la impero di *Hippolita*, quan elu tenere konfidis ad *Isabella* ; e questionante la servisti pri la patro, informesis ke ilu retretabis a sua chambro, ed imperabis ke nulu venez ad ilu. Inferante ke ilu submersesas en tristeso pro la morto di elua fratulo, e timante rivivigar ilua lakrimi per la vidajo di ilua unika filio restanta, elu hezitis, kad elu interruptez ilua aflikto ; ma sucio pri ilu, fortigita da la impero di la matro, kurajigis elu riskar desobediar to quon ilu imperabis, eroro pri qua elu nultempe antee esis kulpoza. La dolca timideso di elua naturo igis elu pauzar dum kelka minuti avan ilua pordo. Elu audis ke ilu cirkumiras adavane e retroe en sua chambro per perturbata pazi ;

humoro qua plugrandigis elua timo. Tamen, elu preparis pregar eniro, kande subite *Manfred* apertis la pordo ; e nun, esante krepuskulo, konkordante kun la desordino di ilua mento, ilu ne dicernis la homo, ma iracoze dicis, qua esas. *Matilda* tremante respondis, 'Mea maxim kara patro, esas me, vua filiino.'

Manfred hastoze retroe pazis, kriis, 'Forirez, me ne volas filiino ;' ed abrupte jetante klozis la pordo ye la terorigita *Matilda.*

Elu tro bone konocis la impetuemeso di sua patro por riskar duesma intruzo. Pos kelke rekuperir de la shoko di tante bitra acepto, elu forvishis lakrimi por preventar la plusa doloro ke tala savo donus ad *Hippolita*, qua questionis elu per la maxim anxioza vorti pri la saneso di *Manfred*, e quale ilu toleras sua perdajo. *Matilda* certigis elu ke ilu standas bone, e toleras sua desfortuno per virala forteso.

'Ma kad il ne permisos ke me videz il ?' chagrenante dicis *Hippolita.* 'Kad il ne permisos ke me mixez mea lakrimi kun le ilua, e varsez la tristeso di matro sur la sino di sua

Siniorulo ? O ka tu trompas me, *Matilda ?* Me savas quale *Manfred* dorlotis sua filiulo : Ka ta frapo ne esas tro forta por il ? kad il ne falas sub ol ?—Tu ne respondas a me—ho ve ! Me timegas lo maxim mala !—stacigez me, mea servistini ; me ya vidos mea Siniorulo. Quik duktez me ad il : il esas plu kara a me mem kam mea filii.'

Matilda signis ad *Isabella* ke elu preventez la stacesko di *Hippolita* ; e ta amba belega yunini uzis sua milda violenteso por haltigar e kalmigar la Princino, kande servisto, de *Manfred*, arivis e dicis ad *Isabella* ke la Siniorulo postulas parolar kun elu.

'Kun me !' kriis *Isabella.*

'Irez,' dicis *Hippolita*, alejata da mesajo de la Siniorulo : '*Manfred* ne povas tolerar la vidajo di sua propra familio. Il supozas ke vu esas min perturbata kam ni, e timegas la shoko di mea chagreno. Konsolacez il, kara *Isabella*, e dicez ad il, ke me plu preferas supresar mea propra angoro kam augmentar la ilua.'

Lore esis vespero ; la servistino qua duktis *Isabella* portis torcho avan elu. Kande li venis

a *Manfred*, qua nepaciente marchis en la galerio, ilu tresayis ed hastoze dicis, 'Forportez ta lumilo, e forirez.' Pose impetuoze klozante la pordo, ilu jetis su adsur benko an la parieto, ed imperis ke *Isabella* sideskez apud ilu. Elu tremante obediis.

'Me advokis vu, Siniorino,' dicis ilu,—e lore haltis, aspektante grande perturbate.

'Mea Siniorulo !'

'Yes, me vun advokis pro tre importanta kauzo,' ilu pluse dicis. 'Sikigez vua lakrimi, yuna Siniorino ; vu perdis vua spozulo.—Yes, kruela fato ! e me perdis l'esperi di mea raso ! —ma *Konrad* ne valoris vua beleso.'

'Ho ! mea Siniorulo,' dicis *Isabella* ; 'vu certe ne suspektas ke me ne sentas tala tristeso quala me devas ; mea devo ed afeciono sempre...'

'Ne plus pensez pri il,' interruptis *Manfred* ; 'il esis febla puero maladema, e cielo forsan forprenis il, por ke me ne mustas fidar la honoro di mea familio a tante frajila fundamento. Mea fola amo por ta puerulo blindigis l'okuli di mea prudenteso—ma la

kazo esas nun plu bona. Me esperas, ante kelka yari, havar kauzo por joyar pri la morto di *Konrad.'*

Vorti ne povas piktar la astoneso di *Isabella*. Komence elu timis ke chagreno desordinabis la mento di *Manfred.* La sequanta pensajo sugestis ke ta stranja diskurso intencesis por kaptar elu ; elu timis ke *Manfred* perceptabis elua indiferenteso pri sua filiulo, e pro ta ideo elu replikis, 'Mea bona Siniorulo, ne dubitez mea tenereso ; mea kordio akompanabus mea manuo. *Konrad* havabus mea tota sorgo ; ed irgube fato dispozos me, me sempre prizos ilua memoro, e konsideros vua Alteso e la vertuoza *Hippolita* kom mea genitori.'

'*Hippolita* esez maladikata !' klamis *Manfred ;* 'obliviez el de ca instanto, quale me oblivias. Kurte, Siniorino, vu perdis spozulo qua ne meritis vua charmi ; oli nun esos plu bone dispozata. Vice maladema puerulo, vu havos spozulo en la floro di evo, qua savos quale evaluar vua beleso, e qua darfas expektar grand-nombra filii.'

‘Ho ve ! mea Siniorulo,’ dicis *Isabella*, ‘mea mento esas tro triste absorbata da la recenta katastrofo en vua familio por konsiderar altra mariajo. Se mea patro rivenos, ed olu plezas ad il, me obedios, quale me obediis per konsentir donar mea manuo a vua filiulo ; ma til ilua riveno, permisez ke me restez sub vua tekto gastigema, ed uzar la melankolioza hori por alejar la aflikto di vu, e di *Hippolita*, e di la bela *Matilda.*’

‘Me demandis ja unfoye,’ iracoze dicis *Manfred,* ‘ke vu ne nomez ta muliero ; de ca horo el esez nekonocata da vu, quale da me ; —kurte, *Isabella*, pro ke me ne povas donar vu a mea filiulo, me ofras a vu me ipsa.’

‘Cielo !’ kriis *Isabella*, vekante ek elua iluziono, ‘Quon me audas ! Vu ! Mea Siniorulo ! Vu ! Mea bo-patro ! la patro di *Konrad !* la spozulo di la vertuoza e tenera *Hippolita !*’

‘Me dicas,’ impereme dicis *Manfred*, ‘ke *Hippolita* ne plus esas mea spozino, me de ca horo divorcigas el. Tro longatempe el maledikas me per elua sterileso ; mea fato

dependas de havar filiuli,—e me fidas ke ca nokto donos nova dato a mea esperi.'

Ye ta vorti ilu sizis la kolda manuo di *Isabella*, qua esis mi-mortinta pro pavoro ed hororo. Elu kriachis e saltis de ilu. *Manfred* staceskis por persequar elu, kande la luno, qua lore acensabis e brilis tra la opozanta fenestro, prizentis ad ilua regardo la plumi di la fatala helmo, qui acensis til la alteso di la fenestri, fluktuanta adavane e retroe per tempestatra maniero, ed akompanata da matida e susuranta sono. *Isabella*, qua kurajeskis pro elua stando, e qua timis nulo plu kam la persequo di la deklaro di *Manfred,* kriis, 'Regardez, mea Siniorulo ; videz, cielo ipsa deklaras kontre vua despia intenco !'

'Nek la Cielo nek la Inferno impedos mea intenco,' dicis *Manfred,* ed itere avancis por sizar la Princino.

Tainstante la portreto di ilua avulo, qua pendis super la benko ube li sidabis, profunde sospiris, ed olua pektoro bufis. *Isabella*, la dorso di qua esis vers la pikturo, ne vidis la movo, nek savis de ube venis ta sono, ma

tresayis, e dicis, ‘Audez, mea Siniorulo ! quo esis ta sono ?’ e saminstante iris vers la pordo. *Manfred,* distraktate inter la fugo di *Isabella,* qua ante lore atingabis la eskalero, ma nekapabla regardar de la pikturo qua moveskabis, tamen avancis per kelka pazi vers elu, kande ilu vidis ke olu livas sua panelo, e decensas a la pavimento per grava e melankolioza mieno.

‘Ka me sonjas ?’ klamis *Manfred* retroirante, ‘o ka la diabli ipsa federas su kontre me ? Parolez, infernala fantomo ! O, se vu ya esas mea avulo, pro quo vu anke konspiras kontre vua mizeroza decendanto, qua tro chere pagas por—’

Ante ke ilu povis kompletigar la frazo, la viziono itere sospiris, e signifis ke *Manfred* sequez ilu.

‘Duktez !’ klamis *Manfred* ; ‘me vun sequos til la abismo di damneso.’

La fantomo kalme ma tristege marchis, til la fino di la galerio, e turnis su aden dextra chambro. *Manfred* akompanis ilu ye poka disto, plena de anxio ed hororo, ma rezolveme.

La pikturo livis sua panelo, e decensis a la pavimento per grava e melankolioza mieno.

Kande ilu enirabus la chambro, la pordo violentoze klozesis da nevidebla manuo. La Princulo, kurajeskante pro ca ajorno, volis forsante apertar la pordo per sua pedo, ma trovis ke olu rezistas ilua maxim forta esforco.

'Pro ke la inferno ne satisfacos mea kuriozeso,' dicis *Manfred,* 'me uzos la homala moyeno per qua me povas konservar mea raso ; *Isabella* ne eskapos me.'

Ita Siniorino, la rezolvo di qua cedabis su a teroro instantale pos livir *Manfred,* duris fugar a la bazo di la chefa eskalero. Ibe elu haltis, ne savis adube pazar, nek quale eskapar la impetuemeso di la Princulo. La pordegi di la kastelo, elu savis, esas seruragita, e gardisti pozesas en la korto. Se elu irus, quale elua kordio incitis, por preparar *Hippolita* por la kruela destino vartanta elu, elu ne dubitis ke *Manfred* ibe serchus elu, e ke ilua violento incitus ke ilu duopligez la meditata domajo, sen ofrar posibleso evitar la impetuo di ilua pasioni. Ajorno forsan donus ad ilu sat multa tempo por meditar pri la moyeno hororinda quan ilu konceptabis, o forsan produktus ula

oportuna evento, se elu adminime dum ta nokto povus evitar ilua skopo odiinda.—— Ma ube celar su ! quale evitar la persequo quan ilu certe facos tra la kastelo ! Ta pensaji rapide transirante elua mento, elu rimemoris subtera paseyo qua duktas de la vulti di la kastelo a la kirko di santa *Nikolaos*. Se elu povus atingar la altaro ante esar rajuntata, elu savis ke mem la violento di *Manfred* ne audacus profanacar la santeso di ta loko ; ed elu rezolvis, se nula altra eskapo-moyeno ofresus, ke elu inkluzez su por sempre inter la santa virgini, la kuvento di qui esis kontigua a la katedralo. Tale rezolvata, elu sizis lampo qua brulis ye la bazo di la eskalero, ed hastis vers la sekreta paseyo.

La plu basa parto di la kastelo esis kavigita aden plura klostri intrikoza ; e ne esis facila ke onu tante anxiante trovez la pordo qua apertas aden ta kaverno. Solenega silenco regnis tra ta subtera regioni, ecepte tempope ula ventego-sufli sukusis la pordi pasita, e la stridado di la charni rustoza ri-ekigis tra ta longa labirinto di obskureso. Omna murmuro

frapis nova teroro aden elu ;—ma elu plu timegis audar la voco iracoza di *Manfred* urjante ke ilua servisti persequez elu. Elu pazis tam nelaute kam nepacienteso permisis ;—ma freque haltis ed askoltis por audar, kad elu persequesas. Dum un de ta instanti, elu opinionis audar sospiro. Elu tremis, e retroe pazis. Pos instanto elu supozis audar la pazo di ula homo. Elua sango konjelis ; elu supozis, ke to esas *Manfred.* Omna posibla sugesto inspirata da hororo hastis aden elua mento. Elu kondamnis sua fugo impetuoza, qua tale expozabis elu ad ilua furio en loko ube elua krii ne probable atraktus irgu por helpar elu. —Ma la sono semblis ne de dop elu,—se *Manfred* savus ube elu esas, ilu mustis sequar elu : elu restis en un de la klostri, e la pazi audita esis tro distingata por venar de la pasita voyo. Kurajigita da ta reflekto, ed esperante trovar amiko en irge qua ne esas la Princulo, elu avanceskis, kande pordo partale apertita, kelke plu fore adsinistre, lente plu larje apertesis : ma ante ke elua lampo, quan elu

adsupre levis, povus lumizar ta qua apertas olu, la homo hastoze retretis pos vidir la lumo.

Isabella, quan omna evento suficis konsternar, hezitis kad elu avancez. Elua pavoro pri *Manfred* balde superiris omna altra teroro. La cirkonstanco ipsa, ke la homo evitis elu, ofris sorto de kurajo ad elu. Lu povus esar, elu opinionis, nur ula servisto di la kastelo. Elua dolceso nultempe facabis enemiko kontre elu, e koncianta inocenteso esperigis elu ke, ecepte ke sendita da la impero di la Princulo por trovar elu, ilua servisti plu preferus helpar kam jenar elua fugo. Fortigante su per tala penso, e kredante, pro to quon elu povas observar, ke elu pluproximeskas a la boko di la subtera kaverno, elu iris a la pordo qua esabis apertita ; ma subita vento-suflo, qua renkontris elu ye la pordo, extingis elua lampo, e livis elu en totala obskureso.

Vorti ne povas piktar la hororo di la stando di la Princino. Sola en tante tenebroza loko, elua mento impresata da omna eventi terorinda di la dio, senespera pri eskapar,

omnainstante expektante la arivo di *Manfred*, e netranquile savante ke ulu proxime stacas, quan elu ne savas, homo qua pro ula kauzo semblas esar proxime celita, ta omna pensaji plenigis elua mento distraktata, ed elu esis pronta cedar su pro ta timo. Elu pregis ad omna santi en la cielo, ed interne imploris lia helpo. Dum longa tempo elu restis en agonio di desespero. Tandem, tam nelaute kam posible, elu tastis por la pordo, e trovinte olu, tremante eniris la vulto de qua elu audabis la sospiro e ped-pazi. Elu sentis poka joyo pro perceptar febla radio di nubizita lun-lumo de la plafono di la vulto, qua semblis enfalir, e de qua pendis fragmento de tero od edifico, elu ne povis distingar o l'una o l'altra, qua semblis enkrulabir. Elu avide avancis vers ta brecho, kande elu dicernis homala formo stacanta an la muro.

Elu kriachis, kredante ke olu esas la fantomo di elua spozigita *Konrad.* La figuro avancante dicis per submisanta voco, 'Ne timez, Siniorino ; me ne domajos vu.'

Isabella, kelke kurajigita da la vorti e tono di la voco di la nekonocato, e rimemorante ke lu mustas esar ta qua apertabis la pordo, rekuperis sua kurajo sat bone por replikar, 'Sioro, irge qua vu esas, kompatez mizeroza Princino stacanta ye la bordo di destrukto : helpez me eskapar de ca fatala kastelo, o pos kelka instanti me esos por sempre mizeroza.'

'Ho ve !' dicis la nekonocatulo, 'quon me povas facar por helpar vu ? Me mortos por defensar vu ; ma me ne konocas la kastelo, e mankas——'

'Ho !' dicis *Isabella*, hastoze interruptante ilu, 'nur helpez me trovar trapo qua esez ulaloke proxime, to esos la maxim bona servo quan vu povas facar por me, nam me havas nula minuto por perdar.'

Dicante ta vorti, elu tastis la pavimento, e direktis ke la nekonocatulo anke serchez por glata latuna plako inkluzita en un de la pavi.

'To esas,' elu dicis, 'la seruro, qua apertas per resorto, la sekreton di qua me savas. Se me trovus ito, me forsan eskapus—se no, ho ve ! jentila nekonocatulo, me timas ke me

envolvabus vu en mea desfortuno : *Manfred* suspektus ke vu esas komplico di mea fugo, e vu esos viktimo di ilua rankoro.'

'Me ne valoras mea vivo,' dicis la nekonocatulo ; 'ed esos ula konsolaco perdar olu per esforcar salvar vu de ilua tiraneso.'

'Jeneroza yunulo,' dicis *Isabella*, 'quale me rekompensus——' Dicante ta vorti, lunlumoradio qua fluis tra brecheto di la supra ruinajo direte lumizis la serchata seruro—'Ho ! extazo !' dicis *Isabella*, 'yen la trapo !' ed ektirante klefo, elu tushis la resorto, qua, adlatere glitante, deskovris fera ringo.

'Levez la pordo,' dicis la Princino.

La nekonocatulo obediis ; e sube aparis petra gradi decensanta aden vulto tote obskura.

'Ni irez adinfre,' dicis *Isabella* : 'Sequez me ; quankam obskura e tenebroza, ni ne povas perdar la voyo ; olu duktas direte a la kirko di santa *Nikolaos*—ma forsan,' pluse dicis modeste la Princino, 'vu havas nula motivo por livar la kastelo, e me ne plus bezonas vua servo ; ante kelka minuti me esos sekura de la

furio di *Manfred*—nur lasez me savar a qua me esas tante obligata.'

'Me nultempe livos vu,' avide dicis la nekonocatulo, 'til ke me pozabos vu en sekureso—nek pensez, Princino, ke me esas plu jeneroza kam me esas ; quankam vu esas mea chefa sorgo——' La nekonocatulo interruptesis da subita bruiso di voci qui semblis pluproximeskar, e li balde dicernis ca vorti : 'Ne parolez a me pri nekromanciisti ; me dicas, ke elu mustas esar en la kastelo ; me trovos elu malgre sorco.'

'Ho ! cielo,' kriis *Isabella*, 'yen la voco di *Manfred !* Hastez, o ni ruinesos ! e klozez dop vu la trapo.'

Ton dicinte, elu rapidege decensis la gradi, e la nekonocatulo, hastante por sequar elu, lasis la pordo glitar ek sua manui ; olu falis, e la resorto klozis super olu. Ilu vane esforcis apertar olu, ne vidinte la metodo di *Isabella* por tushar la resorto ; nek ilu havis multa instanti por la probo. La bruiso di la falanta pordo audesabis da *Manfred*, qua, duktita da

'Ho ! cielo,' kriis Isabella, 'yen la voco di Manfred !
Hastez, o ni ruinesos ! e klozez dop vu la trapo.'

la sono, adibe hastis, akompanata da sua servisti portanta torchi.

'To certe esas *Isabella*,' klamis *Manfred* ante enirar la vulto ; 'el eskapas per la subtera paseyo, ma el ne povas ja fore irir.'

Quante esis la astoneso di la Princulo kande, vice *Isabella*, la lumo di la torchi deskovris la yuna ruranulo, quan ilu supozis esar karcerigita sub la fatala helmo : 'Trahizanto !' dicis *Manfred,* 'quale tu venis adhike ? Me supozis ke tu esas kaptata en la korto.'

'Me ne esas trahizanto,' audacoze replikis la yunulo, 'nek me responsas por vua pensaji.'

'Prezuntoza fripono !' klamis *Manfred,* 'ka tu provokas mea iraco ? Dicez a me, quale tu eskapis de supre ? Tu subornis tua gardisti, e lia vivi rekompensos lo.'

'Mea povreso,' kalme dicis la ruranulo, 'senkulpigos ili ; quankam li esas ministri di la iraco di tirano, a vu li esas fidema, e tro voluntante obedias la imperi quin vu neyuste impozas a li.'

‘Ka tu esas tante brava por afrontar mea venjo ?’ dicis la Princulo ; ‘tamen, tormenti extraktos la vereso de tu. Dicez, me saveskos tua komplici.’

‘Yen mea komplico !’ ridetante dicis la yunulo, ed indikis la plafono.

Manfred imperis ke la torchi esez levita, e perceptis ke un de la vango-peci di la sorcita kasko forsabis su tra la pavimento di la korto, kande ilua servisti lasabis olu falar adsuper la ruranulo, e krevabis aden la vulto, livante fenduro tra qua la ruranulo reptabis ula minuti ante esar trovata da *Isabella.*

‘Ka tavoye tu decensis ?’ dicis *Manfred.*

‘To esis,’ dicis la yunulo.

‘Ma qua bruiso esis to,’ dicis *Manfred*, ‘quon me audis enirante la klostro ?’

‘Pordo plaudis,’ dicis la ruranulo ; ‘me audis olu tam bone kam vu.’

‘Qua pordo ?’ hastoze dicis *Manfred.*

‘Me ne konocas vua kastelo,’ dicis la ruranulo ; ‘nun esas l’unesma foyo quan me eniris olu ; e ca vulto esas la nura parto en qua me ultempe esis.’

‘Ma me dicas,’ dicis *Manfred* ⟦dezirante saveskar, ka la yunulo deskovrabis la trapo⟧, ‘esis de hike ke me audis la bruiso : mea servisti anke audis olu—’

‘Mea Siniorulo,’ un de ili servemache interruptis, ‘ol esis ya la trapo, e lu projetis eskapar.’

‘Tacez ! stultulo,’ iracoze dicis la Princulo ; ‘se il eskapabus, pro quo il esas cislatere ? Me saveskos de ilua propra boko qua bruison me audis. Dicez vere ; tua vivo dependas de tua verdicemeso.’

‘Mea verdicemeso esas plu kara a me kam mea vivo,’ dicis la ruranulo ; ‘nek me komprus la una per perdar la altra.’

‘Advere ! yuna filozofo !’ desestimante dicis *Manfred* ; ‘do dicez a me, qua bruison me audis ?’

‘Demandez to quon me povas respondar,’ ilu dicis, ‘e quik mortigez me se me ulatempe mentius.’

Manfred nepacienteskante pro la ferma kurajo ed indiferenteso di la yunulo, klamis,

‘Nu, tu viro de vereso ! respondez ; kad esis la falo di la trapo quan me audis ?’

‘Ol esis,’ dicis la yunulo.

‘Ol esis !’ dicis la Princulo ; e quale tu saveskis ke esas trapo hike !’

‘Me vidis la latuna plako per radio di lunlumo,’ ilu respondis.

‘Ma quo dicis ke olu esas seruro ?’ dicis *Manfred.* Quale tu deskovris la sekreta aperto-moyeno ?’

‘Providenco, qua liberigis me de la helmo, direktis me quale apertar la seruro,’ ilu dicis.

‘Providenco devis plu bone agabis, por pozar tu for mea rankoro,’ dicis *Manfred.* ‘Kande Providenco docis a tu quale apertar la seruro, ol abandonis tu kom folulo, qua ne savis quale uzar olua favoro. Pro quo tu ne sequis la voyo indikata por tua eskapo ?’ Pro quo tu klozis la trapo ante decensar la eskalero ?’

‘Me darfas questionar, mea Siniorulo,’ dicis la ruranulo, ‘quale me, tote nulsavanta pri vua kastelo, savus ke ta gradi duktas ad irga ekireyo ? ma me ne degnas evitar vua

questioni. Irgube ta gradi duktas, me forsan explorabus la voyo—me ne esabus en plu mala stando kam me esis. Ma la vereso esas, ke me lasis falar la trapo ; vua quika arivo sequis. Me alertabis vi—quale importas a me ka me sizesus plu frue o plu tarde ?'

'Tu esas rezolvema fripono segun tua evo,' dicis *Manfred ;* 'ma reflektante, me suspektas ke tu nur ludachas kun me. Tu ne ja dicis quale tu apertis la seruro.'

'Ton me montros a vu, mea Siniorulo,' dicis la ruranulo, e prenante fragmento de stono qua falabis de supre, ilu pozis adsur la trapo, e komencis batar la latuna peco qua kovris olu ; ilu intencis ganar tempo por la eskapo di la Princino.

Ita spirito-pronteso, adjuntita a la kandideso di la yunulo, astonis *Manfred.* Ilu mem sentis tendenco pardonar ta qua ne esis kulpoza di irga krimino. *Manfred* ne esis un de ta sovaja tirani qui joyas pri neprovokata krueleso. La cirkonstanci di ilua destino akrigabis ilua temperamento, qua esis naturale humana ; ed

ilua vertui sempre esis pronta agar, kande ilua pasioni ne obskurigis ilua raciono.

Dum ke la Princulo tale hezitis, konfuza bruiso de voci ekigis tra la fora vulti. La sono pluproximeskante, ilu distingis la klami di uli de ilua servisti, quin ilu dispersabis tra la kastelo por serchar *Isabella*, klamante, 'Ube esas mea Siniorulo ? ube esas la Princo ?'

'Me esas hike,' dicis *Manfred*, dum ke li pluproximeskis ; 'ka vi trovis la Princino ?'

La unesma arivanta respondis, 'Ho ! mea Siniorulo ! Me joyas pro trovir vu—'

'Trovir me !' dicis *Manfred ;* 'ka vi trovis la Princino !'

'Ni supozis yes, mea Siniorulo,' dicis la kerlo, qui aspektis terorigate, 'ma—'

'Ma quo ?' kriis la Princulo ; 'kad elu eskapis ?'

'*Jaquez* e me, mea Siniorulo—'

'Yes, me e *Diego*,' interruptis la duesma, qua arivis mem plu grande konsternata.

'Parolez unope,' dicis *Manfred ;* 'me questionas, ube esas la Princino ?'

‘Ni ne savas,’ la du dicis samatempe ; ‘ma ni esas pavorigita ultre raciono.’

‘Ton me opinionas, stultuli,’ dicis *Manfred ;* ‘quo tale pavorigis vi ?’

‘Ho ! mea Siniorulo,’ dicis *Jaquez, ‘Diego* vidis tala vidajo ! Vua Alteso ne kredus nia okuli.’

‘Qua nova absurdajo esas to !’ klamis *Manfred.* ‘Donez a me direta respondo, o per cielo—’

‘Ma, mea Siniorulo, se plezus a vua Alteso audar me,’ dicis la kompatindulo ; ‘*Diego* e me —’

‘Yes, me e *Jaquez*,’ klamis ilua kamarado.

‘Ka me ne interdiktis ke vi amba samtempe parolez ?’ dicis la Princulo ; ‘tu, *Jaquez*, respondez ; nam l’altra folulo semblas plu distraktata kam tu esas ; quo eventis ?’

‘Mea gracoza Siniorulo,’ dicis *Jaquez*, ‘se plezus ke vua Alteso audez me ; *Diego* e me segun l’imperi di vua Alteso iris por serchar la yuna Siniorino ; ma esante anguiloza ke ni forsan renkontros la fantomo di mea yuna Sinioro, la filiulo di vua Alteso, Deo repozigez

lua anmo, pro ke lu ne ja havas Kristana enterigo—'

'Ebriulo !' furiante klamis *Manfred*, 'kad esas nur fantomo quan vi vidis ?'

'Ho ! plu mala ! plu mala ! mea Siniorulo,' kriis *Diego* ; 'me plu preferus vidir dek tota fantomi—'

'Grantez a me pacienteso !' dicis *Manfred* ; 'Ta stultuli distraktas me—irez de mea regardo, *Diego !* e tu, *Jaquez*, dicez a me unvorte, ka tu esas sobra ? Ka tu deliras ? Tu olim havis raciono ; ka ta altra ebriulo pavorigis su ed anke tu ! Parolez ; quon ilu imaginis vidir ?'

'Ho, mea Siniorulo,' tremante respondis *Jaquez*, 'me diceskabus a vua Alteso, ke de pos la desfortuno kalamitatoza di mea yuna Sinioro, Deo repozigez lua precoza anmo ! nulu de ni fidema servisti di vua Alteso, yes ya ni esas, mea Siniorulo, quankam povri ; me dicas, nulu de ni audacis pozar pedo irgaloke en la kastelo ecepte kun altru ; do *Diego* e me, opinionante ke la yuna Siniorino esus en la

granda galerio, iris adibe por serchar el, e dicar ad el ke vua Alteso havas ulo dicar ad el—'

'Ho fushanta foli !' klamis *Manfred* ; 'e dume el eskapis, pro ke vi timas koboldi !—Nu, raskali ! el livis me en la galerio ; me ipsa venis de ibe.'

'Malgre lo, el forsan ankore es ibe, segun mea savo,' dicis *Jaquez* ; 'ma la diablo prenez me ante ke me itere serchos el ibe ! Kompatinda *Diego !* Me ne kredas, ke lu rekuperos !'

'Rekuperas quo ?' dicis *Manfred ;* 'ka me nultempe saveskos to quo pavorigis ca raskali ?—Ma la tempo fugas ; sequez me, sklavo ; me vidos, kad el esas en la galerio.'

'Per cielo, mea kara bona Siniorulo,' kriis *Jaquez,* 'ne irez a la galerio ! Satanon ipsa me kredas esar en la granda chambro apud la galerio.'

Manfred, qua til lore traktabis la teroro di sua servisti kom vana paniko, frapesis da ta nova cirkonstanco. Ilu rimemoris la fantomo di la portreto, e la subita klozo di la pordo ye la fino di la galerio—ilua voco balbutis, ed ilu

distraktate questionis, 'Quo esas en la granda chambro ?'

'Mea Siniorulo,' dicis *Jaquez*, 'kande *Diego* e me eniris la galerio, lu unesme iris, nam lu dicis ke lu havas plu multa kurajo kam me. Do kande ni eniris la galerio, ni trovis nulu. Ni regardis sub omna benko e stulo ; e ni ankore trovis nulu.'

'Kad omna pikturi esis en lia propra loki ?' dicis *Manfred.*

'Yes, mea Siniorulo,' respondis *Jaquez ;* 'ma ni ne pensis regardar dop oli.'

'Nu, nu !' dicis *Manfred,* 'durez parolar.'

'Kande ni venis a la pordo di la granda chambro,' *Jaquez* duris dicar, 'ni trovis ke ol esas klozita.'

'E ka vi ne povis apertar ol ?' dicis *Manfred.*

'Ho ! yes, mea Siniorulo, utinam per cielo ni ne apertabis ol !' ilu respondis. 'No, nek esis me, no, esis *Diego* : il divenabis temerara, e volis avancar, quankam me lun konsilis ne avancar—se me ultempe itere apertos pordo klozita—'

'Ne disipez la tempo,' trepidante dicis *Manfred*, 'ma dicez to quon vi vidis en la granda chambro pos apertir la pordo.'

'Me ! mea Sinioro !' dicis *Jaquez,* 'me vidis nulo ; me esis dop *Diego*—ma me audis la bruiso.'

'*Jaquez,*' dicis *Manfred* per solena voco-tono ; 'dicez a me, me imperas tu per la anmi di mea ancestri, to quon tu vidis ; quon tu audis ?'

'Esas *Diego* qua vidis ol, mea Sinioro, ne me,' respondis *Jaquez* ; 'me nur audis la bruiso. Tam balde kam *Diego* apertis la pordo, lu kriis, e retroe kuris—me anke retroe kuris, e dicis, "Kad esas la fantomo ?" "La fantomo ! No, no," dicis *Diego,* e lua hararo staceskis —'ol es giganto, me kredas ; ma lu esas tote vestizita per homarmaro, nam me vidis lua pedo e parto di lua gambo, e li es tam granda kam la helmo infre en la korto." Dum ke lu dicis ta vorti, mea Sinioro, ni audis violenta movo e la kliktado di armoro, quale se la giganto staceskas, nam *Diego* pose dicis a me, ke lu kredas ke la giganto jacis, nam la pedo e

'Me vidis lua pedo e parto di lua gambo, e li es tam granda kam la helmo infre en la korto.'

gambo esis extensata sur la pavimento. Ante ke ni povis irar a la fino di la galerio, ni audis la pordo di la granda chambro bruisoze klozar su dop ni, ma ni ne audacis retroe turnar ni por vidar, ka la giganto sequas ni—ma nun pensante pri lo, ni mustis audir lu se lu persequabus ni—ma per cielo, mea bona Siniorulo, querez la kapelestro por exorcisar la kastelo, nam, certe, ol es sorcita.'

'Yes, facez lo, mea Siniorulo,' samatempe klamis omna servisti, 'o ni mustos demisionar de la servo di vua Alteso.'

'Tacez, radotanti !' dicis *Manfred,* 'e sequez me ; me ya saveskos la signifiko di to omna.'

'Ni ! mea Sinioro !' li klamis per un voco, 'Ni ne irus a la galerio por la revenuo di vua Alteso.'

La yuna ruranulo, qua taceme stacabis, lore parolis.

'Ka vua Alteso,' ilu dicis, 'permisos ke me probez ica aventuro ? Mea vivo importas a nulu : me timas nula mala anjelo, ed ofensabis nula bona anjelo.'

‘Tua konduto esas plu alta kam tua semblo,’ dicis *Manfred*, spektante ilu per surprizo ed admiro ; ‘pose me rekompensos tua braveso—ma nun,’ ilu sospirante pluse dicis, ‘me esas tale pozita, ke me darfas kredar nula okuli ecepte mea propra ; tamen, me permisas ke tu akompanez me.’

Manfred, kande ilu unesme sequabis *Isabella* de la galerio, irabis direte a la apartamento di sua spozino, supozante ke la Princino adibe retretabis. *Hippolita*, qua konocis ilua ped-pazo, staceskis kun anxioza afeciono por renkontrar sua Siniorulo, quan elu ne vidabis de pos la morto di lia filiulo. Elu volis flugar ad ilua sino pro extazo mixata de joyo e chagreno, ma ilu krude forpulsis elu, e dicis, ‘Ube esas *Isabella ?*’

‘*Isabella !* Mea Siniorulo !’ dicis la astonata *Hippolita*.

‘Yes ; *Isabella,’* impereme klamis *Manfred* ; ‘me deziras *Isabella.’*

‘Mea Sinioro,’ replikis *Matilda,* qua nun perceptis quante ta konduto shokabis sua

matro, 'el ne esis kun ni de pos ke vua Alteso advokis el a vua apartamento.'

'Dicez ube el esas,' dicis la Princulo ; 'me ne volas savar ube elu esis.'

'Mea bona Sinioro,' dicis *Hippolita,* 'vua filiino dicas vere : *Isabella* livis ni pro vua impero, e de pos ta tempo ne retrovenas ; ma, mea bona Sinioro, kalmigez vu ; retretez a vua repozo ; ica mizeroza dio desordinas vu. *Isabella* vartos vua imperi matine.'

'Do, vu savas ube elu esas !' klamis *Manfred :* 'Direte informez me, nam me ne perdos plusa instanto—e vu, muliero,' parolante a sua spozino, 'imperez ke vua kapelestro quik venez a me.'

'*Isabella*,' kalme dicis *Hippolita*, 'retretas, me supozas, ad elua chambro ; el ne kustumas vigilar til tante tarda kloko. Mea gracoza Sinioro,' elu duris dicar, 'permisez ke me saveskez to quo perturbas vu ; kad *Isabella* ofensis vu ?'

'Ne jenez me per questioni,' dicis *Manfred,* 'ma dicez, ube elu esas.'

‘*Matilda* advokos el,’ dicis la Princino ; ‘sideskez, mea Sinioro, e riprenez vua kustumala forteso.’

‘Quo, ka vu esas jaluza pri *Isabella*,’ ilu replikis, ‘por ke vu volas asistar nia interviuvo ?’

‘Bona cielo ! mea Sinioro,’ dicis *Hippolita,* ‘quon vua Alteso volas dicar ?’

‘Vu saveskos ante ke multa minuti forpasabos,’ dicis la kruela Princulo. ‘Sendez vua kapelestro a me, ed hike vartez mea volo.’ Per ita vorti ilu jetis su ek la chambro por serchar *Isabella,* e livis la astonegata Siniorini fulmin-frapata pro ilua vorti e frenezioza konduto, perdita en vana konjekto pri to quon ilu meditas.

Manfred lore retrovenis de la vulto, akompanata da la ruranulo e kelka servisti quin ilu koaktabis akompanar ilu. Ilu acensis la eskalero sen haltar til arivar en la galerio, ye la pordo di qua ilu renkontris *Hippolita* ed elua kapelestro. Kande *Diego* forsendesabis da *Manfred,* ilu direte irabis a la apartamento di la Princino pro teroro di to quon ilu vidabis.

Ta ecelanta Siniorino, qua, ne plu kam *Manfred,* dubitis la realeso di ta viziono, tamen semblis traktar olu kom la deliro di la servisto. Volante, tamen, eskartar plusa shoko de sua Siniorulo, e preparata da serio de chagreni ne tremar koram olu, elu rezolvabis agar kom la unesma sakrifikajo, se fato markizus la lora kloko por lia destrukto. Forsendinte ad elua repozo la desvoluntanta *Matilda*, qua vane pregis permiso akompanar sua matro, e servata nur per sua kapelestro, *Hippolita* vizitabis la galerio e la granda chambro ; e lore, kun plu multa sereneso di anmo kam sentita dum multa hori, elu renkontris sua Siniorulo, e certigis da ilu ke la viziono di la giganta gambo e pedo esis nur fablo ; e sendubite esis impresuro facata da timo, e la obskura e tenebroza kloko di la nokto, a la menti di ilua servisti. Elu e la kapelestro explorabis la chambro, e trovis omno en kustumala ordino.

Manfred, quankam konvinkita, quale sua spozino, ke la viziono ne esis fantazio, kelke rekuperis de la mento tempestatra quan tante

multa stranja eventi incitabis. Anke shamante pro ilua nehumana trakto di princino qua retrodonis ad omna domajo nova signi di tenereso e devo, ilu sentis ke amoro rivenanta eniras ilua okuli—ma, ne min shamante pro sentar regreto por elta kontre qua ilu interne meditas mem plu bitra insulto, ilu bridagis la dezirego di sua kordio, e ne audacis mem tendencar vers kompato. La sequanta transiro di ilua anmo esis a rafinita krueleso. Fidante a la rezolvata submiso di *Hippolita,* ilu flatis su ke elu ne nur paciente konsentus a divorco, ma ke elu obedius, se to plezus ad ilu, esforcar persuadar *Isabella* ke elu subisez spozigar kun ilu—ma ante ke ilu povis kurajigar ica espero hororinda, ilu rimemoris ke *Isabella* ne trovesas. Rekuperante sua koncio, ilu imperis ke omna avenuo a la kastelo esez strikte gardita, ed imperis ke ilua servisti ne permisez irgu ekpasar, ye la risko di sua vivi. La yuna ruranulon, a qua ilu favorante parolis, ilu imperis restar en chambreto ye la eskalero, en qua esis liteto, e la klefo di qua ilu ipsa forprenis, dicante a la yunulo ke li konversez

matine. Lore forsendante sua servisti, ed ofrante ad *Hippolita* sorto de mi-kapsigno, ilu retretis a sua propra chambro.

CHAPITRO II.

Matilda, qua pro la impero di *Hippolita* retretabis a sua apartamento, ne volis repozar. La shokanta fato di elua fratulo profunde afektabis elu. Elu surprizesis ne vidar *Isabella* ; ma la stranja vorti de elua patro, ed ilua nedefinita minaco a la Princino ilua spozino, akompanata da la konduto maxim frenezioza, plenigabis elua dolca mento per teroro e pavoro. Elu anxioze vartis la riveno di *Bianca*, yuna damzelo qua servas elu, quan elu sendabis por saveskar to quo eventas pri *Isabella. Bianca* balde aparis ed informis sua mastrino to quon elu saveskabis de la servisti, ke *Isabella* esas nulaloke trovata. Elu naracis la aventuro di la yuna ruranulo, qua esabis deskovrita en la vulto, ma kun multa

simpla adjuntaji ek la nekoheranta naraci di la servisti ; ed elu precipue naracis pri la giganta gambo e pedo trovita en la galerio-chambro. Ca evento tante terorigabis *Bianca,* ke elu joyis kande *Matilda* dicis ke elu ne irez por repozar, ma vigilez til ke la Princino vekos.

La yuna Princino fatigis su per konjektar pri la fugo di *Isabella,* e pri la minaci di *Manfred* kontre la matro. 'Ma pro quo il tante urjante deziras la kapelestro ?' dicis *Matilda.* 'Kad il intencas ke la kadavro di mea fratulo esez private enterigita en la kapelo ?'

'Ho ! Siniorino,' dicis *Bianca,* 'me nun komprenas. Pro ke vu divenas lua heredanto, lu es nepacienta mariajigar vu ; lu sempre extravagante paroladas pri plusa filiuli ; me es certa ke lu nun es nepacienta por nepotuli. Per mea vivo, Siniorino, me tandem vidos vu kom spozino. Bona Siniorino, vu ne forjetos vua fidema *Bianca* ; vu ne nominos *Donna Rosara* super me, nun kande vu es granda Princino.'

'Mea kompatinda *Bianca,* ' dicis *Matilda,* 'quante rapide kuras tua penso ! Me, granda Princino ! Quon tu vidas en la konduto di

Manfred de pos la morto di mea fratulo qua montras irga kresko di tenereso por me ? No, *Bianca ;* ilua kordio sempre esis stranjera a me —ma il esas mea patro, e me ne mustas plendar. No, se cielo klozas la kordio di mea patro kontre me, ol plu multe rekompensas mea mikra merito per la tenereso di mea matro—Ho ta kara matro ! Yes, *Bianca,* ibe me sentas la kruda temperamento di *Manfred.* Me povas paciente tolerar ilua akreso kontre me ; ma mea anmo vundesas kande me atestas ilua senkauza severeso kontre elu.'

'Ho ! Siniorino,' dicis *Bianca,* 'omna viri tale traktas sua spozini, kande ili tedesas da eli.'

'Malgre to, tu jus gratulis me,' dicis *Matilda,* 'kande tu imaginis ke mea patro intencas dispozar me.'

'Me volas ke vu esez granda Siniorino,' replikis *Bianca,* 'irge qua eventos. Me ne volas vidar vu chagrenanta en kuvento, quale vu esus se vu facus vua volo, e se mea Siniorino, vua matro, qua savas ke mala spozulo es plu bona kam nula spozulo, ne jenus vu—per

cielo ! qua bruiso esas ! Santa *Nikolaos* pardonez me ! Me nur jokis.'

'Esas la vento,' dicis *Matilda,* 'qua siflas tra la remparo en la supra turmo ; tu milfoye audis ol.'

'No,' dicis *Bianca,* 'esas nula noco en to quon me dicis ; parolar pri mariajo ne esas peko—do, Siniorino, quale me dicis ; se mea Siniorulo *Manfred* ofrus a vu belega yuna Princulo kom spozulo, vu kurtezus, e dicus ke vu plu preferas regulierеskar.'

'Danko a cielo ! Me ne esas tale danjerigita,' dicis *Matilda*, 'tu savas quanta propozi por me ilu ja refuzis.'

'E vu dankas lu, quale devema filiino, ka ne, Siniorino ?—Ma venez, Siniorino ; supozez, ke morge matine lu advokus vu a la granda konsilo-chambro, ed ibe vu trovus ye lua kulbuto belega yuna Princulo havanta granda nigra okuli, glata blanka fronto, e virala lokli gagatra ; kurte, Siniorino, yuna Heroo qua similesas la pikturo di la bona *Alfonso* en la galerio, avan qua vu sidas e regardegas dum hori—'

‘Ne frivole parolez pri ta pikturo,’ sospirante interruptis *Matilda* ; ‘me savas ke la adoro per qua me regardas ita pikturo ne esas kustumala—ma me ne amoreskas pri panelo piktita. La karaktero di ta vertuoza Princulo, la veneraco per qua mea matro inspiris me pri ilua memorajo, la pregi quin, me ne savas pro quo, elu urjis ke me ekvarsez ye ilua tombo, to omna konkordas por persuadar me ke mea destino ulamaniere ligesas ad ulo relatante ilu.’

‘Deo ! Siniorino, quale to esus ?’ dicis *Bianca.* ‘Me sempre audis ka vua familio tote ne esas parenta a la lua : e me certe ne povas komprenar pro quo mea Siniorino, la Princino, sendas vu dum kolda matino o dum humida vespero por pregar ye lua tombo : lu ne esas santa segun l’*Almanako.* Se vu mustas pregar, pro quo lu ne imperez ke vu pregez a nia granda santa *Nikolaos ?* Me es certa ke lu es la santulo a qua me pregas por spozulo.’

‘Forsan mea mento esus min afektata,’ dicis *Matilda,* ‘se mea matro explikus sua motivi a me ; ma esas la misterio tenata da elu qua

inspiras me pri ico—me ne savas quale nomar olu. Pro ke elu nultempe kapricoze agas, me esas certa ke bazale existas ula fatala sekretajo —no, me savas ke to esas : dum la agonio di elua chagreno pri la morto di mea fratulo, elu sugestis lo per ula vorti.'

'Ho ! kara Siniorino,' kriis *Bianca,* 'qua vorti ?'

'No,' dicis *Matilda,* 'se genitoro permisas eskapar vorto, e volas retroprenar ol, la filio ne darfas parolar olu.'

'Quo ! kad el regretis dicir ?' questionis *Bianca*. 'Me es certa, Siniorino, ke vu povas fidar a me.'

'Pri mea propra sekretetaji, kande me havas irgo, me povas,' dicis *Matilda* ; 'ma nultempe pri olti di mea matro : filio devas havar nula oreli nek nula okuli, ecepte segun la direkto di la genitoro.'

'Nu ! Es certa, Siniorino, ke vu naskis por esar santino,' dicis *Bianca,* 'ed on ne darfas rezistar la vokeso : vu tandem finos en kuvento. Ma mea Siniorino *Isabella* ne esus tante cirkonspekta kun me ; el permisas me

parolar ad el pri yunuli ; e kande belega kavaliero venis a la kastelo, el konfesis a me, ke el deziras ke vua fratulo *Konrad* similesez a lu.'

'Bianca,' dicis la Princino, 'me ne permisas ke tu mencionez mea amiko sen respekto. *Isabella* havas gaya temperamento, ma elua anmo esas tam pura kam vertuo ipsa. Elu konocas tua babilema humoro, e forsan tempope kurajigis olu, por deturnar melankolio, e gayigar la solitareso en qua mea patro pozas ni.'

'Santa *Maria !'* tresayante dicis *Bianca,* 'itere la bruiso !—kara Siniorino, ka vu audas nulo ?—ca kastelo ya esas frequentata da fantomi !'

'Tacez !' dicis *Matilda,* 'ed askoltez ! Me opinionas ke me ya audis voco—ma esas certe fantazio ; tua terori, me supozas, infektas me.'

'Yes ! yes ya ! Siniorino,' dicis *Bianca*, 'miplorante pro pavoro, 'me es certa ke me audis voco.'

'Kad irgu esas en la suba chambro ?' dicis la Princino.

‘Nulu audacas ibe lojar,’ respondis *Bianca,* ‘de pos ke la granda astrologo, qua esis la preceptoro di vua fratulo, su dronis. Certe, Siniorino, lua fantomo e la fantomo di la yuna Princulo nun kunvenas en la suba chambro ——pro cielo, ni fugez al apartamento di vua matro !’

‘Me imperez ke tu ne movez,’ dicis *Matilda.* ‘Se li esas fantomi doloranta, ni forsan alejus lia sufrado per questionar li. Li ya ne volas domajar ni, nam ni ne domajis li—e se li volas domajar, ka ni esus plu sekura en una chambro kam en altra ? Donez a me mea rozario ; ni pregos, e pose parolos a li.’

‘Ho ! kara Siniorino, me ne parolus a fantomo por la mondo,’ kriis *Bianca.*

Elu dicante ta vorti, li audis ke la fenestro di la chambreto sub olta di *Matilda* apertesis. Li atencante askoltis, e pos kelka minuti opinionis, ke li audas kanto di homo, ma ne povis distingar la vorti.

‘To certe ne povas esar mala fantomo,’ dicis la Princino per nelauta voco ; ‘to sendubite

esas un de la familio—apertez la fenestro, e ni rikonocos la voco.'

'Me ya ne audacas, Siniorino,' dicis *Bianca.*

'Tu esas ya folino,' dicis *Matilda,* ed elu ipsa nelaute apertis la fenestro. La bruiso facata da la Princino tamen audesis da la homo infra, qua cesis ; ed eli decidis ke lu audabis la aperto di la fenestro.

'Kad esas ulu infre ?' dicis la Princino ; 'se yes, parolez.'

'Yes,' dicis nekonocata voco.

'Qua esas ?' dicis *Matilda.*

'Nekonocato,' respondis la voco.

'Qua nekonocato ?' dicis elu ; 'e quale vu adhike venis dum ica nekustumala kloko, kande omna pordegi di la kastelo esas seruragita ?'

'Me ne volunte asistas,' respondis la voco ; 'ma pardonez me, Siniorino, se me trublas vua repozo : Me ne savis, ke on audas me. Dormo abandonabis me : me livis senrepoza lito, e venis por disipar la tedanta hori per regardar la bela veno di matino, nepacienta esar sendita ek la kastelo.'

‘Vua vorti e tono,’ dicis *Matilda,* ‘esas melankolioza ; se vu esas desfelica, me kompatas vu. Se povreso afliktas vu, informez me : me mencionos to a la Princino, la benigna anmo di qua sempre simpatias le ditresigita ; ed elu alejos vu.’

‘Me esas ya desfelica,’ dicis la nekonocatulo ; ‘e me ne savas to quo esas richeso. Ma me ne plendas pri la fato quan cielo facas por me. Me esas yuna e sana, e me ne shamas ke me entratenas me ipsa—ma ne opinionez, ke me esas superba, o ke me desestimas vua jeneroza ofro. Me rimemoros vu en mea pregi, e pregos por benedikaji a vua gracoza persono ed a vua nobla mastrino—se me sospiras, Siniorino, me sospiras por altri, ne por me ipsa.’

‘Nun me komprenas, Siniorino,’ dicis *Bianca,* susurante a la Princino. ‘Lu es certe la yuna rurano ; e per mea koncienco lu amoras. —Nu ! charmant aventuro !—Siniorino, ni questionez lu. Lu ne konocas vu, ma supozas ke vu esas un de la dami di mea Siniorino *Hippolita*.’

‘Ka tu ne shamas, *Bianca !’* dicis la Princino. ‘Per qua yuro tu explorachus la sekretaji di la kordio di ca yunulo ? Ilu semblas vertuoza e kandida, e dicas a ni, ke ilu esas desfelica : ka tala cirkonstanci yurizas ke ni posedez ilu ? Quale ni yurizesas ilua fido ?’

‘Deo ! Siniorino, quante mikre vu konocas pri amoro !’ respondis *Bianca :* ‘Advere, amorantuli havas nula plezuro qua egalesas a parolar pri lia amorantino.’

‘E ka tu dezirus ke *me* esez konfidencero di ruranulo ?’ dicis la Princino.

‘Nu, do lasez me parolar kun lu,’ dicis *Bianca* ; ‘Quankam me havas la honoro esar la honor-damzelo di vua Alteso, me ne sempre esis tante granda. Ultre lo, se amoro razas rangi, ol anke elevas li ; me respektas irga yunulo amoranta.’

‘Tacez ! stultino,’ dicis la Princino. ‘Quankam ilu dicis ke ilu esas desfelica, ne sequas ke ilu amoreskez. Pensez pri omna to quo hodie eventis, e dicez, kad esas nula malaji ecepte ti quin amoro kauzas. Nekonocato,’ duris parolar la Princino, ‘se vua desfortunaji

ne kauzesas da vu ipsa, ed esas en la kapableso di la Princino *Hippolita* korektigar, me prezuntos responsar ke elu esez vua protektanto. Kande vu sendesas de ca kastelo, irez a la santa patro *Jerome* en la kuvento qua adjuntesas a la kirko di santa *Nikolaos,* ed informez ilu pri vua historio, segun vua konveno ; ilu ne falios informar la Princino, qua esas la matro di omnu qua deziras elua helpo. Adio ; ne decas ke me pluse konversez kun viro ye ca nekustumala kloko.'

'La Santi gardez vu, gracoza Siniorino !' replikis la rurano ; 'ma ho ! se nekonocato kompatinda e senvalora darfas prezuntar un plusa minuto di audienco—ka me esas tante felica ?—la fenestro ne klozesas—ka me darfas demandar—'

'Parolez rapide,' dicis *Matilda ;* 'la matino rapide jorneskos. Se la laboristi enirus la agri e vidus ni—Quon vu demandus ?'

'Me ne savas quale—me ne savas, ka me audacas,' heziteme dicis la yuna nekonocatulo ; 'ma la humaneso per qua vu ja parolis a me

kurajigas—Siniorino ! ka me darfas konfidar a vu ?'

'Cielo !' dicis *Matilda,* 'quon vu volas dicar ? quon vu volus konfidencar a me ? Audacoze parolez, se vua sekretajo esas apta esar konfidata a sino vertuoza.'

'Me volas demandar,' dicis la ruranulo, rekuperante su, 'ka to quon me audis de la servisti esas vera, ke la Princino desaparis de la kastelo ?'

'Quale importas ke vu savez ?' respondis *Matilda.* 'Vua unesma vorti montris graveso prudenta e decanta. Ka vu venas adhike por explorachar la sekretaji di *Manfred ?*—Adio. Me eroris pri vu.'

Parolinte ta vorti, elu hastoze klozis la fenestro ante ke la yunulo povis respondar.

'Me plu saje agabus,' kelke akre dicis la Princino a *Bianca*, 'se me permisabus ke tu konversez kun ica ruranulo ; ilua kuriozeso semblas egala a tua propra.'

'Ne decas ke me disputez kun vua Alteso,' replikis *Bianca* ; 'ma forsan la questioni quin

me pozabus a lu esabus plu utila, kam ti quin vu decidis pozar.'

'Ho ! sendubite,' dicis *Matilda ;* 'tu esas tre diskreta homo ! Ka me darfas saveskar, quon tu questionabus ?'

'Spektanto ofte vidas plu multo di la ludo kam ti qui ludas,' respondis *Bianca*. 'Ka vua Alteso opinionas, Siniorino, ke lua questiono pri la Siniorino *Isabella* esis nur pro kuriozeso ? No, no, Siniorino ; plu multo es en ol kam esas komprenata da vi granda personi. *Lopez* dicis a me ke omna servisti kredas ke ca yunulo helpis la eskapo di la Siniorino *Isabella* —nun, bonvole, Siniorino, observez———vu e me amba savas ke mea Siniorino *Isabella* nultempe multe prizis la Princulo vua fratulo —Nu ! lu mortigesis en la krizala minuto— me akuzas nulu. Helmo falas de la luno—ton, mea Siniorulo, vua patro dicis ; ma *Lopez* ed omna servisti dicas, ke ca yuna galantulo es magiisto, e furtis ol de la tombo di *Alfonso.'*

'Cesez ca rapsodio di impertinenteso,' dicis *Matilda.*

‘No, Siniorino, segun vua volo,’ kriis *Bianca* ; ‘ma es tre partikular, malgre omno, ke mea Siniorino *Isabella* mankas samdie, e ke ca yuna sorcero trovesas ye la boko di la trapo—me akuzas nulu—ma se mea yuna Siniorulo honeste mortis—’

‘Ne prezuntas pro tua devo,’ dicis *Matilda,* ‘ofrar suspekto kontre la pureso di la reputo di mea kara *Isabella*.’

‘Pureso o ne pureso,’ dicis *Bianca,* ‘el es foririnta—nekonocatulo trovesas quan nulu konocos ; vu ipsa questionas lu ; lu dicis ke lu amoras, od es desfelica, to esas lo sama—no, lu konfesis ke lu es desfelica pri altri ; kad irgu es desfelica pro altru, sen ke lu amoras lu ? e per la sequanta vorto, lu inocente questionas, kompatinda anmo ! ka mea Siniorino *Isabella* mankas.’

‘Certe,’ dicis *Matilda,* ‘tua observo ne esas tote senbaza—la fugo di *Isabella* astonas me ; la kuriozeso di ca nekonocatulo esas tre remarkinda. Tamen, *Isabella* nultempe celis pensajo de me.’

‘Do el dicis a vu,’ dicis *Bianca*, ‘por extraktar vua sekretaji ; ma qua savas, Siniorino, forsan ca nekonocato es ula Princulo travestiata ? Permisez me, Siniorino, apertar la fenestro, e pozar a lu kelka questioni.’

‘No,’ replikis *Matilda,* ‘me ipsa questionos ilu, kad ilu savas irgo pri *Isabella* ; ilu ne valoras ke me pluse konversez kun ilu.’

Elu esis pronta apertar la fenestro, kande li audis klosho sonar ye la posterno-pordego di la kastelo, qua esis dextre de la turmo ube esis *Matilda*. To preventis la Princino de rinovigar konverso kun la nekonocatulo.

Pos tacar dum longa tempo, ‘Me esas konvinkita,’ elu dicis a *Bianca,* ‘ke, irge qua incitis la fugo di *Isabella,* olu havas nula senvalora motivo. Se ta nekonocatulo esis komplico pri ol, elu mustis esar satisfacata pri ilua fidemeso e merito. Me observis, ka ne tu, *Bianca ?* ke ilua vorti kolorizesis per nekustumala infuzo di pieso. Olu ne esis la parolado di bruto ; ilua frazi esis apta por viro di bona familio.’

‘Me dicis a vu, Siniorino,’ dicis *Bianca,* ‘ke me es certa ke lu es ula Princo travestiata.’

‘Tamen,’ dicis *Matilda,* ‘se ilu sekrete savis pri elua eskapo, quale tu explikas ke ilu ne akompanis elua fugo ? Pro quo ilu nenecese e temerare expozus su a la rankoro di mea Patro ?’

‘Pri to, Siniorino,’ elu respondis, ‘se lu povus eskapar de sub la helmo, lu sempre trovus moyeno por evitar la iraco di vua Patro. Me ne dubitas ke lu havas ula talismano od altra kozo.’

‘Tu konvertas omno a magio,’ dicis *Matilda* ; ‘ma viro qua havas irga interrelati kun spiriti infernala ne audacus uzar ta terorinda e santa vorti quin ilu dicis. Ka tu ne remarkis per quanta fervoro ilu juris rekomendar me a cielo per ilua prego ?—Yes ; *Isabella* sendubite konvinkesis pri ilua pieso.’

‘Rekomendez me a la pieso di yunulo e damzelo qui sekrete konspiras forfugar !’ dicis *Bianca.* ‘No, no, Siniorino ; mea Siniorino *Isabella* esas altra kam vu supozas lu esar. Lu ya kustumis sospirar ed elevar sua okuli koram

vu, pro ke lu savas ke vu esas santino—ma kande vu forturnis vu—'

'Tu facas neyustajo pri elu,' dicis *Matilda* ; *'Isabella* ne esas hipokrito ; elu havas justa devoco-sento, ma nultempe pretextis vokeso quan elu ne havas. Kontree, elu sempre disputis mea inklineso a la klostro ; e quankam me konfesas ke la misterio quan elu facas por me per elua fugo perplexigas me, quankam olu semblas nekonciliebla kun la amikeso inter ni ; me ne povas obliviar la senpartisa fervoro per qua elu sempre opozis ke me divenez regulierino. Elu deziris vidar me spozigita, quankam mea doto esabus perdajo por elu e la filii di mea fratulo. Por elu, me aprobos ica yuna ruranulo.'

'Do vu opinionas ke esas ula amo inter li ?' dicis *Bianca.*

Dum ke elu parolis, servisto hastoze eniris la chambro e dicis a la Princino, ke la Siniorino *Isabella* trovesas.

'Ube ?' dicis *Matilda.*

'Lu refujas en la kirko di santa *Nikolaos*,' respondis la servistulo. 'Patro *Jerome* ipsa

adportas la novajo ; lu esas infre kun ilua Alteso.'

'Ube esas mea Matro !' dicis *Matilda.*

'Lu es en sua propra chambro, Siniorino, e demandas vu.'

Manfred vekabis ye la unesma jorno-lumo, ed irabis a la apartamento di *Hippolita*, por inquestar, kad elu savas irgo pri *Isabella.* Dum ke ilu questionis elu, vorto venis ke *Jerome* postulas parolar kun ilu. *Manfred,* qua nule suspektis la kauzo di la arivo di la Monako, e qua savis ke ilu employesas da *Hippolita* por elua karitato-agado, imperis ke ilu esez admitata, ed intencis livar la du dum ke ilu duris serchar *Isabella.*

'Ka vua afero esas kun me o kun la Princino ?' dicis *Manfred.*

'Kun vi amba,' respondis la santa viro. 'La Siniorino *Isabella*—a'

'Quo pri el !' avide interruptis *Manfred.*

'—esas ye la altaro di santa *Nikolaos*,' replikis *Jerome.*

‘To ne relatas *Hippolita*,’ konfuze dicis *Manfred* ; ‘ni retretez a mea chambro, Patro ; ed informez me quale el adibe venis.’

‘No, mea Siniorulo,’ replikis la bonulo kun mieno plena de fermeso ed autoritato, qua senkurajigis mem la rezolvema *Manfred,* qua mustis veneracar la santatra vertui di *Jerome* ; ‘mea komiso esas a vi amba ; e, per la bonvolo di vua Alteso, koram vi amba me transdonos ol—ma unesme, mea Siniorulo, me mustas questionar la Princino, kad el savas la kauzo di la retreto di la Siniorino *Isabella* de vua kastelo.’

‘No, per mea anmo,’ dicis *Hippolita* ; ‘kad *Isabella* akuzas ke me ton savas ?’

‘Patro,’ interruptis *Manfred,* ‘me facas justa veneraco a vua profesiono ; ma me regnas hike, e ne permisos ke irga enmixanta sacerdoto intruzez su aden la afero di mea dinastio. Se vu havas ulo dicinda, venez a mea chambro—me ne kustumas lasar ke mea Spozino saveskez la sekreta aferi di mea Stato ; oli ne esas di la fako di muliero.’

‘Mea Siniorulo,’ dicis la santa viro, ‘me ne esas intruzanto aden la sekretaji di familii. Mea devo esas avancigar paco, kuracar separuri, predikar repento, e docar a la homaro quale domtar lia obstinema pasioni. Me pardonas la diskurso nekaritatema di vua Alteso : me savas mea devo, ed esas servisto di plu granda princo kam *Manfred.* Askoltez lu qua parolas per mea boko.’

Manfred tremis pro furio e shamo. La vizajo di *Hippolita* montris elua astoneso e nepacienteso saveskar la termino di ca parolo ; elua silenco plu forte montris elua subiso a *Manfred.*

‘La Siniorino *Isabella*,’ duris parolar *Jerome,* ‘konfidas su a vi amba Altesi ; el dankas vi amba pro la benigneso per qua el traktesis en vua kastelo ; elu regretas la perdo di via filiulo, ed elua propra desfortuno ne divenir la filiino di Princi tale saja e nobla, quan el sempre respektos kom *genitori* ; el pregas por ne-interruptita uniono e feliceso inter vi,’ ⟦la mieno di *Manfred* chanjesis⟧ ‘ma pro ke ne plus esas posibla ke el esez aliancita a vi, elu

pregas via konsento restar en la santuario, til ke el saveskez pri elua patro, o, per la certigo di ilua morto, esez libera, segun la aprobo di elua tutelanti, dispozar su per konvenanta mariajo.'

'Me ne donos tala konsento,' dicis la Princulo, 'ma insistas ke el retrovenez a la kastelo sen ajorno. Me responsas por el ad elua tutelanti, e ne permisos ke el esez en irga manui ecepte mea propra.'

'Vua Alteso rimemorez, ka to ankore decas,' replikis la Monako.

'Me havos nula guvernanto,' redeskante dicis *Manfred.* 'La konduto di *Isabella* incitas stranja suspekti—e ta yuna fripono, qua adminime esis la komplico di elua fugo, se ne la kauzo di ol—'

'La kauzo !' interruptis *Jerome ;* 'ka *yunulo* esis la kauzo !'

'To ne esas tolerebla !' klamis *Manfred.* 'Ka me esos defiata en mea propra palaco da insolenta Monako ! Tu sekrete konocas lia amoro, me konjektas.'

‘Me pregus ke cielo forigez vua konjekto nekaritatema,’ dicis *Jerome,* ‘se vua Alteso ipsa ne savus en vua propra koncienco quante neyuste vu men akuzas. Me ya pregas ke cielo pardonez ta nekaritatemeso ; e me imploras ke vua Alteso livez tranquila la Princino en ta santa loko, ube el ne probable esos perturbata da tala fantazii frivola e modala quala diskursi pri amoro de irga viro.’

‘Nula piacheso a me,’ dicis *Manfred,* ‘ma retroirez ed adduktez la Princino ad elua devo.’

‘Esas mea devo preventar elua riveno adhike,’ dicis *Jerome.* ‘El esas ube orfani e virgini esas maxim sekura de la kaptili e ruzi di ca mondo ; e nulo ecepte la autoritato di genitoro prenos elu de ibe.’

‘Me esas elua genitoro,’ kriis *Manfred*, ‘e postulas el.’

‘El deziris ke vu esez elua genitoro,’ dicis la Monako ; ‘ma cielo interdiktis ta parenteso, por sempre dissolvis omna ligili inter vi ; e me anuncas a vua Alteso—’

‘Haltez ! audacantulo,’ dicis *Manfred,* ‘e timegez mea desfavoro.’

‘Santa patro,’ dicis *Hippolita,* ‘esas vua mestiero ne respektar rango ; vu parolez segun la preskripto di vua devo : ma esas mea devo audar nulo quon mea Siniorulo ne volas ke me audez. Irez kun la Princulo ad ilua chambro. Me retretos a mea pregeyo, e pregos ke la santa Virgino inspirez vu per elua santa konsilo, e restaurez ad olua kustumala paco e dolceso la kordio di mea gracoza Siniorulo.’

‘Ecelantino !’ dicis la Monako. ‘Mea Siniorulo, me vartas vua plezuro.’

Manfred, akompanata da la Monako, iris a sua propra apartamento, ube, klozinte la pordo, ‘Me perceptas, patro,’ dicis ilu, ‘ke *Isabella* informis vu pri mea skopo. Nun audez mea rezolvo, ed obediez. Stato-motivi, tre urjanta motivi, mea propra e la sekureso di mea populo, postulas ke me havez filiulo. Esas vana expektar heredanto de *Hippolita.* Me selektas *Isabella.* Vu mustas retroduktar el ; e pluson vu facez. Me savas l’influo quan vu havas super *Hippolita* ; elua koncienco esas en

vua manui. El esas, me konfesas, sendefekta muliero ; elua anmo regardas nur cielo, e desestimas la triviala grandiozeso di ca mondo ; vu povas tote duktar el de ol. Persuadez ke el konsentez dissolvar nia mariajo, e retretar aden monakeyo—el segunvole dotos un ; ed el havos la moyeno esar tam jeneroza a vua ordino kam od el od vu dezirus. Talamaniere vu eskartos la kalamitati pendanta super nia kapi, e laudesos pro salvir la princio di *Otranto* de destrukto. Vu esas homo prudenta, e quankam la varmeso di mea temperamento trompis me por ke me uzis ul nebela dicaji, me estimas vua vertuo, e deziras debar a vu por la kalmeso di mea vivo e la salvo di mea familio.'

'La volo di cielo esez facita !' dicis la Monako. Me esas nur olua instrumento senvalora. Ol uzas mea lango por parolar a vu, Princulo, pri vua intenco nejustifikebla. La vunduri di la vertuoza *Hippolita* ja acensis a la trono di kompato. Per me vu esas reprimandata pro vua intenco adulterema repudiar el ; per me vu avertesas ne persequar

la skopo incestema kontre vua filiino kontratata. Cielo, qua livris el de vua furio, kande la judicii tante recente falinte adsur vua familio devis inspirir altra pensaji en vu, duros shirmar el. Mem me, povra e desestimata monako, esas kapabla protektar el de vua violento—me, mem esante pekanto, e malvole insultata da vua Alteso kom komplico di tala amoro quala me ne savas, refuzas la lurili qui komplezas a vu por tentar mea honesteso. Me amas mea ordino ; me estimas devocema anmi ; me respektas la pieso di vua Princino—ma me ne trahizos la konfido quan el pozas en me, nek servos mem religio per konsento abomininda e pekoza. Ma vere ! la boneso di la stato dependas de vua Alteso havante filiulo. Cielo mokas la mento neprevidanta di la homo. Nur hiere matine, la domo di qua esis tam granda, tam florifanta, kam to di *Manfred* ? Ube nun esas yuna *Konrad* ! Mea Siniorulo, me respektas vua lakrimi—ma me ne volas haltigar oli ; lasez oli fluar, Princulo ! oli plu valorus en cielo por la boneso di vua regnati, kam mariajo qua, fondita sur

konkupicenco o politiko, nultempe prosperus. La ceptro, qua pasis de la raso di *Alfonso* a la vua, ne konservesus per mariajo quan l'eklezio nultempe permisos. Se la volo di lo maxim Alta esas ke la nomo di *Manfred* perisez, rezignez vu, mea Siniorulo, ad olua dekreti ; e talamaniere meritez krono qua nultempe povas forpasar. Venez, mea Siniorulo ; me prizas ta tristeso—ni retroirez a vua Princino : el ne savas pri vua kruela skopo ; nek me intencis pluso kam avertar vu. Vu vidis per quala milda pacienteso, per quala amoza esforci, ke el audis, ke el refuzis audar la grandeso di vua kulpo. Me savas ke el deziregas embracar vu, e certigar da vu pri elua nechanjebla afeciono.'

'Patro,' dicis la Princulo, 'vu eroras pri mea kompuciono. Esas vera, ke me estimas la vertui di *Hippolita* ; me konsideras el kom santino ; e me dezirus por la saneso di mea anmo ke ni plu forte ligez la nodo qua unigis ni—ma ho ve ! Patro, vu ne savas la maxim bitra di mea kordio-dolori ! dum longa tempo me anxiis pri la legaleso di nia uniono :

Hippolita esas mea parento de la quaresma grado—esas vera, ni havis dispenso : ma me informesis ke el anke kontratesis ad altru. Esas to quo pezoze opresas mea kordio ; a ca stando di nelegala mariajo me imputas la vizito qua falas adsur me per la morto di *Konrad !* Alejez mea koncienco de ta pezajo ; dissolvez nia mariajo, e kompletigez la pia tasko quan vua deala exhorto komencis en mea anmo.'

Quante profunda esis la angoro sentita da la bona viro perceptante ta chanjo en la ruzema Princulo ! Ilu tremis por *Hippolita*, la ruino di qua ilu vidis esar determinata ; ed ilu timis, se *Manfred* havus nula espero riprenar *Isabella,* ke ilua nepacienteso por filiulo direktus ilu ad ula altra objekto qua ne esus tam espruva kontre la tento di la rango di *Manfred.* Longatempe la santa viro restis absorbita per pensar. Tandem, kelke esperante per ajorno, ilu supozis ke la maxim saja ago esas preventar ke la Princulo desesperez pri riprenar *Isabella.* La Monako savis ke ilu povas influar elu, pro elua afeciono por *Hippolita,* e pro la repugno expresita da elu ad ilu pri la kurtezo di

Manfred, suportar ilua opinioni, til ke la kondamno di la eklezio esez facita kontre divorco. Per ta intenco, quale se impresata da la skrupuli di la Princulo, ilu tandem dicis : 'Mea Siniorulo, me ponderas to quon vua Alteso dicis ; e se esas vera ke delikata koncienco esas la reala motivo por vua repugno kontre vua vertuoza Damo, me certe ne darfas esforcar hardigar vua kordio. La eklezio esas indulganta matro ; revelez vua tristeso ad el ; nur el povas komfortigar vua anmo, o per satisfacar vua koncienco, o pos examenir vua skrupuli, per liberigar vu, e per indulgar vu per la legala moyeno durigar vua lineo. En ta lasta kazo, se la siniorino *Isabella* konsentus—'

Manfred, qua konkluzis ke il o tro surmenabis la bonulo, o ke ilua unesma varmeso esabis nur tributo pagata a sembleso, joyegis pro ilua subita chanjo, e repetis la maxim splendida promisi, se ilu sucesus per la mediaco di la Monako. La bonvola Sacerdoto permisis ke ilu dupigez su, tote rezolvata kontredicar ilua skopi vice suportar oli.

‘Pro ke ni nun komprenas l’unu l’altru,’ pluse dicis la Princulo, ‘me expektas, Patro, ke vu satisfacez me pri un punto. Qua esas la yunulo quan me trovis en la vulto ? Lu evidente sekrete partoprenis la fugo di *Isabella.* Dicez vere a me, ka lu esas elua amoranto ? ka lu esas agento por la pasiono di altru ? Me ofte suspektis l’indiferenteso di *Isabella* pri mea filiulo ; mil cirkonstanci plenigas mea mento qui konfirmas ta suspekto. El ipsa tante konciis pri ol, ke dum ke me diskursis ad el en la galerio, el tro rapide komprenis mea suspekto, ed esforcis justifikar sua koldeso a *Konrad.’*

La Monako, qua savis nulo pri la yunulo, ecepte to quon il incidente saveskis de la Princino, nulsavante pri to quo eventabis ad ilu, e ne sat multe konsiderante la impetueso di la temperamento di *Manfred,* konceptis ke forsan esus apta semar la semini di jaluzeso en ilua mento : oli forsan esus pose utila, o per prejudikar la Princulo kontre *Isabella,* se ilu persequis ta uniono ; o per deturnar ilua atenco a la nejusta traco-voyo, e per employar

sua pensaji pri intrigo imaginata, preventar nova persequo. Per ta desfortunoza projeto, ilu respondis segun maniero por konfirmar la kredo di *Manfred* pri ula ligo inter *Isabella* e la yunulo. La Princulo, la pasioni di qua bezonis nur poka alimento por flamifar, furieskis pro la ideo sugestita da la Monako.

'Me sondos til la fundo ca intrigo,' ilu klamis ; ed abrupte livante *Jerome,* imperante ke ilu restez ibe til ilua riveno, hastis a la granda halo di la kastelo, ed imperis ke la ruranulo esez duktita ad ilu.

'Hardigita yuna trompanto !' dicis la Princulo tam balde kam ilu vidis la yunulo ; 'quo nun pri tua fanfaronita vereso ? Esis Providenco, ka ne, e la lumo di la luno, qua deskovris la seruro di la trapo a tu ? Dicez, audacoza yunulo, qua tu esas, e quante longe tu konocis la Princino—e sorgez ke tu respondez per min multa ambigueso kam hiere nokte, o tormenti extorsos la vereso de tu.'

La yunulo, komprenante ke sua parto en la fugo di la Princino deskovresas, e konkluzante ke irgo dicita ne plus servos o disservos elu,

respondis, ‘Me ne esas trompanto, mea Siniorulo, nek meritas vorti insultanta. Me respondis ad omna questioni facata da vua Alteso hiere nokte per la sama vereso per qua me nun parolos : e ne pro timo pri vua tormenti, ma pro ke mea anmo abominas mentiajo. Bonvole repetez vua questioni, mea Siniorulo ; me esas pronta donar a vu omna posibla satisfaco.’

‘Tu savas mea questioni,’ replikis la Princulo, ‘e nur deziras tempo por preparar mentiajo. Direte parolez ; qua tu esas ? e quante longe tu konocesis da la Princino ?’

‘Me esas laboristo de la vicina vilajo,’ dicis la ruranulo ; ‘mea nomo esas *Theodore.* La Princino trovis me hiere nokte en la vulto : ante ta horo me nultempe esis koram el.’

‘Me darfas kredar tam multe o tam mine kam plezas a me pri to,’ dicis *Manfred* ; ‘ma me audos tua propra naraco, ante ke me inquestos olua vereso. Dicez a me, qua kauzo la Princino dicis a tu por eskapar ? Tua vivo dependas de tua respondo.’

‘El dicis a me,’ respondis *Theodore,* ‘ke el esas ye la bordo di destrukto, e ke, se el ne eskapus la kastelo, el riskas omnainstante divenar mizeroza por sempre.’

‘E sur ta triviala fonduro, pro la dicajo di frivola yunino,’ dicis *Manfred,* ‘tu riskis mea desplezuro !’

‘Me timas la desplezuro di nula homo,’ dicis *Theodore,* ‘kande muliero endanjerigita pozas su sub mea protekto.’

Dum ica inquesto, *Matilda* iris a la apartamento di *Hippolita.* Ye la fora extremajo di la halo, ube sidis *Manfred,* esis inkluzita galerio havanta trelis-fenestri, tra qua *Matilda* e *Bianca* intencis pasar. Audante la voco di elua patro, e vidante la servisti asemblata cirkum ilu, elu haltis por saveskar to quo eventas. La kaptito balde atraktis elua atenco : la ferma e kalma maniero per qua ilu respondis, e la galanteso di ilua lasta respondo, qui esis la unesma vorti quin elu distinte audis, interesis elu pri ilu. Ilua aparo esis nobla, bela, ed impozanta, mem en tala

stando ; ma ilua vizajo balde absorbis elua tota sorgo.

'Cielo ! *Bianca,'* nelaute dicis la Princino, 'ka me sonjas ? o ka ta yunulo ne exakte similesas la pikturo di *Alfonso* en la galerio ?'

Elu ne povis pluse dicar, nam la voco di elua patro plulauteskis ye omna vorto.

'Ca defio,' ilu dicis, 'superiras omna tua olima insolenteso. Tu experiencos la iraco kun qua tu audacas ludar. Sizez il,' pluse dicis *Manfred,* 'e ligez il. L'unesma raporto quan la Princino audos pri elua championo esos, ke il perdis sua kapo por el.'

'La neyustajo di qua vu esas kulpoza pri me,' dicis *Theodore,* 'konvinkas me ke me facis bona ago per liberigar la Princino de vua tiraneso. Utinam el esez felica, irge qua me divenas !'

'Yen amoranto !' klamis *Manfred* furiante ; 'rurano vidante morto ne vivigesas per tala sentimento. Dicez, dicez a me, temerara yunulo, qua tu esas, o la roto-tormento tiros tua sekretajo ek tu.'

‘Vu ja minacas me per morto,’ dicis la yunulo, ‘pro la vereson me ja dicis a vu. Se to esas la nura kurajigo me darfas expektar por sincereso, me ne tentesas pluse satisfacar vua vana kuriozeso.’

‘Do, tu ne parolos !’ dicis *Manfred.*

‘Me ne parolos,’ ilu replikis.

‘Duktez il aden la korto,’ dicis *Manfred* ; ‘me quik vidos ilua kapo tranchata de ilua korpo.’

Matilda audinte ta vorti esvanis. *Bianca* kriachis, e klamis, ‘Helpez ! helpez ! la Princino esas mortinta !’

Manfred tresayis pro ta krio, e questionis, quo eventas ! La yuna ruranulo, qua anke audis olu, esis hororigita, ed avide same questionis ; ma *Manfred* imperis ke ilu esez duktita aden la korto, ed ibe tenesez por mortigesar, til ke ilu saveskez la kauzo di la kriachi di *Bianca.* Saveskinte la kauzo, ilu traktis to kom hominatra paniko, ed imperinte ke *Matilda* esez portita ad elua apartamento, hastis aden la korto, ed advokante un de sua

gardisti, komandis ke *Theodore* genupozez, e preparez su recevar la mortiganta stroko.

La senpavora yunulo aceptis la bitra kondamno per rezigno qua tushis omna kordio, ecepte to di *Manfred.* Ilu sincere deziris saveskar la signifiko di la vorti audita pri la Princino ; ma timante pluse exasperar la tirano kontre elu, ilu ne parolis. La unika favoro quan ilu degnis demandar esis ke ilu permisesez havar konfesigero, por koncilieskar su kun cielo. *Manfred,* qua esperis per la moyeno di la konfesigero saveskar la historio di la yunulo, avide grantis ilua demando ; e nun konvinkita ke Patro *Jerome* esas ilua partisano, ilu komandis ke ilu esez advokata por absolvar la kaptito. La santa viro, qua ne previdabis la katastrofo kauzata da sua neprudenteso, genupozis koram la Princulo, ed adjuris ilu per la maxim solena maniero ke ilu ne ekvarsez inocenta sango. Ilu akuzis su per la maxim bitra vorti pro sua eroro, esforcis senkulpigar la yunulo, ed esforcis per omna metodo moligar la furio di la tirano. *Manfred,* plu iracigita kam moligita da la interveno di

Jerome, la retrakto di qua igis ilu suspektar ke li amba dupigas ilu, imperis ke la Monako agez segun sua devo, dicante ke ilu ne permisos multa minuti por la konfeso di la kaptito.

'Me nek demandas multa, mea Siniorulo,' dicis la desfelica yunulo. 'Mea peki, me dankas cielo ! ne esas nombroza ; nek superiras la nombro expektata pro mea evo. Sikigez vua lakrimi, bona patro, e ni hastez ; ico esas mala mondo ; nek me havas kauzo regretar livar ol.'

'Ho ! yunulo mizeroza !' dicis *Jerome* ; 'quale tu toleras paciente vidar me ? Me esas tua mortiganto ! esas me qua duktis a tu ca trista horo !'

'Me pardonas vu de mea anmo,' dicis la yunulo, 'quale me esperas ke cielo pardonez me. Audez me konfeso, patro ; e donez a me vua benediko.'

'Quale me preparez tu por tua paso, quale me devas ?' dicis *Jerome.* 'Tu ne povas esar salvata sen pardonar tua enemiki—ka tu povas pardonar ta senpia viro !'

'Me povas,' dicis *Theodore* ; 'me ya pardonas.'

‘Ka lo ne tushas vu ! kruela Princulo !’ dicis la Monako.

‘Me queris vu por konfesigar il,’ severe dicis *Manfred*; ‘ne por pledar por il. Vu unesme incitis me kontre il—ilua sango esez sur tua kapo !’

‘Yes ya ! Ol esez,’ dicis la bonulo per agonio di tristeso. ‘Vu e me nultempe esperez irar adube iras ta beata yunulo !’

‘Hastez !’ dicis *Manfred*; ‘me ne plu persuadesas da la plendachi di sacerdoti kam da la kriachi di mulieri.’

‘Quo !’ dicis la yunulo ; ‘kad esas posibla ke mea fato incitis to quon me audis ! ka la Princino itere esas en vua povo ?’

‘Tu nur rimemorigas pri mea iraco,’ dicis *Manfred*; ‘preparez tu, nam ca instanto esas tua ultima.’

La yunulo, qua sentis ke sua idigno kreskas, e qua emocigesis da la tristeso quan il vidis plenigar omna spektanti, ed anke la Monako, supresis sua emoco, e desmetinte sua vamso, e desbutoniginte sua kolumo, genupozis por pregar. Kande ilu squatis, la kamizo glitis

adinfre de la shultro, e deskovris la signo di sangifanta flecho.

'Gracioza cielo !' tresayante kriis la santa viro, 'quon me vidas ! Il esas mea filio ! mea *Theodore !*'

La pasionin sequanta on mustas imaginar ; on ne povas piktar oli. La lakrimi di ti qui asistis interruptesis da astoneso, vice esar haltigata da joyo. Li semblis demandar de la okuli di lia Siniorulo to quon li devas sentar. Surprizo, dubito, tenereso, respekto, l'una sequis l'altra en la vizajo di la yunulo. Ilu aceptis per modesta submiso la fervoro di la lakrimi ed embraci di la oldulo ; ma timante liberigar espero, e suspektante pro to quo eventabis la neflexebleso di la temperamento di *Manfred,* ilu regardetis la Princulo, quaze dicar, ka vu povas esar ne-emocigata da tala ceno quala ico ?

La kordio di *Manfred* esis kapabla esar tushata. Ilu obliviis sua rankoro per sua astoneso ; ma ilua superbeso negis ke ilu montrez su afektata. Ilu mem dubitis, ka ca

deskovro esas ruzo da la monako por salvar la yunulo.

'Quon to signifikas ?' dicis ilu. 'Quale ilu esez tua filiulo ? Kad esas konciliebla kun tua mestiero o kun tua reputita santeso konfesar, ke la filio di rurano esez la frukto di tua amoro nelegitima !'

'Ho ! Deo,' dicis la santulo, 'ka vu dubitas ke ilu esas la mea ? ka me povus sentar l'angoro quan me sentas, se me ne esus ilua patro ? Indulgez il ! bona Princulo, indulgez il ! ed insultez me segun vua plezuro.'

'Indulgez il ! indulgez il !' klamis la servisti, 'pro ca bonulo !'

'Tacez !' severe dicis *Manfred* ; 'me pluse saveskez, ante pardonar. La bastardo di Santulo esas forsan ipse nula santulo.'

'Nocanta Siniorulo !' dicis *Theodore*, 'ne adjuntez insulto a krueleso. Se me esas la filiulo di ca veneracinda viro, quankam nula Princo, quale vu, komprenez, la sango qua fluas en mea veini—'

'Yes,' interruptante dicis la Monako, 'ilua sango esas nobla ; ed il ne esas ta abjekta kozo,

mea Siniorulo, quan vu nomas. Il esas mea filiulo legitima ; e *Sicilia* laudas su pri kelka familii plu anciena kam to di *Falconara*—ma ho ve ! mea Siniorulo, quo esas sango ! quo esas nobeleso ! Ni omna esas repteri, kreuri mizeroza, pekoza. Nur pieso distingas ni de la polvo ek qua ni kreskis, ed a qua ni mustas retro-irar.'

'Cesez vua prediko,' dicis *Manfred* ; 'vu oblivias, ke vu ne plus esas la Monako *Jerome,* ma la Komtulo di *Falconara.* Informez me pri vua historio : vu pose havos sat multa tempo por predikar, se vu ne hazarde ganos la gracio di ta robusto kriminanto.'

'Matro di Deo !' dicis la Monako, 'kad esas posibla ke mea Siniorulo refuzus a patro la vivo di ilua unika, ilua longatempe perdita filio ! Fulez me, mea Siniorulo, domajez me, aceptez mea vivo por la ilua, ma indulgez mea filiulo !'

'Nu, tu povas ya sentar,' dicis *Manfred,* 'quo esas perdar unika filiulo ! Nur un horeto ante nun tu predikis rezigno a me : *mea*

familio, se plezis a fato, mustas perisar—ma la Komtulo di *Falconaro*—'

'Ho ve ! mea Siniorulo,' dicis *Jerome,* 'me konfesas ke me ofensis ; ma ne plugravigez la sufrado di oldulo ! Me ne fanfaronas pri mea familio, nek konsideras tala frivolaji—esas naturo qua pledas por ica puerulo ; esas la memorajo di la kara muliero qua genitis il—kad el esas, *Theodore,* kad el esas mortinta?'

'Elua anmo longatempe esas inter le benedikita,' dicis *Theodore.*

'Ho ! quale ?' kriis *Jerome*, 'dicez a me—no—el esas felica ! Tu nun esas mea unika sorgo! Maxim timinda Siniorulo ! ka vu—ka vu donos a me la vivo di mea kompatinda filio ?'

'Retro-irez a tua monakeyo,' respondis *Manfred* ; 'duktez la Princino adhike ; obediez me pri to altra quon tu ja savas ; e me promisas a tu la vivo di tua filiulo.'

'Ho ! mea Siniorulo,' dicis *Jerome,* 'kad honesteso esas la preco pagenda por la sekureso di ca kara yunulo ?'

‘Por me !’ klamis *Theodore* ; ‘me preferus mortar milfoye kam makulizar tua koncienco. Quon la tirano demandas de tu ? Ka la Princino esas ankore sekura de ilua povo ? Protektez el, veneracinda oldulo ; e lasez falar adsur me la tota pezo di ilua iraco.’

Jerome esforcis haltigar la impetuemeso di la yunulo ; ed ante ke *Manfred* povis respondar, la tramplo di kavali audesis, e latuna trumpeto, qua pendis exter la pordego di la kastelo, subite sonigesis. Saminstante la nigra plumi sur la sorcita helmo, qua ankore restis ye la fora extremajo di la korto, tempestoze agitesis, e trifoye inklinis su, quale se presita da ula nevidebla weranto.

CHAPITRO III.

La kordio di *Manfred* timis kande ilu vidis la plumaro di la miraklatra helmo sukusata samatempe kam la sonigo di la latuna trumpeto.

'Patro !' ilu dicis a *Jerome*, quan ilu lore cesis traktar kom Komtulo di *Falconara*, 'quon signifikas ta auguri ? Se me ofensis—' La plumi sukusesis plu violente kam antee.

'Me esas desfelica Princulo !' kriis *Manfred.* 'Santa Patro ! ka vu ne helpos me per vua pregi ?'

'Mea Siniorulo,' respondis *Jerome,* 'cielo sendubite desplezesas da vua moko di sua servisti. Submisez vu a l'eklezio ; e cesez persequar elua ministri. Forsendez ica inocenta yunulo ; e lernez respektar la santa

karaktero quan me portas : cielo ne esos frivole traktata. Vu vidas—'

La trumpeto intere sonis.

'Me konfesas ke me esis tro hastoza,' dicis *Manfred.* 'Patro, irez al gicheto, e questionez, qua esas ye la pordego.'

'Ka vu grantas a me la vivo di *Theodore ?*' replikis la Monako.

'Me ton grantas,' dicis *Manfred* ; 'ma inquestez, qua esas extere !'

Jerome falante adsur la kolo di sua filiulo ekvarsis lakrim-inundo, qua montris la pleneso di ilua anmo.

'Vu promisis irar al pordego,' dicis *Manfred.*

'Me supozis,' replikis la Monako, 'ke vua Alteso exkuzus ke me komence dankus vu per ca tributo di mea kordio.'

'Irez, maxim kara Sioro,' dicis *Theodore* ; 'obediez la Princulo ; me ne meritas ke vu ajornez ilua satisfaco por me.'

Jerome, questionante qua esas extere, respondesis, 'Heraldo.'

'De qua ?' dicis ilu.

‘De la Kavaliero di la Giganta Sabro,’ dicis la Heraldo ; ‘e me mustas parolar kun l’uzurpanto di *Otranto.*’

Jerome retro-iris a la Princulo, e ne faliis repetar la mesajo per la sama vorti parolata. La unesma soni terorigis *Manfred* ; ma audante su nomita uzurpanto, ilua furio ri-acendesis, ed omna ilua kurajo rivivigesis.

‘Uzurpanto !—insolenta fripono !’ klamis ilu, ‘qua audacas dubitar mea titulo ? retretez, Patro ; to ne esas afero por Monaki ; me ipsa renkontros ca prezuntoza viro. Irez a vua monakeyo e preparez la riveno di la Princino ; vua filiulo esos gajo-homo por vua fideleso ; ilua vivo dependas de vua obediemeso.’

‘Bona cielo ! mea Siniorulo,’ kriis *Jerome,* ‘vua Alteso nur jus voluntante pardonis mea filio—ka vu tante balde oblivias la interveno di cielo ?’

‘Cielo,’ respondis *Manfred,* ‘ne sendas heraldi por questionar la titulo di legitima Princo—me dubitas, kad ol mem avizas pri sua volo per Monaki—ma to esas vua afero, ne la mea. Nun vu savas mea plezuro ; e ne

esas temerera heraldo qua salvos vua filiulo, se vu ne retrovenos kun la Princino.'

Esis vana ke la santulo replikez. *Manfred* imperis ke ilu esez duktata a la posterno-pordego, ed exkluzata de la kastelo ; ed ilu imperis ke uli de ilua servisti duktez *Theodore* a la suprajo di la nigra turmo, e severe gardez ilu ; ilu apene permisis ke la Patro e la filiulo kambiez hastoza embraco ante separar. Ilu pose ekiris a la halo, e sideskante en princala stando, komandis ke la Heraldo esez admisata aden ilua prezenteso.

'Nu ! insolento !' dicis la Princulo, 'quon tu volas pri me !'

'Me venas,' ilu respondis, 'a tu, *Manfred,* uzurpanto di la princo-lando di *Otranto*, de la Kavaliero famoza e nevinkebla, la Kavaliero di la Giganta Sabro. Per la nomo di ilua Sinioro, *Frederik,* Markezulo di *Vicenza,* il postulas la Siniorino *Isabella,* filiino di ta Princulo, quan tu shaminde e trahizante luris aden tua povo, per subornar elua falsa tutelanti dum ilua absenteso : ed il postulas ke tu cedez la princo-lando di *Otranto,* quan tu uzurpis de la laste

legitima Siniorulo *Alfonso* la Bona. Se tu ne quik konsentus kun ta yusta postulaji, il defias tu per personala kombato til l'ultima extremajo.' E ton dicinte, la Heraldo adinfre jetis sua bastonego.

'Ed ube esas ta fanfaronanto qua sendas tu ?' dicis *Manfred.*

'Distante de tri milii,' dicis la Heraldo ; 'il venas por satisfacar la reklamaco di sua Siniorulo kontre tu, nam ilu esas vera Kavaliero e tu esas uzurpanto e raptanto.'

Quankam ica defio esis tante insultanta, *Manfred* konsideris ke ilu ne profitus per provokar la Markezulo. Ilu savis quante bone fondita esas la reklamaco di *Frederik* ; to ne esis la unesma foyo ke ilua audabis olu. La ancestri di *Frederik* asumabis la titulo di Princi di *Otranto,* de pos la morto di *Alfonso* la Bona sen filii ; ma *Manfred,* ilua patro, ed ilua avulo, esabis tro povoza por ke la familio di *Vicenza* desposedigez ili. *Frederik,* yuna Princulo militanta ed amoroza, spozigabis belega yuna Siniorino, quan ilu amoris, e qua mortis dum genitar *Isabella.* Elua morto tante

multe afektabis ilu, ke ilu prenabis la kruco ed irabis a la santa lando, ube ilu vundesis dum batalio kontre la nekredanti, esabis kaptata, ed on dicabis, ke ilu esas mortinta. Ta novaji venante a la oreli di *Manfred,* ilu subornis la tutelanti di la Siniorino *Isabella* por ke li livrez elu ad ilu kom spozino por la filiulo *Konrad,* per ta alianco ilu propozabis unigar la reklamaci di la du familii. Ita motivo, ye la morto di *Konrad,* incitis ilu tante subite rezolvar ke ilu ipsa spozigez elu ; e la sama konsidero lore rezolvigis ilu esforcar obtenar la konsento di *Frederik* a ca mariajo. Simila projeto inspiris ilu pensar ke ilu invitez la championo di *Frederik* aden la kastelo, por ke ilu ne informesez pri la fugo di *Isabella,* quan ilu severe imperis ke la servisti ne revelez ad irga homo di la sequantaro di la Kavaliero.

'Heraldo,' dicis *Manfred,* tam balde kam ilu digestabis ta pensaji, 'retro-irez a tua mastro, e dicez ad il, ante ke ni rezolvus nia disputi per la espado, ke *Manfred* volas kelke konversar kun ilu. Dicez ke il esos bone aceptata en mea kastelo, il havos jentila acepto, e tota sekureso

por il ipsa ed ilua sequantaro. Se ni ne povos adjustigar nia disputo per amikala moyeno, me juras ke il sekure departos, e ke il esos tote satisfacata segun la legi di armi ; me juras per la Deo ed Ilua santa Triuneso !'

La Heraldo trifoye reverencis e departis.

Dum ica interviuvo, la mento di *Jerome* agitesis da mil kontrea pasioni. Ilu tremis por la vivo di sua filiulo, ed ilua unesma pensajo esis persuadar *Isabella* rivenar a la kastelo. Tamen, ilu ne min timis pro pensar pri elua uniono kun *Manfred.* Ilu timis la senlimita submiso di *Hippolita* a la volo di elua Siniorulo ; e malgre ke ilu ne dubitis povar timigar elua pieso por ne konsentar a divorco, se ilu povus atingar elu ; tamen, se *Manfred* deskovrus ke la objeciono venas de ilu, to forsan esus egale fatala por *Theodore.* Ilu esis nepacienta saveskar de ube venis la Heraldo, qua per tante poka takto dubitis la titulo di *Manfred* ; ma ilu ne audacis esar absenta de la monakeyo, por ke *Isabella* ne livez olu, e tala fugo esez imputata ad ilu. Ilu desgaye retro-iris a la monakeyo, necerta pri qua konduto esez

decidata. Monako, qua renkontris ilu an la portiko ed observis ilua melankolioza mieno, dicis, 'Ho ve ! frato, kad esas ya vera ke ni perdis nia ecelanta Princino *Hippolita ?*'

La santa viro tresayis, e kriis, 'Quon tu volas dicar, frato ! Me venas cainstante de la kastelo, e livis el perfekte sana.'

'*Martelli,*' respondis la altra Monako, 'irante de la kastelo preterpasis la monakeyo nur un quarimo di horo ante nun, e raportis ke elua Alteso esas mortinta. Omna nia frati iris a la kapelo por pregar por elua felica transporto a plu bona vivo, e deziris ke me vartez tua arivo. Li savas pri tua sant afeciono por ta bona Damo, ed anxias pro l'aflikto quan ol efektigas en tu—fakte, ni omna kavas kauzo lakrimifar ; elu esis matro a nia domo—ma ca vivo esas nur pilgrimo ; ni ne murmurez—ni omna sequos elu ! utinam nia fino similesez elua propra !'

'Bona frato, tu revas,' dicis *Jerome* ; 'me dicas ke me venas de la kastelo, e livis la Princino en bona stando—ube esas la Siniorino *Isabella ?*'

‘Kompatinda jentilino !’ respondis la Monako ; ‘me dicis la trista novajo ad el, ed ofris spiritala konsolaco ; me rimemorigis da el la tempala stando di mortaleso, ed avizis ke el regulieresker ; me citis l’exemplo di la santa Princino *Sanchia* di *Arragon.’*

‘Tua zelo esis laudinda,’ nepaciente dicis *Jerome* ; ‘ma nun esas nenecesa ; *Hippolita* standas bone—adminime, me fidas a la Deo ke el standas bone ; me audis nulo kontrea—ma me opinionas, ke l’avideso di la Princulo—Nu, frato, ma ube esas la Siniorino *Isabella ?’*

‘Me ne savas,’ dicis la Monako ; ‘elu multe ploris, e dicis ke elu retretos a sua chambro.’

Jerome abrupte livis sua kamarado, ed hastis a la Princino, ma elu ne esis en sua chambro. Ilu questionis la servisti di la monakeyo, e sendis mesajeri tra la vicineyo por ganar informo, kad elu videsis ; ma vane. Nulo povus egalesar a la perplexeso di la bonulo. Ilu supozis ke *Isabella,* suspektante ke *Manfred* hastigabis la morto di sua spozino, timeskis, e portabis su ad ula plu sekreta celo-loko. Ca nova fugo probable incitus la furio di

la Princulo a la maxim alta grado. La raporto pri la morto di *Hippolita*, malgre ke olu semblis preske nekredebla, augmentis ilua konsterno ; e quankam la eskapo di *Isabella* montris elua repugno kontre *Manfred* kom spozulo, *Jerome* ne povis komfortigar su, dum ke olu endanjerigis ilua filiulo. Ilu decidis retro-irar a la kastelo, e koaktis plura de ilua frato-monaki akompanar ilu por atestar ilua inocenteso a *Manfred,* e, se necese, anke pledar kun ilu por *Theodore.*

Dume, la Princulo pasabis aden la korto, ed imperis ke la pordegi esez jetante apertata por recevar la nekonocata Kavaliero ed ilua sequantaro. Pos kelka minuti la kavalkantaro arivis. Unesme venis du prekuranti portante bastonegi. Dop li venis heraldo sequata da du paji e du trumpetisti. Dop li venis cent infantriani pediranta. Ili akompanesis da tam multa kavalkanti. Dop li kinadek ped-servisti vestizita skarlate e nigre, la kolori di la Kavaliero. Dop olti venis kavalo duktita. Du heraldi ye singla latero di jentilulo sur kavalo portis banero montranta la blazoni di *Vicenza*

Unesme venis du prekuranti portante bastonegi.

ed *Otranto* trimestrale—cirkonstanco qua multe ofensis *Manfred*—ma ilu represis sua rankoro. Du plusa paji. La konfesiganto di la Kavaliero enumerante sua rozario. Kinadek plusa ped-servisti, quale antee. Du Kavalieri vestizita per kompleta homarmaro, la vizieri abasita, kamaradi di la chefa Kavaliero. La skudieri di la du Kavalieri, portante ilia shildi e devizi. La skudiero di la Kavaliero ipsa. Cent jentiluli qui portis enorma espado, e qui semblis esvanar pro olua pezajo. La Kavaliero ipsa sur kavalo kastanea, en kompleta homarmaro, ilua lanco en sua suportilo, ilua vizajo tote celita da la viziero, kronizita da plumaro ek skarlata e nigra plumi. Kinadek ped-gardisti havante tamburi e trumpeti finis la procesiono, qua turnis su addextre ed adsinistre por lasar spaco por la chefa Kavaliero.

Tam balde kam ilu proximeskis a la pordego, ilu haltis ; e la heraldo avancinte itere laute lektis la vorti di la defio. La regardo di *Manfred* fixigesis a la giganta espado, ed ilu apene semblis atencar la kartelo ; ma ilua

atenco balde deturnesis da vento-tempesto qua venis de dop ilu. Ilu turnis su e vidis ke la plumi di la magiala helmo agitesas samamaniere kam antee. Temerareso quale to di *Manfred* bezonesis por ne falar sub koincido di eventi qui semblis anuncar ilua fato. Ma nedegnante perdar ta kurajo quan ilu sempre montrabis koram nekonocati, ilu audacoze dicis, 'Sioro Kavaliero, irge qua vu esas, me bonvole aceptas vu. Se vu esas mortiva, vua kurajo renkontros lo egala ; e se vu esas vera Kavaliero, vu ne degnos uzar sorco por ganar vua skopo. Se ta auguri esas ek cielo od ek inferno, *Manfred* fidas a la yusteso di sua afero ed a la helpo di Santa *Nikolaos*, qua sempre protektis la familio. Decensez, Sioro Kavaliero, e repozez. Morge vu havos yusta agro ; e cielo favorez la plu yusta viro !'

La Kavaliero ne respondis, ma decensis, e duktesis da *Manfred* a la granda halo di la kastelo. Trapasante la korto, la Kavaliero haltis por regardar la mirakla kasko ; e genupozante, semblis pregar interne dum

plura minuti. Staceskante, ilu gestis ke la Princulo pluse duktez ilu. Tam balde kam li eniris la halo, *Manfred* propozis a la nekonocato ke ilu desmetez sua homarmaro, ma la Kavaliero negis per kap-signo kom refuzo.

'Sioro Kavaliero,' dicis *Manfred,* 'to ne esas jentila ; ma per mea bona fido me ne vun kontredicos ; nek vu havos kauzo plendar pri la Princulo di *Otranto.* Nula perfideson me projetas ; me esperas ke vu ne ton projetas. Yen, prenez mea gajo'—⟦donante ad ilu sua ringo⟧—'vua amiki e vu juos la legi di gastigo. Hike repozez, til ke drinkaji e manjaji adportesos ; me nur donos imperi pri la gastigo di vua sequantaro, e rivenos a vu.'

La tri Kavalieri reverencis quaze aceptar ilua jentileso. *Manfred* imperis ke la sequantaro di la nekonocato esez duktita ad apuda hospitalo, fondita da la Princino *Hippolita* por aceptar pilgrimanti. Dum ke li cirkumiris la korto por retro-irar vers la pordego, la giganta espado saltis de la portanti, e falinte al tero opozante la helmo,

restis nemoveble. *Manfred,* preske hardigita kontre supernatura sembli, vinkis la shoko di ca nova marvelo ; e retro-irante a la halo, ube lore la festino esis pronta, ilu invitis sideskar la tacema gasti. *Manfred,* irge quante ilua kordio esis destranquila, esforcis inspirar gayeso en la grupo. Ilu plurfoye questionis li, ma nur per gesti respondesis. Ili levis sua vizieri nur sat alte por nutrar su, e to nur neofte.

'Siori,' dicis la Princulo, 'vi esas l'unesma gasti aceptata aden ca muri, qui ne degnas konversar kun me ; nek esas kustumala, me supozas, ke Princi riskez sua stato e digneso kontre nekonocati e neparolanti. Vi dicas ke vi venas pro *Frederik* di *Vicenza* ; me sempre audis, ke il esas Kavaliero galanta e kurtezema : ed il, me audacas dicar, ne supozus ke esas nedigna konversar kun Princulo qua egalesas ad il, e ne nekonocata pro prodaji per armi.——Vi restez tacema—nu ! Takaze—segun la legi di gastigo e kavaliereso vi esas mastri sub ca tekto ; vi agos segun via plezuro. Ma venez, donez a me gobleto de vino ; vi ne

refuzos tostar a la saneso di via belega amoratini.'

La chefa Kavaliero sospiris e facis la kruco-signo, e staceskis de la tablo—'Sioro Kavaliero,' dicis *Manfred,* 'to quon me dicis esis nur jokema ; me nule embarasos vi ; agez segunvole. Pro ke humuro ne konvenas a vi, ni esez trista. Afero forsan plu konvenos a vi. Ni ekirez ; ed audez, ka to quon me revelos esos plu joyoze recevata kam la vana esforci facata da me por via amuzo.'

Manfred lore duktis la tri Kavalieri aden interna chambro, klozis la pordo, ed invitinte ke li sideskez, talamaniere komencis, parolante a la chefa homo : 'Vu venas, Sioro Kavaliero, segun mea kompreno, per la nomo di la Markezulo di *Vicenza,* por ri-postular la Siniorino *Isabella* ilua filiino, qua kontratesis koram la santa eklezio a mea filiulo, per la konsento di elua tutelanti legitima ; e por postular ke me cedez mea domeni a vua Siniorulo, qua reklamacas esar la parento maxim proxima a Princulo *Alfonso,* la anmo di qua Deo repozigez ! Me unesme atencos

vua duesma postulajo. Vu komprenez, vua Siniorulo komprenez, ke me juas la princolando di *Otranto* de mea patro *Don Manuel,* quale il recevis ol de sua patro *Don Rikardo. Alfonso,* lia precedanto, mortante sen filio en la Santa Lando, legacis sua domeni a mea avulo *Don Rikardo,* pro ilua fidema servo.'

La nekonocatulo negis per kap-signo.

'Sioro Kavaliero,' iracoze dicis *Manfred, 'Rikardo* esis brava ed honesta viro ; il esis pia viro ; videz ilua splendida fondo di l'apuda kirko e di du monakeyi. Il partikulare esis patronesita da santa *Nikolaos*. Mea avulo ne esis kapabla—me dicas, Sioro, ke *Don Rikardo* ne esis kapabla—pardonez me, vua interrupto desordinigis me—me veneracas la memorajo di mea avulo—nu ! Siori, il posedis ica domeno ; il retenis ol per sua bona espado e per la favoro di santa *Nikolaos*—anke tale facis mea patro ; e tale, Siori, me facos, irge qua eventos. Ma *Frederik,* vua Sinioro, esas maxim proxime parentale—me konsentis defensar mea titulo per l'espado—ka to implikas neperfekta titulo ? Me darfis

questionar, ube esas *Frederik* vua Sinioro ? Rumoro dicas ke il mortis kaptite. Vu dicas, vua agi dicas, ke il vivas—me ne dubitas lo—me darfas, Siori, me darfas—ma me ne dubitas. Altra princuli demandus ke *Frederik* per forteso sizez sua heredajo, se posible ; li ne cedus su a la decido di nekonocata muti ! Pardonez me, Siori, me esas tro iracema ; ma supozez vi ipsa en mea kazo ; esante forta Kavalieri, ka vi ne iraceskus se la honoro di vi ipsa e di via ancestri dubitesus ? Ma pri la problemo : vi postulas ke me donez a vi la Siniorino *Isabella*——Siori, me mustas questionar, ka vi havas l'autoritato aceptar el ?'

La Kavaliero afirmis per kap-signo.

'Aceptar el,' pluse dicis *Manfred* ; 'nu ! vi havas l'autoritato aceptar el—ma, jentila Kavaliero, ka me darfas questionar, ka vu havas la tota povo ?'

La Kavaliero afirmis per kap-signo.

'Esas bona,' dicis *Manfred* ; 'do audez to quon me ofras a vi : vi vidas, Siori, la maxim desfelica viro !' ⟦Ilu ploreskis⟧ 'Grantez a me

via kompato ; me meritas ol ; yes, advere me ton meritas. Saveskez, ke me perdis mea unika espero, mea joyo, la suportilo di mea familio—*Konrad* mortis hiere matine.'

La Kavalieri montris surprizo-signi.

'Yes, Siori, fato forprenis mea filiulo. *Isabella* esas libera.'

'Do transdonez elu,' klamis la chefa Kavaliero, ruptante tacemeso.

'Bonvole esez pacienta,' dicis *Manfred.* 'Me joyas trovar, per ca atesto di via bonvolo, ke on povas adjustigar ca afero sen sango-fluo. Mea propra interesto ne postulas to quon me pluse dicos. Vi vidas en me viro qua abominas la mondo ; la perdo di mea filiulo luras me de mondumala aferi. Povo e grandeso ne plus havas charmo en mea okuli. Me deziris transdonar la ceptro recevata de mea ancestri kun honoro a mea filiulo—ma to esas finita ! Vivo ipsa tante multe ne importas a me, ke me joyoze aceptis via defio ; bona kavaliero ne povas enirar la tombo plu satisfacate kam per falar per sua profesiono. Irge qua esas la volo di cielo, me cedas me ; nam, ho ve ! Siori, me

esas homo havanta multa tristaji. *Manfred* ne esas envidiinda———ma sendubite vi konocas mea historio.'

La Kavaliero gestis ke ilu ne savas, e semblis kurioza ke *Manfred* pluse parolez.

'Kad esas posibla, Siori,' dicis la Princulo, 'ke mea historio esas sekretajo a vi ? Ka vi audis nulo pri me e la Princino *Hippolita ?*' — Ili negis per kap-signi— 'No ! Do esas tale, Siori. Vi opinionas ke me esas ambicioza : ambicio, ho ve ! kompozesas ek plu robusta materio. Se me esus ambicioza, me ne dum tante multa yari esabis la viktimo di la inferno di skrupuli konciencoza—ma me tedas via pacienteso ; me esos kurta. Saveskez, ke me longatempe anxiis pro mea uniono kun la Princino *Hippolita.* Ho ! Siori, se vi konocus ta ecelanta muliero ! se vi savus ke me adoras el quale amoratino, e prizas el quale amiko—ma homo ne naskas por feliceso perfekta ! El partoprenas mea skrupuli, e per elua konsento me asertas ica afero a la eklezio, nam ni esas parenti en la gradi interdiktita. Omnahore me expektas la kondamno definitiva qua por

sempre separos ni—me esas certa ke vi kompatas me—me vidas, ke vi ya kompatas. Pardonez ca lakrimi !'

La Kavalieri regardegis l'una l'altra, kurioza ube finos ca diskurso.

Manfred duris parolar. 'La morto di mea filiulo eventante dum ke mea anmo tale anxiis, me pensis pri nulo ecepte cedar mea domeni, e retretar por sempre de la vido di la homaro. Mea nura problemo esis trovar sucedanto, qua esos tenera pri mea populo, ed aranjar por la Siniorino *Isabella,* qua esas tam kara a me kam mea propra familio. Me volis rivivigar la lineo di *Alfonso,* mem ilua maxim distanta parenti ; quankam, pardonez me, me satisfacesas ke il volis ke la lineo di *Rikardo* remplasez sua propra parenti ; ma ube serchar ta parenti ? Me savis pri nulu ecepte *Frederik* via Siniorulo ; il esis kaptita da la nekredanti, o mortinta ; e se il vivus, e che su, kad il livus la florifanta stato di *Vicenza* por la ne-importanta princo-lando di *Otranto ?* Se no, ka me tolerus la pensajo vidar vice-rejo harda e senkompata pozita super mea populo

kompatinda e fidema ?—nam, Siori, me amas mea populo, e dankas cielo ke me amesas da li. Ma vi demandas, adube tendencas ca longa diskurso ? Do kurte, tale, Siori. Cielo per via arivo semblas montrar remediilo por ca desfacilaji e por mea malaji. La Siniorino *Isabella* esas libera ; me balde esos libera. Me subisus irgo por la boneso di mea populo—ka ne esas la maxim bona, la unika maniero extingar l'enemikeso inter nia familii, ke me spozigez la Siniorino *Isabella*. Vi tresayas—ma malgre ke la vertui di *Hippolita* esos sempre kara a me, Princulo ne darfas konsiderar su ; il naskas por sua populo.'

Tainstante servisto enirante la chambro informis *Manfred* ke *Jerome* e plura monaki postulas quik venar ad ilu.

La Princulo, provokata da ca interrupto, e timante ke la Monako revelos a la nekonocati ke *Isabella* refujas su, esis pronta interdiktar la eniro di *Jerome.* Ma rimemorante ke ilu certe arivas por anuncar la riveno di la Princino, *Manfred* pardoneskis su a la Kavalieri por livar vi dum kelka minuti, ma preventesis da

la arivo di la Monaki. *Manfred* iracoze reprochis ili pro intruzar, e volis sendar ili ek la chambro ; ma *Jerome* esis tro agitata por esar repulsata. Ilu laute deklaris la fugo di *Isabella*, e protestis sua propra inocenteso. *Manfred*, distraktata da la novaji, e ne min pro ke ol venas a la savo di la nekonocati, dicis nulo ecepte nekomprenebla frazi, nun reprochante la Monako, nun pardonante su a la Kavalieri, avida saveskar pri *Isabella,* ma egale timanta ke ili saveskez, nepacienta persequar elu, ma timante ke li partoprenez la persequo. Ilu ofris sendar mesajeri por serchar elu, ma la chefa Kavaliero, ne plus tacema, reprochis *Manfred* per bitra vorti pro ilua trakto obskura ed ambigua, e postulis la kauzo pro qua *Isabella* unesme livis la kastelo. *Manfred,* severe regardante *Jerome,* implikante impero pri silenco, pretextis ke pos la morto di *Konrad* ilu pozabis elu en santuario til ke ilu decidos quale traktar elu. *Jerome,* qua tremis por la vivo di sua filiulo, ne audacis kontredicar ica mentiajo, ma un de la monaki, qua ne same anxiis, kandide deklaris

ke elu fugabis a lia kirko dum la precedanta nokto. La Princulo vane esforcis haltigar ca deskovro, qua vinkis ilu per shamo e konfuzeso. La chefa nekonocatulo, astonata da la kontredicaji audita, e plu kam mi persuadata ke *Manfred* celabis la Princino, malgre la anxio expresata pro elua fugo, hastante a la pordo dicis, 'Vu trahizanto-Princulo ! *Isabella* esez trovata'.

Manfred esforcis tenar ilu, ma la altra Kavalieri helpante sua kamarado, ilu liberigesis de la Princulo, ed hastis aden la korto, advokante sua servisti. *Manfred,* komprenante ke esas vana deturnar ilu de la persequo, ofris akompanar ilu ; ed advokante sua servisti, e prenante *Jerome* ed ula Monaki por guidar li, li iris ek la kastelo, *Manfred* private imperante ke la kompanio di la Kavaliero esez kaptata, ma a la Kavaliero ilu fingis sendar mesajero por postular ke li helpez.

Tam balde kam la kompanio livis la kastelo, *Matilda,* qua sentis su profunde interesata pri la yuna ruranulo, de pos vidar ilu kondamnata

a morto en la halo, e la pensado di qua tote okupesis pri facar moyeni salvar ilu, informesis da ula servistini ke *Manfred* sendabis omna sua homi diverse direcione por persequar *Isabella.* Pro hasto ilu tale generale imperabis, ne intencante ke ta impero esez donata a la gardisti di *Theodore,* ma obliviabis to. Omna la servisti, qui sorgis obediar Princulo tante autokrata, ed urjata da sua propra kuriozeso ed amo por novajo partoprenar irga hastoza chaso, livabis la kastelo. *Matilda* separis su de sua servistini, sekrete iris a la nigra turmo, e rigle apertante la pordo, prizentis su a la astonata *Theodore.*

'Yunulo,' elu dicis, 'quankam devo filiala, e modesteso hominatra kondamnas mea ago, tamen, santa karitato, qua vinkas omna altra devi, justifikas ca ago. Fugez ; la pordi di tua karcero esas apertata ; mea patro ed ilua servisti esas absenta ; ma li forsan balde rivenos : irez sekure ; e la anjeli di cielo direktez tua iro !'

'Tu esas certe un de ta anjeli !' dicis la ravisata *Theodore* ; 'nulu ecepte benedikata

santo povus parolar, povus agar, povus aspektar quale tu ! Ka me ne darfas savar la nomo di mea deala protektantino ! Semblas ke tu nomis tua patro : kad esas posibla ! Ka la sango di *Manfred* povas sentar santa kompato ! Belega Siniorino, tu ne respondas —ma quale tu ipsa esas hike ? Pro quo tu neglijas tua propra sekureso, e disipas pensajo pri tala mizerozulo quala *Theodore ?* Ni kune fugez ; ta vivo quan tu donas esos dedikata a tua defenso.'

'Ho ve ! tu eroras,' sospirante dicis *Matilda* ; 'me esas la filiino di *Manfred,* ma nula danjeri vartas me.'

'Astoneso !' dicis *Theodore* ; 'nur hiere nokte me benedikis me pro tale servir tu quale tua gracoza kompato nun karitateme risendesas a me.'

'Tu ankore eroras,' dicis la Princino ; 'ma nun ne esas la justa tempo por explikar. Fugez, vertuoza yunulo, dum ke me povas salvar tu ; se mea patro rivenus, tu e me amba ya havus kauzo tremar.'

‘Quo !’ dicis *Theodore* ; ‘ka tu opinionas, charmanta yunino, ke me aceptos vivo per la risko di irga kalamitato a tu ? Plu bone me subisez mil morti.’

‘Me nule riskas,’ dicis *Matilda,* ‘ecepte per tua ajorno. Departez ; on ne darfas saveskar ke me helpis tua fugo.’

‘Jurez per la supra santi,’ dicis *Theodore,* ‘ke tu ne esos suspektata ; altre, me juras hike vartar irge qua eventos.’

‘Ho ! tu esas tro jeneroza,’ dicis *Matilda* ; ‘ma esez certa ke nula suspekto venos a me.’

‘Donez a me tua belega manuo kom signo ke tu ne trompas me,’ dicis *Theodore* ; ‘e permisez ke me dushez ol per la varma lakrimi di gratitudo.’

‘Cesez,’ dicis la Princino ; ‘to ne esez.’

‘Ho ve !’ dicis *Theodore* ; ‘me nultempe subisis kalamitato til ca horo—forsan nultempe itere savos plu bona fato : aceptez la chasta extazo di santa gratitudo ; mea anmo volas imprimar sua fervoro an tua manuo.’

‘Cesez, ed irez,’ dicis *Matilda* ; ‘kad *Isabella* aprobrus vidar tu a mea pedi ?’

‘Qua esas *Isabella ?*’ surprizate dicis la yunulo.

‘Ha me ! Me timas,’ dicis la Princino, ‘ke me servas dupigemo ! Ka tu oblivias tua kuriozeso camatine ?’

‘Tua regardi, tua agi, tua tota belega ipso semblas emanajo di deeso,’ dicis *Theodore,* ‘ma tua vorti esas obskura e misterioza,—parolez, Siniorino ; parolez por ke tua servisto komprenez.’

‘Tu tro bone komprenas !’ dicis *Matilda*, ‘ma itere me imperas ke tu irez : tua sango, quan me povas salvar, esos sur mea kapo, se me disipas tempo per vana diskurso.’

‘Me iras, Siniorino,’ dicis *Theodore*, ‘pro ke to esas tua volo, e pro ke me ne sendez la griza hari di mea patro pro tristeso a la tombo. Nur dicez, adorata Siniorino, ke me havas tua milda kompato.’

‘Haltez,’ dicis *Matilda* ; ‘me duktos tu a la subtera vulto per qua *Isabella* eskapis ; ol duktos tu a la kirko di santa *Nicholas,* ube tu trovos santuario.’

‘Quo !’ dicis *Theodore,* ‘kad esis altru, e ne tua belega ipso, quan me helpis trovar la subtera paseyo ?’

‘Esis,’ dicis *Matilda* ; ‘ma ne plus questionez : me tremas vidar ke tu ankore restas hike : fugez a la santuario.’

‘A santuario,’ dicis *Theodore* ; ‘no, Princino ; santuarii esas por senhelpa damzeli, o por kriminanti. La anmo di *Theodore* esas sen kulpozeso, nek weros l’aspekto di ol. Donez a me espado, Siniorino, e tua patro saveskos ke *Theodore* refuzas deshonorinda fugo.’

‘Temerara yunulo !’ dicis *Matilda,* ‘tu ne audacus levar tua prezuntoza brakio kontre la Princulo di *Otranto ?*’

‘Ne kontre *tua* patro ; yes ya, me ne ton audacas,’ dicis *Theodore* ; ‘pardonez me, Siniorino ; me obliviabis,—ma ka me povas regardegar tu, e rimemorar ke tu genitesis da la tirano *Manfred ?* Ma il esas tua patro, e de ca instanto mea insulti esas enterigita en oblivieso.’

Profunda e matida jemo, qua semblis venar de supre, tresayigis la Princino e *Theodore.*

'Per cielo ! ni sekrete audesas !' dicis la Princino.

Li askoltis ; ma perceptante nula plusa bruiso, li amba konkluzis ke ol esis la efekto di vapori retenita ; e la Princino, nelaute preirante *Theodore*, duktis ilu a la arsenalo di sua patro, ube, ilu vestizante su per homarmaro, ilu duktesis da *Matilda* a la posterno-pordego.

'Evitez la urbeto,' dicis la Princino, 'e la tota westala latero di la kastelo—ibe la sercho eventas da *Manfred* e la nekonocati—ma hastez a la opozanta quartero. Ibe, dop ta foresto adeste esas roko-kateno, kavigata aden kaverno-labirinto qua extensas su til la mar-bordo. Ibe tu povos restar celata, til ke tu povos signifar ad ula navo ke li venez a la plajo por forprenar tu. Irez ! Cielo esez tua guidanto !—ed ulfoye en tua pregi rimemorez —*Matilda !*'

Theodore jetis su ad elua pedi, e sizante elua manuo liliatra, qua pos lukto elu permisis

Theodore jetis su ad elua pedi.

ke ilu kisez, ilu vovis ke ye la maxim frua oportunajo ilu esez kavalierigita, e fervoroze pregis elua permiso jurar su eterne kom elua kavaliero. Ante ke la Princino povis respondar, tondro-frapo subite audesis qua tremigis la remparo. *Theodore,* ne atencante la tempesto, volis urjar sua kurtezo ; ma la Princino, konsternata, hastoze retretis aden la kastelo, ed imperis ke la yunulo forirez per maniero quan on ne darfas desobediar. Ilu sospiris, e livis, ma ilua regardo fixigesis a la pordego, til ke *Matilda* klozis olu, qua haltigis la interviuvo en qua la kordii di li amba tante profunde drinkabis pasiono, quan li amba lore unesmafoye gustabis.

Theodore penseme iris a la monakeyo, por informar sua patro pri sua salvo. Ibe ilu saveskis pri la absenteso di *Jerome,* e la persequo por la Siniorino *Isabella,* kun kelka partikularaji di elua historio quin ilu unesmafoye konoceskis. La jeneroza galanteso di ilua naturo incitis ilu helpar elu ; ma la Monaki ne povis ofrar ula indici por konjektar la voyo uzata da elu. Ilu ne tentesis fore

divagar por serchar elu, nam la ideo pri *Matilda* tante forte impresabis ilua kordio, ke il ne toleris absentar su tro distante de elua lojeyo. La tenereso expresita da *Jerome* por ilu anke konfirmis ica antipatio ; ed ilu mem persuadis su ke filiala afeciono esas la chefa kauzo ke ilu vagas inter la kastelo e la monakeyo. Til la riveno di *Jerome* ye noktesko, *Theodore* tandem rezolvis irar a la foresto indikata ad ilu da *Matilda.* Ibe arivante, ilu serchis la maxim tenebroza ombri, kom maxim konvenanta a la agreabla melankolio qua regnis en ilua mento. En ca humoro, ilu indiferente divagis a la kaverni qui olim servabis kom retreteyo por ermiti, e lore esis raportata en la vicineyo esar frequentata da spiriti maligna. Ilu rimemoris audir ca tradiciono ; ed havante temperamento kurajoza ed aventuroza, ilu voluntante satisfacis sua kuriozeso per explorar la celita internaji di ta labirinto. Ilu ne fore penetrabis ante ke ilu supozis ke ilu audas la pazi di ula homo qua semblas retretar avan ilu. *Theodore,* quankam forte

fundamentizita en omna to a quo nia santa fido postulas ke onu kredez, tote ne timis ke bonuli esez abandonata senkauze a la maligneso di la povi di obskureso. Ilu opinionis ke la loko plu probable infestesas da banditi kam da ta agenti infernala qui on raportas molestar e perplexigar voyajanti. Ilu longatempe nepaciente deziregis probar sua braveso—ektirante sua sabro, ilu serene adavane marchis, ankore direktis sua pazi adube duktis la neperfekta bruiso susuranta. La homarmaro quan ilu weris esis simila indiko a la homo qua evitas ilu. *Theodore,* lore konvinkata ke ilu ne eroras, duopligis sua rapideso, ed evidente rajuntis la homo qua fugas, la hasto di qua augmentesas, *Theodore* proximeskis jus kande muliero anhelante falis avan ilu. Ilu hastis por levigar elu, ma elua teroro esis tante granda, ke ilu timis ke elu esvanos en ilua brakii. Ilu uzis omna vorto jentila por disipar elua pavoro, e certigis da elu ke, vice nocor, ilu defensos elu malgre omna danjero a sua propra vivo. La damo rekuperante sua anmo pro ilua kurtezema kon-

'Haltez, milda Princino,' dicis Theodore, 'nek abasez
vu avan yunulo kompatinda e senamika.'

duto, e regardegante sua protektanto, dicis, ‘Certe me ante nun audis ta voco !’

‘Ne segun mea savo,’ replikis *Theodore,* ‘sen ke, quale me konjektas, vu esas la Siniorino *Isabella.*’

‘Cielo mizerikordia !’ kriis elu, ‘tu ne sendesas querar me, ka yes ?’ e dicinte ta vorti elu jetis su ad ilua pedi, e pregis ke ilu ne transdonez elu a *Manfred.*

‘A *Manfred !*’ klamis *Theodore,* ‘no, Siniorino, me ja unfoye liberigis vu de ilua tiraneso, e nun standos harde kun me, ma me pozos vu ek la vizo di ilua temerareso.’

‘Kad esas posibla,’ dicis elu, ‘ke tu esez la nekonocato jeneroza quan me renkontris hiere nokte en la vulto di la kastelo ? Advere tu ne esas mortivo, ma mea gard-anjelo ; ye mea genui lasez me dankar——’

‘Haltez, milda Princino,’ dicis *Theodore,* ‘nek abasez vu avan yunulo kompatinda e senamika. Se cielo selektis me por esar vua liberiganto, ol facos sua tasko, e fortigos mea brakio por vua kauzo—ma venez, Siniorino, ni esas tro proxim la boko di la kaverno ; ni

serchez olua maxim interna profundaji ; me havos nula tranquileso ante ke me pozabos vu ultre la tusho di danjero.'

"Ho ve ! quon tu intencas dicar, sioro ?' elu dicis. 'Quankam omna tua agi esas nobla, quankam tua sentimenti montras la pureso di tua anmo, ka decas ke me sole akompanez tu aden ca retreteyi perplexiganta ? Esonte kune trovita, quon opinionus kritikoza mondumo pri mea konduto ?'

'Me respektas vua delikateso vertuoza,' dicis *Theodore* ; 'nek vu havas suspekto qua vundas mea honoro. Me intencis duktar vu aden la maxim privata kaveso di ca roki, e pose per riskar mea vivo gardar lia enireyo kontre omna vivanto. Ultre lo, Siniorino,' ilu duris dicar, profunde sospirante, 'tam belega e tam perfekta kam esas vua formo, e quankam mea deziri ne esas senkulpoza pri ambicionar, savez ke mea anmo dedikesas ad altru ; e quankam——'

Subita bruiso preventis ke *Theodore* durez. Li balde distingis ca soni : '*Isabella !* He ho ! *Isabella !*' La Princino tremante rifalis aden

sua olima timo-agonio. *Theodore* esforcis kurajigar elu, ma vane. Ilu certigis da elu ke ilu mortos vice permisar ke elu rivenez a la povo di *Manfred* ; e pregante ke elu restez celata, ilu ekiris por preventar la homo serchanta elu de proximeskar.

Ye la boko di la kaverno ilu trovis Kavaliero armizita parolanta kun ruranulo, qua certigis da ilu ke ilu vidabis damo enirar la roko-paseyi. La Kavaliero esis pronta serchar elu, kande *Theodore,* pozante su avan ilu, la espado ektirata, severe interdiktis ke ilu avancez riskante sua vivo.

'E qua tu esas qua audacas obstruktar mea voyo ?' superbe dicis la Kavaliero.

'Ta qua ne audacas plu kam lu facos,' dicis *Theodore.*

'Me serchas la Siniorino *Isabella,'* dicis la Kavaliero ; 'ed intelektas ke elu refujas su inter ca roki. Ne jenez me, o tu repentos provokir mea rankoro.'

'Tua skopo esas tam odiinda kam tua rankoro esas desestiminda,' dicis *Theodore.*

La Princino tremante rifalis aden
sua olima timo-agonio.

‘Ri-irez adube tu venis, o ni balde saveskos di qua la rankoro esas maxim terorinda.’

La nekonocatulo, qua esis la chefa Kavaliero arivinta de la Markezo di *Vicenza,* galopabis de *Manfred* dum ke ilu okupesis informesar pri la Princino, e donante diversa imperi por preventar ke elu venez aden la povo di la tri Kavalieri. Ilia chefo suspektabis ke *Manfred* konspirabis pri la fugo di la Princino ; e ca insulto da viro quan ilu konkluzis esar postenigita da ta Princulo por celar elu, konfirmante ilua suspekto, ne respondis, ma facante frapo per sua sabro ye *Theodore*, balde forigabus omna obstrukto, sen ke *Theodore,* qua opinionis ke ilu esas un de la kapitani di *Manfred,* e qua tam balde kam ilu ofris provoko preparis su por suportar olu, ne recevabis la frapo per sua shildo. La braveso tante longe supresata en ilua sino quik eruptis ; ilu impetuoze hastis ye la Kavaliero, la superbeso e furio di qua ne esis min povoza incitaji ad agi audacoza. La kombato esis furioza, ma ne longa ; *Theodore* vundis la Kavaliero en tri loki, e tandem desarmizis ilu

dum ke ilu esvanis pro perdo di sango. La ruranulo, qua fugabis ye la unesma atako, alarmabis uli de la servisti di *Manfred,* qui segun ilua imperi dispersesis tra la foresto por persequar *Isabella.* Li arivis kande falis la Kavaliero, quan li balde deskovris esar la nobela nekonocatulo. *Theodore,* malgre sua odio pri *Manfred,* ne povis vidar la vinko ganita sen emoci di kompato e jenerozeso ; ma ilu esis plu emocigita, saveskante la qualeso di sua enemiko, ed informesis ke ilu ne esas servisto, ma enemiko di *Manfred.* Ilu helpis la servisti di la lasto desarmizar la Kavaliero ed esforcar estanchar la sango fluanta ek ilua vunduri. La Kavaliero rekuperante sua parolo-povo, dicis per voco febla e falianta, 'Jeneroza enemiko, ni amba eroris ; me supozis ke vu esas utensilo di la tirano ; me perceptas ke vu same eroris—esas tro tarda por exkuzi—me esvanas—se *Isabella* esas proxima—advokez elu—me havas sekretaji importanta por—'

'Lu mortas !' dicis un de la servisti ; 'ka nulu havas kruco kun su ? *Andrea*, pregez por lu.'

‘Querez aquo,’ dicis *Theodore,* ‘e varsez ol aden ilua fauco, dum ke me hastas a la Princino.’

Ton dicante, ilu flugis ad *Isabella,* e per kelka vorti modeste informis elu ke ilu esabis tante desfortunoza pro eroro vundabir jentilulo de la korto di elua patro, qua ante mortar deziras dicar ulo importanta ad elu. La Princino, qua extazabis audar la voco di *Theodore* advokante ke elu ekvenez, astonesis da to quon elu audis. Permisante su esar duktata da *Theodore*, la nova pruvo di la braveso di qua rivivigis elua dispersita anmo, elu venis adube la Kavaliero sangifanta senparole sternis sur la sulo—ma elua timo rivenis kande elu vidis la servisti di *Manfred.* Elu itere fugesabus, se *Theodore* ne igabis ke elu observez ke li esas senarma, e se ilu ne minacabis li per quika morto, se li esforcus sizar la Princino. La nekonocatulo, apertante sua okuli, e vidante muliero, dicis, ‘Ka vu esas —bonvole vere dicez—ka vu advere esas *Isabella di Vicenza ?*’

‘Me esas,’ dicis elu ; ‘bona cielo restaurez vu !’

‘Do tu—do tu,’ dicis la Kavaliero, luktante por parolar ; ‘videz—tua patro—donez a me ——’

‘Ho ! astoneso ! hororo ! Quon me audas ! Quon me vidas !’ kriis *Isabella.* ‘Mea patro ! vu mea patro ! Quale vu adhike venis, sioro, pro cielo parolez ! Ho ! kurez por helpo, od ilu mortos !’

‘Esas ya vera,’ dicis la Kavaliero vundita, per omna sua forteso ; ‘me esas *Frederik* vua patro—yes, me venis por liberigar tu—to ne esos—donez a me departanta kiso, e prenez ——’

‘Sinioro,’ dicis *Theodore,* ‘ne exhaustez vu ; lasez ni portar vu a la kastelo.’

‘A la kastelo !’ dicis *Isabella ;* ‘kad esas nula helpo plu proxima kam la kastelo ? Ka tu expozos mea patro a la tirano ? Se ilu adibe iros, me ne audacos akompanar ilu—tamen, ka me povas livar ilu ?’

‘Mea filio,’ dicis *Frederik,* ‘ne importas adube me portesos ; kelka minuti pozos me

ultre danjero—ma dum ke me havas okuli por adorar tu, ne livez me, kara *Isabella !* Ca brava kavaliero—me ne savas ta qua ilu esas, ilu protektos tua inocenteso. Sioro, tu ne abandonos mea filio, ka ne !'

Theodore, lakrimifante super sua viktimo, e jurante gardar la Princino ye la risko di sua vivo, persuadis *Frederik* ke ilu permisez su esar duktata a la kastelo. Li pozis ilu adsur kavalo apartenante ad un de la servisti, pos bandajizar ilua vunduri tam bone kam posible. *Theodore* marchis apud ilu ; e la afliktata *Isabella*, qua ne povis tolerar livar ilu, tristege sequis.

CHAPITRO IV.

La transistor trupo jus arivabis ye la kastelo kande li renkontresis da *Hippolita* e *Matilda,* a qui *Isabella* antee sendabis un de la servisti por avizar pri lia veno. La Siniorini, igante ke *Frederik* esez portata aden la chambro maxim proxima, retretis, dum ke la kirurgiisti exploris ilua vunduri. *Matilda* redeskis pro vidar *Theodore* kun *Isabella* ; ma elu esforcis celar to per embracar la lasta, e per kondolar elu pri la desfortuno di elua patro. La kirurgiisti balde venis por informar *Hippolita* ke nulo de la vunduri di la Markezo esas danjeroza ; e ke ilu deziras vidar sua filiino e la Princini. *Theodore,* per la pretexto expresar sua joyo esar liberigita de sua timo ke la kombato esez fatala por *Frederik,* ne povis

rezistar la impulso sequar *Matilda.* Elua okuli esis tante ofte abasata pro renkontrar ilua regardo, ke *Isabella*, qua same atencante regardis *Theodore* dum ke ilu regardegis *Matilda,* balde konjektis qua esas la objekto qua, ilu dicabis en la kaverno, ganabis ilua afeciono. Dum ke ca muta ceno pasis, *Hippolita* questionis *Frederik* pri la kauzo ke ilu adoptabis ta kurso misteriozo por reklamacar sua filiino ; ed adjuntis diversa apologii por exkuzar sua Siniorulo pro la alianco kontrita inter sua filii. *Frederik,* irge quante iracoza kontre *Manfred,* ne esis senkoncia pri la jentileso e benigneso di *Hippolita* ; ma ilu esis mem plu impresata da la belega formo di *Matilda.* Dezirante detenar eli apud sua lito, ilu informis *Hippolita* pri sua historio. Ilu dicis ad elu ke, dum ke ilu esis kaptata da la nekredanti, ilu sonjabis ke sua filiino, pri qua ilu audabis nula novaji de pos sua kaptiteso, retenesas en la kastelo, ube elu esas endanjerigata da la desfortuni maxim timinda ; e ke se ilu ganus sua libereso, e retretis a foresto proxim Joppa, ilu pluse

saveskus. Pavorigita da ca sonjo, e nekapabla obediar la instrukto donata da olu, ilua kateni divenis plu opresanta kam antee. Ma dum ke ilua pensado okupesis pri la moyeno ganar sua libereso, ilu recevis joyiganta novajo ke la princuli federata, qui militas en Palestina, pagabis sua ransono. Ilu quik ireskis a la foresto markizita en sua sonjo. Dum tri dii ilu ed ilua servisti vagabis en la foresto sen vidar formo homala ; ma dum la vespero di la triesma dio li venis a celulo, en qua li trovis ermito veneracinda en la agonii di morto. Donante forta liquori, li igis ke la santatra viro riganez ilua parolo-povo.

'Mea filiuli,' dicis ilu, 'me obligesas a via karitato—ma ol esas vana, me iras a mea repozo eterna ; ma me mortas satisfacata facar la volo di cielo. Kande me unesme retretis a ca dezerto, pos vidir mea lando divenar viktimo di nekredanti—esas nun, ho ve ! plu kam kinadek yari de pos ke me vidis ta ceno terorinda !—santa *Nikolaos* aparis a me, e revelis sekretajo, quan ilu imperis ke me nultempe deskovrez ad homo mortivo, ecepte

'Mea filiuli, me obligesas a via karitato—ma ol esas vana, me iras a mea repozo eterna'

de mea morto-lito. Nun esas ta horo grandega, e vi sendubite esas la militisti selektata a qui me imperesis deskrovrar mea konfidajo. Tam balde kam vi facabos la ultima ofici a ca kadavro mizerozo, exkavez sub la sepesma arboro sinistre de ca povra kaverno, e via esforci esos—ho ! bona cielo aceptez mea anmo !' Per ca vorti la viro devocema lastafoye respiris.

'Ante jornesko,' *Frederik* duris parolar, 'pos pozir la santa restaji en la tero, ni exkavis segun instrukto ; ma quo esis nia astoneso, kande, ye cirkume sis futi profunde, ni deskovris enorma sabro—la sama armo ibe en la korto. Sur la lamo, qua lore esis partale ek la gaino, quankam de pos lore klozita da nia esforci exkavar olu, skribesis lo sequanta—no ; pardonez me, Siniorino,' pluse dicis la Markezulo, turnante su vers *Hippolita*, 'se me abstenas repetar oli : me respektas vua sexuo e vua rango, e ne volas esar kulpoza ofensar vua oreli per soni nociva a to quo devas esar kara a vu.'

Ilu pauzis. *Hippolita* tremis. Elu ne dubitis ke *Frederik* destinesas da cielo por facar la fato qua semblis minacar elua familio. Regardante *Matilda* per afeciono anxioza, tacema lakrimo reptis alonge elua vango ; ma rekuperante su, elu dicis, 'Durez parolar, mea Siniorulo ; cielo facas nulo vane ; mortivi mustas aceptar olua deala imperi per humileso e submiseso. Esas nia rolo regretar olua iraco, o subisar olua dekreti. Repetez la frazo, mea Siniorulo ; ni rezignante audas.'

Frederik esis trista ke ilu tante fore irabis. La digneso e fermeso pacienta di *Hippolita* penetris ilu per respekto, e la afeciono tenera e tacema, per qua la Princino ed elua filiino regardis l'una l'altra, emocigis ilu preske til lakrimi. Ma timante ke ilua absteno obediar plu timigus, ilu repetis per voco nelauta e hezitanta lo sequanta :

Irgube helmo apta a ca glavo trovesas,
Ibe vua filiino per danjeri cirkondesas,
La yuninon nur la sango di Alfonso salvos,
E fantomon di princo senrepoza repozigos.

‘Quo esas en ca linei,’ nepaciente dicis *Theodore*, ‘qua relatas ca Princini ? Pro quo eli esez shokata da delikateso misterioza, qua havas tante poka fundo ?’

‘Vua vorti esas nepolita, yunulo,’ dicis la Markezulo ; ‘e quankam fortuno unfoye favoris vu—’

‘Mea Siniorulo estiminda,’ dicis *Isabella,* qua ofensesis da la varmeso di *Theodore*, quan elu perceptis esar diktata da ilua afeciono por *Matilda,* ‘ne destranquiligez vu pro la parolacho di filio di rurano ; ilu oblivias la veneraco quan ilu debas a vu ; ma ilu ne kustumas—’

Hippolita, perturbata da la varmeso incitata, haltigis la audaco di *Theodore*, ma per mieno qua agnoskas ilua ardoro ; e, chanjante la konverso-temo, questionis *Frederik* ube ilua livabis elua Siniorulo ? La Markezulo respondonte, li audis extera bruiso , e, staceskante por demandar la kauzo, *Manfred, Jerome,* e parto di la truparo, qua renkontrabis rumoro neperfekta pri to quo eventabis, eniris la chambro. *Manfred* hastoze

avancis vers la lito di *Frederik* por kondolar ilu pri ilua desfortuno, e por saveskar la cirkonstanci di la kombato, kande, tresayante per agonio di teroro ed astoneso, ilu klamis, 'Ha ! quo esas tu, tu fantomo terorinda ! Ka mea horo venas ?'

'Mea Siniorulo maxim kara e gracioza,' kriis *Hippolita*, embracante ilu, 'quon tu vidas ? pro quo tu tale regardegas !'

'Quo !' anhelante kriis *Manfred* ; 'ka tu vidas nulo, *Hippolita ?* Ka ca fantomo kadavra sendesas nur a me—a me, qua ne——'

'Por la maxim dolca mizerikordio ipsa, mea Siniorulo,' dicis *Hippolita,* 'rekuperez tua anmo, dominacez tua raciono. Esas nulu hike ecepte ni, via amiki.'

'Quo, ka to ne esas *Alfonso ?*' klamis *Manfred* ; 'ka vi ne vidas lu ? Ka to esas la deliro di mea cerebro ?'

'Ico ! mea Siniorulo,' dicis *Hippolita* ; 'ico esas *Theodore,* la yunulo qua esis tante desfortunoza—'

'*Theodore !*' chagrenante dicis *Manfred,* e, frapante sua fronto ; '*Theodore*, o fantomo,

ilu subversas la anmo di *Manfred*—ma quale ilu adhike venas ; e quale ilu venas en homarmaro ?'

'Me opinionas ke lu serchis *Isabella*,' dicis *Hippolita.*

'*Isabella !*' dicis *Manfred,* itere furiante ; 'yes, yes, to ne esas dubitinda ; ma quale ilu eskapis la karcero en qua me livis ilu ? Kad esis od *Isabella,* od ca evoza monako hipokritoza, qua ganis ilua liberigo ?'

'Ka genitoro esus krimino, mea Siniorulo,' dicis *Theodore*, 'se ilu meditus la liberigo di sua filio ?'

Jerome, astonata audar su talamaniere akuzata da sua filiulo, e sen kauzo, ne savis quale pensar. Ilu ne povis komprenar qualamaniere *Theodore* eskapabis, qualamaniere ilu esas armizita, e qualamaniere ilu renkontrabis *Frederik.* Ma ilu ankore ne audacis pozar irga questioni qui povus augmentar la furio di *Manfred* kontre ilua filiulo. La taco di *Jerome* konvinkis *Manfred* ke ilu facabis la liberigo di *Theodore* :

‘Ka tale, oldulo negratitudoza,’ dicis la Princulo, parolante a la Monako, ‘tu ripagas la boneso di me e di *Hippolita ?* E ne kontenta kontreagar la maxim proxima deziri di mea kordio, tu armizas tua bastardo, e duktas lu aden mea propra kastelo por insultar me !’

‘Mea Siniorulo,’ dicis *Theodore,* ‘vu kalumnias mea patro ; nek il nek me esas kapabla tenar un pensajo kontrea a vua paco. Kad esas insolenteso tale cedar me a la plezuro di via Alteso ?’ ilu pluse dicis, e respektoze pozis sua espado ye la pedi di *Manfred.* ‘Yen mea sino ; frapez, mea Siniorulo, se vu suspektas ke pensajo desloyala lojesas ibe. Ne esas un sentimento grabita sur mea kordio, qua ne veneracas vu e le vua.’

La gracio e fervoro per qui *Theodore* parolis ca vorti interesis omna homo asistanta ad ilua favoro. Mem *Manfred* tushesis ; ma ankore obsedata da ilua simileso ad *Alfonso*, ilua admiro esis ruptita da sekreta hororo. ‘Staceskez,’ dicis ilu ; ‘tua vivo ne esas mea nuna skopo. Ma dicez a me tua historio, e quale tu relatas a ca evoza trahizanto.’

‘Mea Siniorulo,’ avide dicis *Jerome*—

‘Tacez, trompero !’ dicis *Manfred* ; ‘me ne volis ke il esez suflata.’

‘Mea Siniorulo,’ dicis *Theodore,* ‘me bezonas nula helpo ; mea historio esas tre kurta. Evante kin yari, me portesis ad Aljer kun mea matro, qua esabis kaptata da korsari de la marbordo di Sicilia. El mortis pro chagreno pos min kam dekedu monati——’ la lakrimi fluis ek la okuli di *Jerome*, sur la vizajo di qua mil pasioni anxioza expresesis. ‘Ante ke el mortis,’ *Theodore* duris dicar, ‘el ligis skriburo cirkum mea brakio sub mea vesti, qua dicis ke me esas la filiulo di la komtulo *Falconara*—’

‘To esas maxim vera,’ dicis *Jerome* ; ‘me esas ta patro mizeroza.’

‘Itere me imperez ke tu tacez,’ dicis *Manfred* ; ‘durez.’

‘Me restis en sklaveso,’ dicis *Theodore*, ‘til nur du yari ante nun, kande servante mea mastro en ilua krozi, me livresis da navo Kristana, qua vinkis la pirato ; e me deskovrante me a la kapitano, il jeneroze

desembarkigis me ye Sicilia. Ma ho ve ! vice trovar patro, me saveskis ke ilua domeno, qua esis lokizita ye la marbordo, dum ilua absenteso esabis devastata da la vaganto qua portabis mea matro e me aden kaptiteso, ke ilua kastelo esabis incendiita til nulo, e ke mea patro riveninte vendabis to quo restis, e retretabis aden religio en la rejlando di Napoli ; ma ube, nulu povis informar me. Indijanta e senamika, preske senespera pri atingar la extazo di embraco di genitoro, me sizis la unesma oportunajo por navirar vers Napoli, de ube sis dii ante nun me vagis aden ca provinco, ankore entratenante me per la laboro di mea manui ; nek ante hiere matine me kredis ke cielo reservas irga fato por me ecepte paco mentala e povreso kontenta. Ico, mea Siniorulo, esas la historio di *Theodore.* Me esas benedikata ultre mea espero per trovar patro ; me esas desfortunoza ultre mea merito per ganar la desplezo di vua Alteso.' Ilu cesis. Aprobanta murmuro milde venis de la audantaro.

‘To ne esas omno,’ dicis *Frederik* ; ‘me pro honoro obligesas pluse dicar to quon il supresas. Quankam il esas modesta, me mustas esar jeneroza—il esas un de la maxim brava yunuli sur sulo Kristana. Il anke esas varma ; e pro la kurta konoco quan me havas pri il, me depozos me ipsa pri ilua vereso. Se to quon il raportas pri su ne esus vera, il ne parolus ol ; e por me, yunulo, me honorizas kandideso apta a tua nasko. Nur nun tu ofensis me ; ma la nobla sango qua fluas en tua veini povus yuste ekboliar, kande ol tante recente sequas su per la traci a sua fonto. Nu, mea Siniorulo,’ [[turnante su a *Manfred*]] ‘se me povas pardonar il, vu certe povus ; ne esas la kulpo di la yunulo se vu supozis ke il esas fantomo.’

Ca bitra mokajo iritis la anmo di *Manfred.*

‘Se enti de altra mondo,’ ilu superbe replikis, ‘havas povo impresar mea mento per astoneso, to esas plu kam viro vivanta povas facar ; nek la brakio di adolecanto.’

‘Mea Siniorulo,’ interruptis *Hippolita*, ‘vua gasto bezonas repozo ; ka ni ne livez il a ta repozo ?’

Ton dicante, e prenante la manuo di *Manfred*, elu adiis *Frederik*, ed ekduktis la kompanio. La Princulo, ne regretante cesar konverso qua rivivigis en ilua mento la revelo facata pri ilua maxim sekreta pensaji, lasis su esar duktata a sua propra apartamento, pos permisar ka *Theodore*, quankam obligata morge rivenar a la kastelo ⟦kondiciono quan la yunulo felice aceptis⟧ retretar kun ilua patro a la monakeyo. *Matilda* ed *Isabella* esis tro okupata da sua propra pensaji, e tro mikre kontenta l'una kun l'altra, por dezirar plusa konverso tanokte. Li separis single a sua chambro, kun plu multa expresuri ceremoniala e min multa expresuri afecionoza, kam pasabis inter eli de pos sua infanteso.

Se eli separis su per poka kordialeso, eli per plu multa nepacienteso renkontris tam balde kam la suno levas su. Elia menti esis en stando qua interdiktis dormo, e singlu rimemoris mil questioni quin elu dezirabis demandar de l'altru dum la nokto. *Matilda* rimemoris ke *Isabella* esabis dufoye liberigita da *Theodore* de standi tre grava, quin elu ne povis

opinionar esir hazarda. Ilua okuli, advere, esabis fixigita ad elu en la chambro di *Frederik* ; ma to forsan esus por plu bone celar ilua pasiono por *Isabella* de la patri di li amba. Plu bone ke on explikez. Elu deziregis saveskar lo vera, por ne neyuste traktez sua amiko per tenar pasiono por la amantulo di *Isabella.* Tale jaluzeso incitis, e samafoye pruntis motivo de amikeso por justifikar sua kuriozeso.

Isabella, ne min destranquila, havis plu bona fundamento por sua suspekto. E la lango e la okuli di *Theodore* dicabis ke ilua kordio engajesas, to esis vera ; ma forsan *Matilda* ne konkordas kun ilua pasiono—elu sempre semblabis nesentiva pri amoro ; omna elua pensado esas pri cielo. 'Pro quo me despersuadis el ?' *Isabella* dicis a su ; 'me punisesas por mea jenerozeso—ma kande li konoceskis l'una l'altra ? Ube ? To esas neposibla ; me trompas me ; forsan hiere nokte esis la unesma foyo ke li vidis l'una l'altra—evidente ula altra kozo posedas ilua afecioni ; se yes, me ne esas tam desfelica kam me opinionis ; se ne esas mea amiko *Matilda*——

quale me abasas me por dezirar la afeciono di viro qua nejentile e nenecese informis me pri sua indiferenteso ? E to ye la sama instanto en qua simpla politeso postulas admine jentila expresuri. Me iros a mea kara *Matilda*, qua konfirmos me pri ca yusta fiereso. La homo esas falsa. Me konsilos el ke el regulieresker ; el joyesos trovar me tale opinionar ; e me dicos ad el ke me ne plus opozas elua inklino por la kuveno.'

Tale pensante, e rezolvema tote desklozar sua kordio a *Matilda,* elu iris a la chambro di ta Princino, quan elu trovis ja vestizita e penseme inklinante su sur un brakio. Ca atitudo, tante konkordante kun to quon elu ipsa sentas, rivivigis la suspekto di *Isabella*, e destruktis la konfidencajo quan elu rezolvabis ofrar a sua amiko. Eli redeskis renkontrante l'una l'altra, ed esis tro ne-experta por celar sua emoci per habileso. Pos ula questioni e respondi sensignifika, *Matilda* questionis *Isabella* pri la kauzo di elua fugo ? Ca lasta, qua preske obliviabis la pasiono di *Manfred*, esante tante okupata da sua propra, decidante

ke *Matilda* referas ad elua lasta eskapo de la kuvento, qua incitabis la eventi di la hiera nokto, respondis, '*Martelli* adportis mesajo a la kuvento ke tua matro mortigesas——'

'Ho !' dicis *Matilda*, interruptante, '*Bianca* explikis ta eroro a me ; vidante me esvanar, el ekkriis, "la Princino esas mortinta !" e *Martelli* qua venabis por la almono kustumala a la kastelo——'

'Ma quo incitis ke tu esvanez ?' dicis *Isabella*, sensucia pri la restajo.

Matilda redeskis, e stoteris, 'Mea patro—il sidis por judikar kriminero——'

'Qua kriminero ?' avide dicis *Isabella.*

'Yunulo,' dicis *Matilda,* 'Me supozas—me opinionas ke ilu esis ta yunulo qua——'

'Quo, *Theodore ?'* dicis *Isabella.*

'Yes,' elu respondis ; 'me nultempe antee vidabis ilu ; me ne savas quale ilu ofensabis mea patro ; ma pro ke il servis tu, me joyas ke mea patro pardonis il.'

'Ka servis me ?' replikis *Isabella* ; 'ka tu nomas servar me vundar mea patro, e preske mortigar il ! Quankam esas nur de pos hiere

ke me benedikesas konocar genitoro, me esperas ke *Matilda* ne opinionez ke me esas tala stranjero a tenereso filiala por ne rankorar pri la audaco di ta temerara yunulo, e ke esas neposibla ke me ultempe sentez irga reala afeciono por ta qua audacis levar brakio kontre la autoro di mea ipso. No, *Matilda,* mea kordio abominas il ; e se tu ankore tenas la amikeso por me ke tu juris de pos tua infanteso, tu abominos viro qua preske igis ke me esez por sempre mizeroza.'

Matilda abasis sua kapo, e replikis, 'Me esperas ke mea maxim kara *Isabella* ne dubitas la amikeso di sua *Matilda* ; me nultempe vidabis ta yunulo ante hiere ; il esas preske nekonocato por me ; ma pro ke la kirurgiisti dicas ke tua patro ne plus esas en danjero, tu ne devas tenar rankoro nekaritatema kontre ta qua, me persuadesas, ne savis ke la Markezulo esas parenta a tu.'

'Tu tre patetikoze defensas il,' dicis *Isabella,* 'konsiderante ke il esas tante nekonocata da tu ! Me eroras, od il ridonas a tu tua karitato.'

‘Quon tu intencas dicar per lo ?’ dicis *Matilda.*

‘Nulo,’ dicis *Isabella* ; repentante ke elu ofrabis sugesto a *Matilda* pri la inklino ad elu di *Theodore.* Lore, chanjante la temo, elu questionis *Matilda* pri to quo incitabis *Manfred* supozar ke *Theodore* esas fantomo.

‘La Deo benedikez me,’ dicis *Matilda*, ‘ka tu ne observis ilua extrema simileso a la portreto di *Alfonso* en la galerio ? Me remarkis olu a *Bianca* mem ante ke me vidis ilu en homarmaro ; me werante la helmo, ilu esas la tota imajo di ta pikturo.’

‘Me ne multe observas pikturi,’ dicis *Isabella* ; ‘e mine me exploris ca yunulo tam atenceme kam tu semblas facir. Ha ! *Matilda*, tua kordio esas endanjerigata ; ma permisez ke me avertez tu kom amiko ; il konfesis a me ke il amoras ; ne povas esar kun tu, nam hiere esis la unesma foyo kande vi renkontris l’una l’altra, ka ne ?’

‘Yes ya,’ respondis *Matilda* ; ‘ma pro quo mea maxim kara *Isabella* konkluzas irgo de to quon me dicis, ke——’ elu pauzis—lore

duris ; 'ilu unesme vidis tu, e me tote ne havas la vanitato opinionar ke mea mikra porciono de charmi povas ganar kordio devocata a tu ; esez felica, *Isabella*, irge qua esez la fato di *Matilda !*'

'Mea belega amiko,' dicis *Isabella,* la kordio di qua esis tro honesta por rezistar expresuro benigna, ' esas tu quan *Theodore* admiras ; me vidis to ; me persuadesas pri to ; nek un pensajo pri mea propra feliceso permisos ke me intervenez pri la tua.'

Ca kandideso lakrimifigis la milda *Matilda* ; e jaluzeso, qua dum un instanto incitabis koldeso inter ta yunini amikala, balde cedis su a la sincereso e kandideso naturala a via anmi. Singlu konfesis a la altru la impresuro facata da *Theodore* ; e ca konfidencajo sequesis da jenerozeso-lukto, singlu insistis cedar sua reklamaco a sua amiko. Tandem, la digneso di la vertuo di *Isabella* rimemorigante da elu la prefero quan *Theodore* preske konfesabis por sua rivalo, igis ke elu rezolvez vinkar sua pasiono, e cedar la objekto amorata a sua amiko.

Dum ca lukto di amikeso, *Hippolita* eniris la chambro di sua filiino.

'Siniorino,' dicis elu ad *Isabella,* 'tu havas tanta tenereso por *Matilda,* ed interesas su tante benigne en irge qua afliktas nia familio mizeroza, ke me darfas havar nula sekretaji por mea filio, qui ne esas propra por ke tu audez.' La Princini esis plena de atenco ed anxio. 'Do saveskez, Siniorino,' *Hippolita* duris dicar, 'e tu, mea maxim kara *Matilda*, ke, konvinkita da la eventi di ca du pasinta dii malauguroza ke la skopo di cielo postulas ke la ceptro di *Otranto* transdonesez de la manui di *Manfred* aden olti di la Markezulo *Frederik,* me esas forsan inspirata pri la pensajo ke ni evitez nia tota destrukto per la uniono di nia familii rivala. Pro ca opiniono, me propozis a *Manfred,* mea Siniorulo, ofrar ca kara, kara filio a *Frederik* tua patro.'

'Me a Lordo *Frederik !*' kriis *Matilda.* 'Bona cielo ! mea matro gracoza—e ka vu nominis to a mea patro ?'

‘Me ya facis lo,’ dicis *Hippolita* ; ‘il benigne askoltis mea propozo ed iras por propozar ol a la Markezulo.’

‘Ha ! mizeroza Princino !’ klamis *Isabella* ; ‘quon vu facis ! qua ruino preparas vua ne-intencata boneso por vu ipsa, por me, e por *Matilda !*’

‘Ruino de me a tu ed a mea filio !’ dicis *Hippolita* ; ‘quon to povas signifikar ?’

‘Ho ve !’ dicis *Isabella*, ‘la pureso di vua propra kordio preventas vu vidar la korupto di altri. *Manfred,* vua Siniorulo, ta viro impia —’

‘Haltez,’ dicis *Hippolita* ; ‘tu ne darfas koram me, yuna Siniorino, mencionar *Manfred* sen respekto ; il esas mea Siniorulo e mea spozulo, e—’

‘—ne esos longatempe,’ dicis *Isabella,* ‘se ilua skopi maligna efektigesos.’

‘Ca linguo astonas me,’ dicis *Hippolita.* ‘Tua emoco, *Isabella,* esas varma ; ma til ca horo me nultempe vidis ol trompar tu aden nemodereso. Qua ago di *Manfred* yurizas ke tu traktez il kom ocidanto, kom asasino !’

‘Tu vertuoza, e tro kredema Princino !’ respondis *Isabella* ; ‘ne esas tua vivon il vizas —esas por separar su de tu ! por divorcar de tu !’

‘Por—por divorcigar me !’

‘Por divorcar mea matro !’ samtempe kriis *Hippolita* e *Matilda.*

‘Yes,’ dicis *Isabella* ; ‘e por kompletigar sua krimino, il meditas—ton me ne darfas dicar !’

‘Quo superirus to quon tu ja dicis ?’ dicis *Matilda.*

Hippolita esis tacema. Chagreno sufokis elua parolo ; e la memoro di la recenta diskursa ambigua di *Manfred* konfirmis to quon elu audas.

‘Ecelanta, kara Siniorino ! damo ! matro !’ kriis *Isabella*, jetante su ye la pedi di *Hippolita* pro eceso di pasiono ; ‘fidez a me, kredez me, me plu balde preferus mortar mil morti kam konsentar domajar tu, cedar me a tante odiinda—’

‘Ho !— To esas troa !’ klamis *Hippolita* ; ‘quanta kriminin un krimino sugestas ! Staceskez, kara *Isabella* ; me ne dubitas vua

vertuo. Ho ! *Matilda*, to esas frapo tro forta por tu ! Ne plorez, mea filio ; e nula murmuro, me imperas tu. Rimemorez, ke il ankore esas *tua* patro.'

'Ma tu anke esas mea matro,' fervoroze dicis *Matilda* ; 'e *tu* esas vertuoza, *tu* esas senkulpa ! Ho ! ka me ne mustas, ne mustas plendar ?'

'Tu mustas ne plendar,' dicis *Hippolita* ; 'askoltez, omno ankore esos bona. *Manfred,* pro la agonio pri la perdo di tua fratulo, ne savis to quon il dicis ; forsan *Isabella* miskomprenis il ; ilua kordio esas bona ; e, mea filio, tu ne komprenas omno ! Esas destino qua pendas super ni ; la manuo di Providenco esas extensata—ho ! ka me povus salvar il de ca ruino !—Yes,' elu plu ferme duris dicas, 'forsan la sakrifiko di me ipsa expiacus por omni ; me iros ed ofros me ipsa a ca divorco ; ne importas to quon me divenas. Me retretos aden la vicina kuvento, e disipos la restajo di mea vivo per pregi e lakrimi por mea filio e—la Princulo !'

‘Tu esas tam tro bona por ca mondo,’ dicis *Isabella*, ‘kam *Manfred* esas malega ; ma ne opinionez, Siniorino, ke tua febleso decidos por me. Me juras, audez me, omna anjeli—’

‘Haltez, me tun adjuras,’ klamis *Hippolita* ; rimemorez ke tu ne dependas de tu ipsa ; tu havas patro—’

‘Mea patro esas tro pia, tro nobla,’ interruptis *Isabella*, ‘por imperar despia ago. Ma se il ya imperus to, ka patro darfas imperar ago maledikata ? Me kontratesis a la filiulo ; ka me mariajez me kun la patro ? No, Siniorino, no ; forso ne tranos me a la lito abomininda di *Manfred*. Me odias il ; lego deala e homala interdiktas. E mea amiko, mea maxim kara *Matilda !* ka me povus nocar elua anmo tenera per nocar elua matro adorata ? mea propra matro—me nultempe konocis altru.’

‘Ho ! el esas la matro di ni amba ! klamis *Matilda.* ‘Ka ni, ka ni povas, *Isabella,* tro multe adorar el ?’

‘Mea belega filii,’ dicis la emocigita *Hippolita*, ‘via tenereso vinkas me, ma me ne

darfas cedar me ad ol. Ne esas por ni por elektar por ni ipsa ; cielo, nia patri, e nia spozuli, mustas decidar por ni. Pacientesez til ke vi audas to quon *Manfred* e *Frederik* decidas. Se la Markezulo aceptas la manuo di *Matilda*, me savas ke el voluntante obedios. Cielo forsan interpozos su e preventos la restajo. Quo intencas mea filio ?' el duris dicar, vidante ke *Matilda* falas ad elua pedi kun inundo de lakrimi senparola ; 'ma no ; ne respondez, mea filiino ; me mustas ne audar un vorto kontre la plezuro di tua patro.'

'Ho ! ne dubitez mea obediemeso, mea terorinda obediemeso ad ilu ed a tu !' dicis *Matilda.* 'Ma ka me povas, maxim respektinda de mulieri, ka me povas experiencar omna ca tenereso, ca mondo di boneso, e celar un pensajo de la maxim bona da matri ?'

'Quon tu dicos ?' tremante dicis *Isabella.* 'Rekuperez tu, *Matilda.*'

'No, *Isabella*,' dicis la Princino, 'me ne meritus ca genitoro nekomparebla, se la maxim profunda internajo di mea anmo tenus un pensajo sen elua permiso—no, me ofensis

elu ; me permisis pasiono enirar mea kordio sen elua aprobo ; ma me hike desagnoskas olu ; me hike vovas a cielo ed ad elu—'

'Mea filio ! mea filio !' dicis *Hippolita*, 'qua vorti esas olti ! Qua nova kalamitatin fato intencas por ni ! Tu havas pasiono ! Tu, en ca horo di destrukto.'

'Ho ! me vidas omna mea kulpo ! dicis *Matilda* ; 'me odias me ipsa, se me incitas peno en mea matro. Elu esas la maxim kara kozo quan me havas sur ca tero ; ho ! me nultempe, nultempe itere vidos ilu !'

'*Isabella*,' dicis *Hippolita,* 'tu konocas ca desfelica sekretajo, irge qua ol esas. Parolez.'

'Quo !' kriis *Matilda,* 'ka me tante perdas la amo di mea matro ke elu ne mem permisos ke me ipsa dicez mea propra kulpeso ? Ho ! mizeroza, mizeroza *Matilda !*'

'Tu esas tro kruela,' dicis *Isabella* ad *Hippolita* ; 'ka tu vidas ca angoro di mento vertuoza, e ne kompatas ol ?'

'Ne kompatez mea filio !' dicis *Hippolita*, embracante *Matilda* en sua brakii. 'Ho ! me savas ke el esas bona, el esas omna vertuo,

omna tenereso, e devo. Me ya pardonas tu, mea ecelanta, mea unika espero !'

La Princini lore deskovris ad *Hippolita* la inklino di singlu a *Theodore*, e la decido di *Isabella* por rezignar ilu a *Matilda. Hippolita* blamis lia neprudenteso, e montris ad eli la neprobableso ke o l'una o l'altra patro konsentus donacar sua heredantino a tante povra viro, quankam nobele naskinta. Elu havis ula komforto saveskar ke elia pasiono esas tante recenta, e ke *Theodore* havas nur poka kauzo suspektar olu en o l'una o l'altra. Elu severe imperis ke eli evitez omna interrelato kun ilu. Ton *Matilda* fervoroze promisis ; ma *Isabella,* qua flatachis su ke elu intencas ne plu kam avancigar ilua union kun sua amiko, ne povis rezolvar evitar ilu ; e donis nula respondo.

'Me iros a la kuvento,' dicis *Hippolita,* 'e demandos ke nova mesi esez dicata por salvo de ca kalamitati.'

'Ho ! mea matro,' dicis *Matilda,* 'tu intencas livar ni ; tu intencas havar azilo, e donar a mea patro oportunajo por persequar

ilua intenco fatala. Ho ve ! sur mea genui me suplikas ke tu retenez tu. Ka tu livos me viktimo por *Frederik ?* Me sequos tu a la kuvento.'

'Restez tranquila, mea filio,' dicis *Hippolita*; 'me quik rivenos. Me nultempe abandonos tu, til ke me savas ke ol esas la volo di cielo, e por tua avantajo.'

'Ne trompez me,' dicis *Matilda,* 'me ne mariajeskos kun *Frederik* til ke tu ton imperas. Ho ve ! quon me divenos ?'

'Pro quo tala exklamo ?' dicis *Hippolita.* 'Me promisis a tu ke me rivenos.'

'Ha ! mea matro,' replikis *Matilda,* 'restez e salvez me de me ipsa. Frunso di brovo de tu povas facar pluso kam omna la severeso di mea patro. Me transdonis mea kordio, e nur tu povas igar ke me riganez ol.'

'Nulo plusa,' dicis *Hippolita* ; 'tu mustas ne recidivar, *Matilda.*'

'Me povas cedar *Theodore,'* dicis elu, 'ma ka me mustas spozigar altru ? Lasez me irar kun tu a la altaro, e klozez me de la mondo por sempre.'

‘Tua fato dependas de tua patro,’ dicis *Hippolita* ; ‘me male donis mea tenereso se ol docis a tu ke tu reverencez irgo ultre il. Adio, mea filio ; me iras por pregar por tu.’

La reala skopo di *Hippolita* esis por questionar *Jerome* kad elu darfas konsentar a la divorco. Elu ofte urjabis ke *Manfred* renuncez la princio, quan la delikateso di elua mento facis horala pezo por elu. Ta skrupuli konkordis por facar ke la separo de elua spozulo semblez min terorinda ad elu kam ol semblabus en irga altra stando.

Jerome, ye livar la kastelo por la nokto, severe questionabis *Theodore,* pro quo ilu akuzabis ke ilu sekrete konocas ilua eskapo a *Manfred. Theodore* konfesis ke ilu intencabis preventar ke la suspekto di *Manfred* venez a *Matilda* ; e pluse dicis, ke la santeso di la vivo e karaktero di *Jerome* protektabis ilu de la rankoro di la tirano. *Jerome* totkordie chagrenis pro deskovrar la inklino di sua filiulo por ta Princino ; e, livante ilu a repozo, promisis ke matine ilu savigos da ilu grava motivi por vinkar tala pasiono. *Theodore*,

simile ad *Isabella,* tro recente konoceskis autoritato genitorala por submisar su ad olua deciduri kontre la urjo di sua kordio. Ilu havis poka kuriozeso saveskar la motivi di la Monako, e min multa inklino obediar oli. La belega *Matilda* facabis plu forta impresuri an ilu kam afeciono filiala. Totanokte ilu joyigis su per vizioni di amoro ; e ne til tarde pos la ofico matinala, ilu rimemoris la impero di la Monako irar ad ilu ye la tombo di *Alfonso.*

'Yunulo,' dicis *Jerome,* vidante ilu, 'ca tardeso ne plezas a me. Ka la imperi di patro ja havas tante poka importo ?'

Theodore deshabile pardonis su, ed atribuis sua ajorno a tro tarde dormir.

'E pri qua tua sonji employesas ?' severe dicis la Monako. Ilua filiulo redeskis. 'Nu, nu,' pluse dicis la Monako, 'yunulo senreflekta, to ne esez ; extirpez ca pasiono kulpoza ek tua sino.'

'Pasiono kulpoza !' kriis *Theodore* ; 'ka kulpeso povas lojar su kun beleso inocenta e modesteso vertuoza ?'

‘Esas pekoza,’ respondis la Monako, ‘afecionar ti quin cielo kondamnas a destrukto. La raso di tirano esez balayata de la tero til la triesma e quaresma generacioni.’

‘Ka cielo kondamnas le inocenta por la krimini di le kulpoza ?’ dicis *Theodore.* ‘La bela *Matilda* havas sat multa vertui—’

‘’Por ruinar tu,’ interruptis *Jerome.* ‘Ka tu tante balde oblivias ke dufoye la sovaja *Manfred* enuncis tua kondamno ?’

‘Nek me oblivias, Sioro,’ dicis *Theodore*, ‘ke la karitato di ilua filiino liberigis me ek ilua povo. Me povas obliviar malaji, ma nultempe benignaji.’

‘La malaji quin tu recevabis de la raso di *Manfred,*’ dicis la Monako, ‘esas ultre to quon tu povas konceptar. Ne replikez, ma videz ca santa imajo ! Sub ca marmora monumento repozas le polvo di la bona *Alfonso* ; Princulo ornata per omna vertui ; la patro di sua populo ! la joyo di la homaro ! Genupozez, yunulo obstinema, ed askoltez, dum ke patro revelas historio di hororo, qua ekpulsos omna sentimento de tua anmo, ecepte la deziro por

santa venjo ! *Alfonso !* maxim neyuste traktata Princulo ! permisez ke tua fantomo nesatisfacata terorinde sidez sur la aero perturbata, dum ke ca labii tremanta—haltez, qua venas ?'

'La maxim mizeroza de homini !' dicis *Hippolita,* enirante la koreyo. 'Bona patro, ka tu ne okupesas ?—Ma pro quo ca yunulo genupozanta ? Quon signifikas la hororo imprimata sur singla vizajo ? Pro quo ye ca tombo veneracinda—ho ve ! ka tu vidis ulo ?'

'Ni ekvarsis nia pregi a cielo,' replikis la Monako kelke konfuze, 'por finigar la malaji di ca provinco deplorinda. Venez a ni, Siniorino ! tua anmo senmakula forsan obtenus dispenso de la kondamni quin la auguri di ca dii nur tro klare denuncas kontre tua familio.'

'Me fervoroze pregas a cielo deturnar oli,' dicis la pia Princino. 'Tu savas ke esis la laboro di mea vivo arachar benediko por mea Siniorulo e por mea nenociva filii—unu, ho ve ! prenita da me ! Utinam cielo audez me

por mea kompatinda *Matilda !* Patro, intercesez por el !'

'Omna kordio benedikos el,' ravisate klamis *Theodore.*

'Esez muta, yunulo temerara !' dicis *Jerome.* 'E tu, Princino afecionoza, ne luktez kun la supra povi ! La Sinioro donas e la Sinioro forprenas ; benedikez ilua santa nomo, e submisez tu ad ilua dekreturi.'

'Me ton facas, devocoze,' dicis *Hippolita* ; 'ma kad il ne indulgos mea unika komforto ? Ka *Matilda* anke mustas perisar ? Ha ! patro, me venis—ma forsendez tua filiulo. Nula orelo ecepte la tua audez to quon me parolos.'

'Cielo grantez omna tua deziri, maxim ecelanta Princino !' irante dicis *Theodore. Jerome* frunsis sua brovi.

Hippolita lore informis la Monako pri la propozo quan elu sugestabis a *Manfred,* ilua aprobo di olu, e la ofro di *Matilda* quan ilu facos a *Frederik. Jerome* ne povis celar sua desprizo por la propozo, quan ilu kovris per pretexto pri la neprobableso ke *Frederik,* la maxim proxima per sango ad *Alfonso,* e qua

venabis por reklamacar sua sucedo, cedus su ad alianco kun la uzurpanto di sua yuro. Ma nulo povis egalesar a la perplexeso di la Monako, kande *Hippolita* konfesis sua volunto ne opozar la separo, e demandis ilua opiniono pri la legitimeso di sua konsento. La Monako avide sizis elua demando por sua konsilo, e, sen explikar sua antipatio a la propozata mariajo di *Manfred* ed *Isabella,* ilu piktis por *Hippolita* per la maxim timiganta kolori la pekeso di elua konsento, denuncis judiki kontre elu se elu konkordus, ed imperis per la maxim severa vorti ke elu traktez irga tala propozo per omna signo di indigno e nego.

Manfred, dume, revelabis sua skopo a *Frederik* e propozabis la duopla mariajo. Ta febla Princulo, qua frapesis da la charmi di *Matilda,* nur tro avide askoltis la ofro. Ilu obliviis sua enemikeso a *Manfred,* quan ilu vidis nur poka posibleso desposedigar per violenteso ; e, flatachante su ke nula filio rezultus de la uniono di sua filiino kun la tirano, ilu konsideris sua propra sucedo a la princio esar faciligita per spozigar *Matilda.* Ilu

ofris nur febla opozo a la propozo ; fingis, nur pro formo, ne konsentar sen ke *Hippolita* konsentez a la divorco. *Manford* ipse promisis lo. Extazigata da sua suceso, e nepacienta vidar su en stando por expektar filiuli, ilu hastis a la apartamento di sua spozino, rezolvata extorsar elua submiso. Ilu indignoze saveskis ke elu esas absenta ye la kuvento. Ilua kulpeso sugestis ad ilu ke elu probable informesabis da *Isabella* pri ilua skopo. Ilu dubitis kad elua retreto a la kuvento ne signifikas intenco restar ibe til ke elu povus incitar obstakli a lia divorco ; e la suspekti quin ilu ja tenabis pri *Jerome,* igis ke ilu timez ke la Monako ne nur kontreagus ilua deziri, ma forsan inspirus *Hippolita* rezolvar demandar azilo. Nepacienta por desplektar ca indico, e por vinkar olua suceso, *Manfred* hastis a la kuvento, ed arivis ibe jus kande la Monako serioze exhortas ke la Princino nultempe cedez su a la divorco.

'Siniorino,' dicis *Manfred,* 'qua afero luris vu adhike ? Pro quo vu ne vartis mea riveno de la Markezulo ?'

‘Me venis por implorar benediko por vua konsili,’ respondis *Hippolita.*

‘Mea konsili ne bezonas interveno di monako,’ dicis *Manfred*; ‘e de omna homi vivanta, ka ta griza trahizanto esas la nura homo kun qua vu deliktas konferar ?’

‘Profana Princulo !’ dicis *Jerome*; ‘kad esas ye la altaro ke vu elektas insultar la servisti di la altaro ? Ma, *Manfred,* vua despia skemi esas revelata. Cielo e ca damo vertuoza konocas oli—no, ne frunsez vua brovi, Princo. La eklezio desestimas vua minaci. Elua tondri esos audata super vua furio. Audacez procedar segun vua maledikata skopo pri divorco, til ke elua kondamno esez savata, ed hike me jetos elua anatemo ye vua kapo.’

‘Audacoza rebelo !’ dicis *Manfred,* esforcante celar la teroro quan la vorti di la Monako inspirabis ; ‘ka tu prezuntas minacar tua legitima Princulo ?’

‘Vu ne esas legitima Princulo,’ dicis *Jerome* ; ‘vu ne esas princo—irez, diskutez vua reklamaco kun *Frederik*; e kande to facesos—’

‘To facesas,’ replikis *Manfred*; ‘*Frederik* aceptas la manuo di *Matilda,* ed esas kontenta renuncar sua reklamaco, ecepte ke me havas nula virala filio.’

Kande ilu parolis ta vorti, tri sango-guti falis ek la nazo di la statuo di *Alfonso. Manfred* paleskis, e la Princino falis a sua genui.

‘Videz ! dicis la Monako ; ‘remarkez ca indiko mirakla ke la sango di *Alfonso* nultempe mixesos kun to di *Manfred !*’

‘Mea gracoza Siniorulo,’ dicis *Hippolita,* ‘ni submisez ni a cielo. Ne pensez ke vua sempre obediema spozino rebeleskas kontre vua autoritato. Me havas nula volo ecepte to di mea Siniorulo e la eklezio. A ta tribunalo ni apelez. Ne dependas de ni ruptar la ligili qui nin ligas. Se la eklezio aprobos la dissolvo di nia mariajo, to esez—me havas nur kelka yari, e to lamentanta, por pasar. Ube li esus tam bone konsumata kam ye la pedo di ca altaro, per pregi por la sekureso di vu e di *Matilda ?*’

‘Ma tu ne restos hike til lore,’ dicis *Manfred.* ‘Rivenez kun me a la kastelo, ed ibe

me konsilos pri la justa agi por divorco—ma ca intriganta Monako ne venos adibe ; mea tekto gastigema nultempe entratenos trahizanto, e pri la frukto di tua veneraco,' ilu duris dicar, 'me exilas il de mea domeni. Il, me supozas, ne esas santa homo, nek sub la protekto di la eklezio. Irge qua spozigas *Isabella,* ne esos la subite aparinta filiulo di Patro *Falconara*.'

'Ti aparas,' dicis la Monako, 'qui subite videsas en la sidili di legitima princi, ma li velkas quale la herbi, e lia loko ne plus konocos li.'

Manfred, jetante desestimanta regardo ye la Monako, ekduktis *Hippolita* ; ma ye la pordo di la kirko susuris ad un de ilua servisti ke lu restez celate en la kuvento, ed adportez quika informo, se irgu de la kastelo venus adibe.

CHAPITRO V.

Omna reflekto facata da *Manfred* pri la konduto di la Monako konspiris por persuadar ilu ke *Jerome* sekrete savas pri amoro inter *Isabella* e *Theodore.* Ma la nova prezunto di *Jerome,* tante ne-akordanta kun sua olima humileso, sugestis mem plu profunda timi. La Princulo mem suspektis ke la Monako dependas de ula sekreta subteno da *Frederik,* la veno di qua koincidante kun la aparo suprizanta di *Theodore* semblis demonstrar korespondo. Ilu esis mem plu perturbata da la simileso di *Theodore* a la portreto di *Alfonso.* Ta lasta, ilu savis, sendubite mortabis sen filio. *Frederik* konsentabis donar *Isabella* ad ilu. Ca kontredicaji agitis ilua mento per angori

sennombra. Ilu vidis nur du moyeni ektirar su de sua problemi. L'una esis rezignar sua domeni a la Markezulo. Fiereso, ambicio, ed ilua dependo de predicaji anciena, qui indikabis posibleso ke ilu preservez oli por ilua decendantaro, kombatis ta pensajo. L'altra esis urjar ilua mariajo kun *Isabella.* Pos longa medito per ca pensaji anxioza, dum taceme marchar kun *Hippolita* a la kastelo, ilu tandem diskursis kun ta Princino pri la temo di sua destranquileso, ed uzis omna argumento insinuanta e kredinda por extraktar elua konsento por, mem elua promiso por avancigar la divorco. *Hippolita* bezonis kelka persuado por submisar su ad ilua volo. Elu esforcis konvinkar ilu ke ilu rezignez sua domeni ; ma trovante ke elua exhorto esas vana, elu certigis da ilu ke, segun la permiso di sua koncienco, elu ofros nula opozo a la separo, quankam sen plu bone fondita skrupuli kam to quon ilu ja alejabis, elu ne ofros ageme postular olu.

Ca konsento, quankam nesuficanta, suficis por elevar la espero di *Manfred.* Ilu kredis ke

ilua povo e richeso facile avancigos ilua persequo ye la korto di Roma, adube ilu rezolvis konvinkar *Frederik* voyajar por ta skopo. Ta Princulo deskovrabis tanta pasiono por *Matilda* ke *Manfred* esperis obtenar omno dezirata per ofrar o negar la charmi di sua filiino, segun ke la Markezulo semblas plu o min inklinata partoprenar ilua skopo. Mem la absenteso di *Frederik* esus punto ganata, til ke ilu povus facar plusa moyeni por sekurigar su.

Sendinte *Hippolita* ad elua apartamento, ilu iris ad olta di la Markezulo ; ma, transirante la granda halo tra qua ilu mustas pasar, ilu renkontris *Bianca.* Ta damzelo, ilu savis, esas konfidencato di amba yunini. Quik venis aden ilua mento questionar elu pri la temo di *Isabella* e *Theodore.* Advokante elu adlatere aden la alkovo di la alkovo-fenestro di la halo, ilu questionis elu, kad elu savas irgo pri la stando di la afeciono di *Isabella.*

'Me ! mea Siniorulo ! no, mea Siniorulo, yes, mea Siniorulo ; kompatinda Siniorino ! el esas terorinde timigita pri la vunduri di elua

patro ; ma me dicas ad el, ke il standos bone ; ka vua Alteso ne ton opinionas ?'

'Me ne questionas tu,' replikis *Manfred,* 'quale el pensas pri elua patro ; ma tu partoprenas elua sekretaji ; do, esez bona yunino e dicez, kad esas irga yunulo—ha ! tu komprenas me.'

'Deo benedikez me ! Komprenas vua Alteso ; no, ne me ; me dicis ad elu ke kelka herbori kuracanta e repozo—'

'Me ne parolas,' nepaciente replikis la Princulo, 'pri elua patro ; me bone savas ke ilu risaneskos.'

'Benedikez me, me joyas audar vua Alteso dicar to ; nam quankam me opinionis ke ne esas justa permisar ke mea yuna Siniorino chagrenez, me opinionis ke ilua Grandeso havas pala mieno, ed ulo—me rimemoras kande yuna *Ferdinand* vundesis da la Veneziano—'

'Tu respondas for la punto,' interruptis *Manfred* ; 'ma videz, prenez ca juvelo, forsan to fixigos tua atenco ; no, nula reverenci ; mea

favoro ne ibe haltos—do, dicez vere ; quale standas la kordio di *Isabella ?*'

'Nu, via Alteso havas tala maniero !' dicis *Bianca* ; 'advere—ma ka vua Alteso povas retenar sekretajo ? Se ultempe venis ek vua labii——'

'Ol ne venos, ne venos,' kriis *Manfred.*

'No, ma jurez, vua Alteso—per mea santeyo, se on ultempe saveskesus ke me dicis —nu, vereso esas vereso, me ne opinionas ke mea Siniorino *Isabella* ultempe multe afecionis mea sinioro vua filiulo, tamen il esis tam dolca yunulo kam on vidas—me esas certa, se me esus princino—ma benedikez me ! me mustas servar mea Siniorino *Matilda* ; el esos kuriozo pri quo me divenas.'

'Restez,' kriis *Manfred* ; 'tu ne satisfacis mea questiono. Ka tu ultempe portis irga mesajo, irga letro ?'

'Me ! per cielo !' kriis *Bianca* ; 'me, portas letro ? Me ne facus to por esar rejino. Me esperas ke vua Alteso opinionas, quankam me esas povra, ke me esas honesta—ka vua Alteso nultempe audis to quon la komto

Marsigli ofris a me, kande il venis por kurtezar mea Siniorino *Matilda ?*'

'Me ne havas libertempo,' dicis *Manfred*, 'por askoltar tua rakonti. Me ne dubitas tua honesteso ; ma esas tua devo celar nulo de me. Quante longe *Isabella* konocas *Theodore ?*'

'No, nulo povas eskapar vua Alteso !' dicis *Bianca* ; 'quankam me savas nulo pri ca afero. *Theodore,* certe, esas propra yunulo, e, quale mea Siniorino *Matilda* dicas, la exakta imajo di la bona *Alfonso* ; ka vua Alteso ne remarkis to ?'

'Yes, yes—no—tu tormentas me,' dicis *Manfred* ; 'ube li renkontris l'una l'altra ? kande ?'

'Qui ! mea Siniorina *Matilda?'* dicis *Bianca.*

'No, no, ne *Matilda* ; *Isabella* ; kande *Isabella* unesme konoceskis kun ta *Theodore ?*'

'La virgina Maria !' dicis *Bianca,* 'quale me savus ?'

'Tu ya savas,' dicis *Manfred* ; 'e me mustas saveskar ; me savos.'

'Deo ! vua Alteso ne esas jaluza pri yuna *Theodore !'* dicis *Bianca.*

‘Jaluza ! no, no ; pro quo me esez jaluza ? Forsan me intencas unionigar li, se me esus certa ke *Isabella* havus nula repugno.’

‘Repugno ! no, me garantios el,’ dicis *Bianca* ; ‘lu esas tam bela yunulo kam ultempe marchis sur sulo Kristana ; ni omna amoreskas lu. Ne esas un homo en la kastelo ma joyigus havar lu kom nia princo—me intencas dicar, kande plezas a cielo advokar vua Alteso a su.’

‘Ho ya !’ dicis *Manfred* ; ‘tante fore ol iras ! Ho ! ca maledikita Monako ! Ma me ne perdez tempo—irez, *Bianca,* servez *Isabella* ; ma me imperas tu, nula vorto pri to quo parolesis inter ni. Saveskez quale el afecionas *Theodore* ; adportez a me bona novaji, e ta ringo havos kompano. Vartez ye la bazo di la kurvata eskalero ; me iras por vizitar la Markezo, e pluse parolos kun tu ye mea riveno.’

Manfred, pos ula konverso generala, demandis ke *Frederik* forsendez la du kavalieri, ilua kompanuli, dezirante parolar kun ilu pri aferi urjanta. Tam balde kam li esis sola, ilu komencis per ruzema maniero

explorar la Markezulo pri la temo di *Matilda* ; e, trovante ke ilu inklinas a sua deziro, ilu ofris sugestaji pri la desfacileso qua jenos la celebro di lia mariajo, ecepte ke—tainstante *Bianca* violentoze eniris la chambro, kun sovajeso en elua mieno e gesti ke montris la maxim granda teroro.

'Ho ! mea Siniorulo, mea Siniorulo ! kriis elu, 'ni omna esas ruinata ! ol itere venas ! ol itere venas !'

'Quo itere venas ?' klamis *Manfred*, astonata.

'Ho, la manuo ! la giganto ! la manuo ! Subtenez me ! Me esas terorigata ultre mea raciono,' klamis *Bianca* ; 'me ne dormos canokte en la kastelo ; adube me iros ? Mea posedaji sendesez a me morge—utinam me esabus kontenta spozigar *Francesco !* Yen to quo venas pro ambicio !'

'Quo tale terorigis tu, yunino ?' dicis la Markezulo ; 'tu esas sekura hike ' ne timez.'

'Ho ! vua Grandeso esas miraklatre bona,' dicis *Bianca,* 'ma me ne audacas—no, me pregas, lasez me irar—me prefere livus omno

dop me kam restar un plusa horo sub ca tekto.'

'Tacez, tu perdas tua raciono,' dicis *Manfred.* 'Ne interruptez me ; ni konversis pri aferi importanta. Mea Sinioro, ca servistino subisas konvulsi—venez kun me, *Bianca.'*

'Ho ! la santi ! no,' dicis *Bianca* ; 'certe ol venas por avertar vua Alteso ; pro quo altre ol aparus a me ? Me dicas mea pregi matine e vespere—ho ! se vua Alteso kredabis *Diego !* Ol esas la sama manuo la pedon di qua lu vidis en la galerio-chambro ; patro *Jerome* ofte parolis a ni ke la predicajo esos facita uldie—"*Bianca,* "dicis lu, "atencez mea vorti—""

'Tu deliras,' furiante dicis *Manfred* ; 'irez, e retenez ca sensencaji por timigar tua kompani.'

'Quo ! mea Siniorulo,' kriis *Bianca,* 'ka vu supozas ke me vidis nulo ? Irez ipse a la bazo di la granda eskalero—per mea vivo, me vidis ol.'

'Vidis quo ? Dicez a ni, bela yunino, quon tu vidis,' dicis *Frederik.*

‘Ka vua Alteso askoltos,’ dicis *Manfred,* ‘la deliro di fola servistino qua audis rakonti pri fantomi til ke el kredas oli ?’

‘To esas plu kam imagino,’ dicis la Markezulo ; ‘elua teroro esas tro naturala e tro forte impresata por esar la rezulto di imagino. Dicez a ni, bela yunino, quo tale emocigis tu.’

‘Yes, mea Siniorulo, me dankas vua Grandeso,’ dicis *Bianca,* ‘me supozas ke me aspektas tre pale ; me esos plu bona kande me rekuperabos me. Me iris a la chambro di mea Siniorino *Isabella* pro la impero di mea Siniorulo—’

‘Ni ne deziras la cirkonstanco,’ interruptis *Manfred* ; ‘pro ke ilua Alteso deziras, durez parolar ; ma kurte.’

‘Deo, vua Alteso tante jenas on !’ replikis *Bianca*, ‘me timas ke mea hararo—me esas certa ke me nultempe dum mea vivo—nu ! quale me dicis a vua Grandeso, me iris segun la impero di ilua Alteso a la chambro di mea Siniorino *Isabella* ; el lojas en la hele blua chambro addextra, per un eskalero ; do

veninte a la granda eskalero—me regardis ca donacajo de ilua Alteso—'

'Donez pacienteso !' dicis *Manfred,* 'ka ca yuninacho nultempe venos a la punto ! Quo importas a la Markezulo, ke me donacis a tu bagatelo por fideme servar mea filiino ? Ni volas savar to quon tu vidis.'

'Me esis pronta parolar a vua Alteso,' dicis *Bianca,* 'se vu permisus me. Do dum ke me frotis la ringo—me esas certa ke me ne acensabis tri gradi, ma me audis la klikto di homarmaro ; por la tota mondo, tala kliktado quala *Diego* dicas ke lu audis kande la giganto turnis su en la galerio-chambro.'

'Quon to signifikas, mea Siniorulo !' dicis la Markezulo ; 'ka vua kastelo frequentesas da giganti e koboldi ?'

'Deo, quo, ka vua Grandeso ne audis la historio pri la giganto en la galerio-chambro ?' klamis *Bianca.* 'Me astonesas ke ilua Alteso ne dicis a vu—forsan vu ne savas ke esas predicajo—'

‘Ca frivoleso esas netolerebla,’ interruptis *Manfred.* ‘Ni forsendez ca fola servistino, mea Siniorulo ; ni havas plu grava aferi diskutar.’

‘Per vua permiso,’ dicis *Frederik,* ‘to ne esas frivoleso ; la grandega sabro a qua me direktesis en la foresto ; ta helmo, olua asociito —kad olti esas vizioni di la cerebro di ca kompatinda yunino ?’

‘Tale opinionas *Jaquez,* segun la plezuro di vua Grandeso,’ dicis *Bianca.* ‘Lu dicas ke ca menso ne finos sen ke ni vidos ula stranja renverso. Segun me, me ne suprizesus se ol eventos morge ; nam, quale me dicis, kande me audis la klikto di homarmaro, me kolde sudorifis—me adsupre regardis, e, se vua Grandeso kredus, me vidis sur la maxim supra balustro di la grand eskalero manuo en homarmaro tam granda, tam granda—me pensis ke me esvanos—me nultempe haltis til ke me venis adhike—utinam me esez ek ca kastelo ! Mea Siniorino *Matilda* dicis a me nur hiere matine ke elua Alteso *Hippolita* savas ulo—’

‘Tu esas insolenta !’ kriis *Manfred* ; ‘Sinioro Markezulo, me multe suspektas ke ca ceno esas konspirata por insultar me. Ka mea propra servisti subornesas por dissemar rakonti domajanta a mea honoro ? Persequez vua reklamaco per audaco virala ; o ni enterigez nia enemikeso, quale me propozis, per la intermariajo di nia filii ; ma fidez a me, ne esas apta ke princulo di vua stando subornez nia avara servistini.’

‘Me desestimas vua imputo,’ dicis *Frederik* ; ‘til ca horo me nultempe vidabis ca damzelo ; me donacis ad el nula juvelo ! Mea Sinioro, mea Sinioro, vua koncienco, vua kulpeso akuzas vu, e volas jetar la suspekto ye me ; ma retenez vua filiino, e ne pluse pensez pri *Isabella* ; la judiko ja falinta adsur vua familio interdiktas ke me ligez me kun ol.’

Manfred, anxiigita da la tono rezolvema per qua *Frederik* parolis ca vorti, esforcis pacigar ilu. Forsendante *Bianca,* ilu ofris tanta submiso a la Markezulo, ed interpozis tante ruzema panegiri pri *Matilda*, ke *Frederik* itere konsternesis. Tamen, pro ke ilua pasiono esis

tante recenta, ol ne quik superiris la skrupuli quin ilu konceptabis. Ilu sate intelektabis per la diskurso di *Bianca* por persuadar ilu ke cielo deklaras su kontre *Manfred.* La mariaji propozata anke forpozis ilua reklamaco ; e la princio di Otranto esis plu forta tento kam la riveno eventuala di ol kun *Matilda.* Tamen, ilu ne absolute negis sua konkordo ; ma, intencante ganar tempo, ilu questionis *Manfred* , kad esas fakte vera ke *Hippolita* konsentas a la divorco. La Princulo, joyante trovar nula plusa obstaklo, e dependante de ilua influo sur sua spozino, certigis da la Markezo ke elu konkordas, e ke ilu povas satisfacar su pri la vereso de elua propra boko.

Dum tale konversar, mesajo adportesis ke la festino preparesas. *Manfred* duktis *Frederik* a la granda halo, ube ili aceptesis da *Hippolita* e la yuna Princini. *Manfred* sidigis la Markezulo apud *Matilda,* e sidigis su inter sua spozino ed *Isabella. Hippolita* kondutis per graveso tranquila ; ma la yuna damzeli esis tacema e melankolioza. *Manfred,* qua rezolvis persequar sua punto kun la Markezo dum la

restajo di la vespero, durigis la festino til tre tarde ; simulante nerepresita gayeso, e iterante provizante gobleti de vino a *Frederik*. Ta lasta, plu gardante su kam *Manfred* deziris, negis ilua ofraji, pro pretexto di sua recenta sango-perdo ; dum ke la Princulo, por elevar sua propra humoro desordinata, e por fingar sensucio, drinkis granda quanto, tamen, ne til la ebrieso di ilua senti.

La vespero esante tarda, la festino finis. *Manfred* deziris retretar kun *Frederik* ; ma ta lasta, exkuzante su pro febleso e deziro por repozo, retretis a sua chambro, galante dicante a la Princulo, ke la filiino amuzos ilua Alteso til ke ilu ipsa povas esar kun ilu. *Manfred* aceptis la ofrajo e, malgre la ne poka chagreno di *Isabella*, akompanis elu ad elua apartamento. *Matilda* restis kun sua matro, por juar la fresheso di la vespero sur la rempari di la kastelo.

Tam balde kam la kompanio dispersesis per sua diversa voyi, *Frederik,* livante sua chambro, questionis kad *Hippolita* esas sola, ed informesis da un de elua servisti, qua ne

vidabis elua ekiro, ke takloke elu kustumale retretas ad elua pregeyo, ube ilu probable trovus elu. La Markezulo, dum la repasto, regardabis *Matilda* kun kresko di pasiono. Ilu nun deziris trovar *Hippolita* en la temperamento promisita da elua Siniorulo. La auguri qui astonabis ilu esis obliviata pro ilua deziri. Irante nelaute e nevidite a la apartamento di *Hippolita,* ilu eniris kun rezolvo urjar elua konsento a la divorco, perceptinte ke *Manfred* rezolvas facar la posedo di *Isabella* kondiciono nechanjebla, ante ke ilu grantus *Matilda* ad ilua deziri.

La Markezulo ne surprizesis pro la silenco regnanta la apartamento di la Princino. Supozante ke elu, quale ilu informesabis, esas en sua pregeyo, ilu avancis. Milde apertante la pordo, ilu vidis homo genupozanta avan la altaro. Pluproximeskante, ol semblis ne esar muliero, ma ulu en longa lana robo, la dorso di qua esis turnata ad ilu. La Markezulo esis pronta ekirar, kande la figuro, staceskinte, stacis dum plura instanti fixigita pro medito, sen regardar ilu. La Markezulo, expektante ke

la santa homo ekvenos, ed intencante pardonar su pro sua interrupto nejentila, dicis, 'Veneracinda patro, me serchis la Siniorino *Hippolita.'*

'*Hippolita !'* replikis matida voco ; 'ka tu venis a ca kastelo por serchar *Hippolita ?'* e lore la figuro, lente turnante su, deskovris a *Frederik* la senkarna mandibulo e vakua orbiti di skeleto, envolvita en la kapuco di ermito.

'Anjeli di gracio, protektez me !' kriis *Frederik* retroe saltante.

'Meritez lia protekto,' dicis la fantomo.

Frederik, falante a sua genui, pregis ke la fantomo kompatez ilu.

'Ka tu ne rimemoras me ?' dicis la fantomo. 'Rimemorez la foresto di Joppa !'

'Ka tu esas ta santa ermito ?' tremante kriis *Frederik.* 'Ka me povas facar irgo por tua eterna paco ?'

'Ka tu esis liberigita de sklaveso,' dicis la fantomo, 'por persequar delekti sensuala ? Ka tu oblivias la sabro enterigita, e la impero di cielo grabita sur ol ?'

La figuro deskovris a Frederik la senkarna mandibulo e vakua orbiti di skeleto, envolvita en la kapuco di ermito.

‘Me ne oblivias, ne oblivias, ;’ dicis *Frederik,* ‘ma dicez, spirito benedikata, quo esas tua tasko pri me ? Quo facinda restas ?’

‘Obliviez *Matilda !*’ dicis la fantomo—e desaparis.

La sango di *Frederik* conjelis en ilua veini. Dum plura minuti ilu restis senmove. Lore, sternante sur sua vizajo avan la altaro, ilu pregis la interceso di omna santi por pardono. Inundo de lakrimi sequis ca deliro ; e la imajo di la belega *Matilda* hastante aden ilua pensado malgre ilu, ilu jacis sur la sulo en lukto di penitenco e pasiono. Ante ke ilu povis rekuperar su, la Princino *Hippolita,* havante kandelo en la manuo, sole eniris la pregeyo. Vidante viro senmova sua la sulo, elu ekkriis, supozante ke ilu esas mortinta. Elua pavoro rikoncieskis *Frederik.* Subite staceskante, la vizajo humida per lakrimi, ilu volis hastar de koram elu ; ma *Hippolita,* haltigante ilu, pregis per toni maxim plendema ke ilu explikez la kauzo di sua perturbo, e per qua stranja evento elu trovabis ilu ibe en tala posturo.

‘Ha ! vertuoza Princino !’ dicis la Markezo, penetrata per chagreno—ed haltis.

‘Pro amo a cielo, mea Siniorulo,’ dicis *Hippolita,* ‘deskovrez a me la kauzo di ca deliro ! Quon signifikas ca soni lamentinda, ca ekkrio pavoriganta di mea nomo ? Qua chagrenin cielo ankore ofras por la mizeroza *Hippolita ?* Ankore tacema !—per omna anjelo kompatanta, me adjuras vu, nobla Princulo,’ elu duris dicar, falante ye ilua pedi, ‘deskovrar la signifiko di to quo jacas en vua kordio ; me vidas ke vu simpatias me ; vu sentas la akuta peni quin vu impozas—parolez, pro kompato ! Kad irgo quon vu savas relatas a mea filio ?’

‘Me ne povas parolar,’ klamis *Frederik,* ed hastis for elu ; ‘Ho, *Matilda !’*

Tante abrupte livante la Princino, ilu hastis a sua propra apartamento. Ye la pordo di olu ilu renkontris *Manfred,* qua, redigita da vino ed amoro, venabis por serchar ilu, e por propozar disipar kelka hori di la nokto per muziko e festado. *Frederik,* ofensata pro invito tante neakordanta kun la humoro di sua

anmo, nejentile forpulsis ilu, ed, enirante sua chambro, nediskrete jetante klozis la pordo kontre *Manfred*, ed interne riglagis olu. La superba Princulo, furiigata da ca ne-explikebla konduto, retretis en humoro kapabla di ecesi maxim fatala. Transirante la korto, ilu renkontresis da la servisto quan ilu pozabis ye la kuvento kom spiono por *Jerome* e *Theodore.* Ca viro, preske anhelante pro la hasto facita, informis ilua Siniorulo ke *Theodore* ed ula damo de la kastelo esas tainstante en privata konfero ye la tombo di *Alfonso* en la kirko di santa *Nikolaos.* Ilu sequabis *Theodore* adibe, ma la obskureso di la nokto preventabis ke ilu deskrovez qua esas la damo.

Manfred, la anmo di qua esis ardorigata, e quan *Isabella* forpulsabis de su kande ilu urjis sua pasiono per tro poka cirkonspekteso, ne dubitis ke la destranquileso quan elu expresabis esis incitata da elua nepacienteso renkontrar *Theodore.* Provokate da ca konjekto, e furiigata da elua patro, ilu sekrete hastis a la granda kirko. Nelaute irante

adinter la pasvoyeti, e duktata da neperfekta radio de lunlumo qua feble brilis tra la vitralio-fenestri, ilu pazis vers la tombo di *Alfonso*, a qua ilu direktesis da neklara susuri di la homi quin ilu serchas. La unesma soni distingebla esis : 'Ho ve, kad ol dependas de me ? *Manfred* nultempe permisos nia uniono.'

'No, co preventos ol !' kriis la tirano, ektirante sua poniardo e shovante olu trans la shultro aden la sino di ta qua parolas.

'Ha me ! me esas ocidata !' kriis *Matilda,* falante ; 'bona cielo, aceptez mea anmo !'

'Sovaja monstro nehomala ! Quon tu facis !' klamis *Theodore* hastante ad ilu e violentoze tirante la poniardo de ilu.

'Haltez, haltez tua despia manuo,' kriis *Matilda* ; 'to esas mea patro !'

Manfred, vekante quaze ek tranco, frapis sua pektoro, tordis sua manui adinter sua lokli, ed esforcis riprenar sua poniardo de *Theodore* por suocidar. *Theodore,* apene min desesperante, e nur dominacante la deliro di sua chagreno por helpar *Matilda,* lore per sua krii atraktabis ula monaki por helpar. Dum ke

'No, co preventos ol !' kriis la tirano.

uli de li ensemble kun *Theodore* esforcis estanchar la sango di la Princino mortanta, la altri preventis *Manfred* de violentoze mortigar su.

Matilda, pacientoze rezignante su a sua fato, agnoskis per regardo de amoro gratitudoza la ardoro di *Theodore.* Ma tam ofte kam elua febleso permisis ke elu parolez, elu pregis ke la asistanti konsolacez elua patro. Ante lore *Jerome* saveskabis la novaji fatala, ed atingabis la kirko. Ilua mieno semblis reprochar *Theodore* ; ma turnante su a *Manfred,* ilu dicis, 'Nun, tirano ! videz la kompletigo di chagreno realigita sur tua despia e devocata kapo ! La sango di *Alfonso* kriis a cielo por venjo ; e cielo permisas ke olua altaro esez polutata da asasino, por ke tu ekvarsez tua propra sango ye la pedo di la sarkofago di ta Princulo !'

'Kruelulo !' kriis *Matilda,* 'augmentar la chagreno di genitoro ! Utinam cielo benedikez mea patro, e pardonez ilu quale me pardonas ! Yes ya, me ne venis por renkontrar *Theodore !* Me trovis ilu preganta ye ca

tombo, adube mea matro sendabis me por intercesar por tu, por elu—maxim kara patro, benedikez tua filio, e dicez ke tu pardonas elu.'

'Pardonas tu ! Ocidema monstro ! klamis *Manfred.* 'Kad asasinanti darfas pardonar ? Me supozis ke tu esas *Isabella* ; ma cielo direktis mea sangoza manuo a la kordio di mea filio ! Ho ! *Matilda*—me ne povas dicar—ka tu povas pardonar la blindeso di mea furio !'

'Me ya povas, me ton facas, ed utinam cielo konfirmez lo !' dicis *Matilda,* 'ma dum ke me havas vivo por demandar—ho, mea matro ! Quon el sentos ! Ka tu konsolacos elu, mea Siniorulo ! Ka tu ne forpozos elu ? Elu ya amas tu—ho, me esvanas ! Portez me a la kastelo—ka me vivos por ke elu klozez mea okuli ?'

Theodore e la monaki sincere urjis ke elu permisez su esar portata aden la kuvento ; ma elua insisto esis tante urjanta esar portata a la kastelo, ke, pozante elu adsur porto-lito, ili portis elu adibe segun elua demando. *Theodore,* subtenante elua kapo per sua brakio, ed inklinante su super elu en agonio di

amoro desesperanta, ankore esforcis inspirar elu kun espero por vivo. *Jerome* altralatere konsolacis elu per diskursi pri cielo, e tenante krucifixo avan elu, quan elu inundis per lakrimi inocenta, preparis elu por elua paso aden nemortiveso. *Manfred,* sinkita aden la tribulo maxim profunda, desesperante sequis la porto-lito.

Ante ke li atingis la kastelo, *Hippolita,* informata pri la katastrofo terorinda, flugabis por renkontrar sua filio ocidita ; ma vidante la procesiono afliktata, la forteso di elua chagreno forbalayis elua raciono ed elu esvanante falis senvive a la tero. *Isabella* e *Frederik*, qui asistis elu, esis vinkata da preske egala tristeso. Nur *Matilda* semblis esar indiferenta a sua propra stando ; omna pensajo esis perdita en tenereso por elua matro. Imperante ke la porto-lito haltez, tam balde kam *Hippolita* esis rikonciigita, elu demandis elua patro. Ilu pluproximeskis, nekapabla parolar. *Matilda,* sizante ilua manuo ed olta di elua matro, juntis oli kun elua propra, e lore presis oli ad elua kordio. *Manfred* ne povis

tolerar ca ago di pieso patetika. Ilu jetis su a la tero, e maledikis la dio di sua nasko. *Isabella,* timante ke ta pasiono-lukti esas plu kam *Matilda* povas tolerar, asumis la tasko igar ke *Manfred* esez duktata aden sua apartamento, dum ke elu igis ke *Matilda* esez portata aden la chambro maxim proxima. *Hippolita,* apene plu vivoza kam elua filiino, ignoris omno ecepte elu ; ma kande la sucio tenera di *Isabella* same igis ke elu forduktesez, dum ke la kirurgiisti probis la vunduro di *Matilda,* elu kriis, 'Forduktar me ! nultempe ! nultempe ! Me vivis nur per el, e mortos kun el.'

Matilda supre regardis ye la voco di sua matro, ma itere klozis sua okuli sen parolar. Elua falianta pulso, e la humida koldeso di elua manuo, balde disipis omna espero por rekupero. *Theodore* sequis la kirurgiisti aden la extera chambro, ed audis ili pronuncar la kondamno fatala per deliro egala a frenezio.

'Pro ke el ne povas vivar kom la mea,' klamis ilu, 'elu adminime esos la mea en morto ! Patro ! *Jerome !* Ka vu ne juntos nia

manui ?' ilu klamis a la Monako, qua kun la Markezulo akompanabis la kirurgiisti.

'Quo signifikas ca temerareso deliranta ?' dicis *Jerome* ; 'ka co esas horo por mariajo ?'

'Ya esas, esas,' kriis *Theodore* ; 'ho ve ! esas nula altra !'

'Yunulo, tu esas tro pasionoza,' dicis *Frederik* ; 'ka tu opinionas ke ni askoltez tua deliro afecionoza en ca fatala horo ? Qua pretendi tu havas a la Princino ?'

'Olti di Princulo,' dicis *Theodore* ; 'di la suvereno di Otranto. Ca veneracindulo, mea patro, informis me qua me esas.'

'Tu furias,' dicis la Markezulo ; 'esas nula princulo di Otranto ecepte me, nun kande *Manfred,* per ocido, per ocido sakrilejanta, cedas omna pretendo.'

'Mea Siniorulo,' dicis *Jerome,* asumante mieno di komando, 'il vere dicas. Ne esis mea intenco ke la sekretajo esez tante balde revelata ; ma fato facas sua laboro. To quon ilua adoroza pasiono revelis, mea lango konfirmas. Saveskez, Princulo, ke kande *Alfonso* segliris por la Santa Lando—'

‘Ka nun esas horo por expliko ?’ kriis *Theodore.* ‘Patro, venez ed unionigez me a la Princino ; el esez la mea. En omno altra me voluntante obedios vu. Mea vivo ! mea adorata *Matilda !’* pluse dicis *Theodore,* itere hastante aden la interna chambro, ‘ka tu ne esos la mea ? Ka tu ne benedikos tua—’

Isabella signifis ke ilu tacez, timante ke la Princino proximeskas a sua fino.

‘Quo, kad el esas mortinta ?’ kriis *Theodore*; ‘kad esas posibla ?’ La violento di ilua klami rikonciigis *Matilda.* Supre regardante, elu cirkume regardis por elua matro.

‘Vivo di mea anmo ! Me esas hike,’ klamis *Hippolita*; ‘ne pensez ke me livos tu !’

‘Ho ! tu esas tro bona,’ dicis *Matilda* ; ‘ma ne plorez por me, mea matro ! Me iras adube tristeso nultempe habitas. *Isabella,* tu amis me ; ka tu ne provizos mea afeciono por ca kara, kara muliero ? Ya, me esas febla !’

‘Ho ! mea filio ! mea filio !’ dicis *Hippolita* inundata da lakrimi, ‘ka me ne povas haltigar tu dum un instanto !’

‘Ne esos,’ dicis *Matilda,* ‘konfidez me a cielo —ube esas mea patro ? Pardonez ilu, matro maxim kara, pardonez ilu pri mea morto ; olu esis eroro—ho ! me obliviis ; matro maxim kara, me vovis nultempe itere vidar *Theodore* —forsan to incitis ca kalamitato—ma ton me ne intencis—ka tu povas pardonar me ?’

‘Ho ! ne vundez mea anmo agonianta !’ dicis *Hippolita*; ‘tu nultempe povus ofensar me. Ho ve, el esvanas ! helpo ! helpo !’

‘Me volas ulo plusa dicar,’ dicis *Matilda* luktante, ‘ma to ne povas esar—*Isabella*—*Theodore*—por me—ho !’ Elu mortis. *Isabella* ed elua servistini arachis *Hippolita* de la kadavro ; ma *Theodore* minacis destrukto ad omnu qua esforcas forigar ilu de olu. Ilu presis mil kisi adsur elua manui tam kolda kam argilo, e dicis omna expresuro posibla ad amoro desesperanta.

Isabella dume akompanis la afliktata *Hippolita* ad elua apartamento ; ma meze di la korto eli renkontresis da *Manfred*, qua, deliranta pro sua propra pensaji, ed anxioza unfoye itere vidar sua filiino, avancas a la

chambro ube elu jacas. Pro ke la luno lore esis ye la zenito, ilu povis lektar en la vizaji di ca trista kompanio la evento timata.

'Quo ! kad el esas mortinta ?' ilu kriis kun sovaja konfuzeso—tondro-stroko tainstante shokis la kastelo til olua fundo ; la tero shancelis, e la klikto di plu kam mortiva homarmaro esis dope audata. *Frederik* e *Jerome* opinionis ke la lasta dio venas. Ta lasta, tirante *Theodore* kun li, hastis aden la korto. Saminstante kam *Theodore* aparis, la muri di la kastelo dop *Manfred* esis faligita da grandega forco, e la formo di *Alfonso*, dilata til imensa grandeso, aparis meze di la ruini.

'Videz en *Theodore* la vera heredanto di *Alfonso !'* dicis la viziono ; e pronuncinte ta vorti, akompanata da tondro-stroko, olu solene acensis vers cielo, ube, la nubi separante su, la formo di santa *Nikolaos* videsis, e, recevante la fantomo di *Alfonso,* li balde esis envolvita de okuli mortiva en brilo di glorio.

La muri di la kastelo dop Manfred esis faligita da grandega forco, e la formo di Alfonso, dilata til imensa grandeso, aparis meze di la ruini.

La vidanti sternis su adsur sua vizaji, agnoskante la deala volo. La unesma qua parolis esis *Hippolita.*

'Mea Siniorulo,' dicis elu a la dezolata *Manfred,* 'videz la vanitato di homala grandeso ! *Konrad* ne plus esas ! *Matilda* ne plus esas ! En *Theodore* ni vidas la vera Princulo di Otranto. Per qua miraklo il esas to, me ne savas—suficas a ni, ke nia fato esas enuncata ! Ka ni ne dedikos, ka ni ne dedikez la kelka hori deplorinda restanta a ni per regretar la plusa iraco di cielo ? Cielo forjetas ni—adube ni povas fugar, ma a ta santa celuli qui ankore ofras refujeyo ?'

'Tu senkulpa ma desfelica muliero ! desfelica pro mea krimini !' replikis *Manfred,* 'mea kordio tandem apertesas a tua devocema reprimandi. Ho ! Me dezirus—ma to ne esas posibla—vi perdesas en astoneso—permisez ke me tandem facez yusteso a me ipsa ! Amasigar shamo adsur mea propra kapo esas la unika satisfaco restanta a me ofrar a cielo ofensata. Mea historio instigis ca judicio ; mea konfeso expiacez—ma ha ! quo povas expiacar

uzurpo e filio ocidita ! filio ocidita en loko konsekrata ! Askoltez, siori, e ca kroniko sangoza avertez futura tirani !

'*Alfonso,* vi omna savas, mortis en la Santa Lando—vi volas interruptar me ; vi dicos ke il ne juste venis a sua fino—to esas tro vera ; ecepte to, pro quo ca bitra kupo quan *Manfred* mustas pardrinkar til la lizo ? *Rikardo,* mea avulo, esis ilua chambelano—me volus velizar la krimini di mea ancestro, ma vane ! *Alfonso* mortis per veneno. Fiktiva testamento deklaris *Rikardo* kom ilua heredanto. Ilua krimini persequis il ; ma il perdis nula *Konrad*, nula *Matilda !* Me rekompensas uzurpo por omno ! Tempesto rajuntis il. Mizeroza pro sua kulpo, il vovis a santa *Nikolaos* fundar kirko e du kuventi, se il vivus por atingar Otranto. La sakrifiko aceptesis ; la Santo aparis ad il per sonjo e promisis ke la decendantaro di *Rikardo* regnez en Otranto, til ke la yusta posedanto kreskez tro grande por habitar la kastelo, e tam longe kam filii virala de la lumbo di *Rikardo* restez por juar ol. Ho ve ! ho ve ! nek viro nek

muliero, ecepte me, restas de omna ilua raso mizeroza ! Me facis———la malaji di ca tri dii parolas lo restanta. Quale ca yunulo povas esar la heredanto di *Alfonso* me ne savas ; ma me ne dubitas to. La ilua esas ca domeni ; me rezignas oli—ma me ne savis ke *Alfonso* havis heredanto—me ne dubitas la volo di cielo ; povreso e pregado plenigos la tempo tristega, til ke *Manfred* esos sumnata a *Rikardo.'*

'To quo restas esas mea parto deklarar,' dicis *Jerome.* 'Kande *Alfonso* segliris vers la Santa Lando, il pulsesis da sturmo a la marbordo di Sicilia. La altra navo, qua portis *Rikardo* ed ilua sequantaro, quale *vua Siniorulo* certe audis, separesis da il.'

'To esas ya vera,' dicis *Manfred* ; 'e la titulo quan vu donas a me esas plu kam proskriptito povas reklamacar—nu, to esez, durez.'

Jerome redeskis, e duris parola ; 'Dum tri monati la siniorulo *Alfonso* esis retenita da venti en Sicilia. Ibe il amoreskis bela virgino nomizita *Victoria.* Il esis tro pia por tentar el a plezuri interdiktata. Li mariajeskis. Ma opinionante ke ca amoro ne konkordis kun la

santa vovo di milito da qua il obligesis, il decidis celar sua mariajo til la riveno de la kruco-milito, kande il intencis querar ed agnoskar el kom ilua spozino legitima. Il livis elu gravida. Dum ilua absenteso, el parturis filiino ; ma el apene sentabis la peni di matro ante audar la rumoro pri la morto di sua siniorulo, e la sucedo di *Rikardo.* Quo povus muliero senamika e senpova facar ? Kad elua atesto vinkus ? Tamen, mea Siniorulo, me havas skriburo autentika—'

'Ne necesa ;' dicis *Manfred* ; 'la hororo di ca dii, la vizione quan ni nur nun vidis, omno konfirmas tua pruvi ultre mil pergameni. La morto di *Matilda* e mea ejekto—'

"Tranquileskez, mea Siniorulo,' dicis *Hippolita* ; 'ca santulo ne intencis rimemorigar da vu vua chagreni.'

Jerome duris parolar : 'Me ne repetos to quo ne necesas. La filiino quin *Victoria* parturis, esis ye elua maturesko donita per mariajo a me. *Victoria* mortis ; e la sekretajo restis inkluzita en mea sino. La naraco di *Theodore* ja explikis lo restanta.'

La Monako cesis. La kompani dezolata retretis a la restanta parto di la kastelo. Matine *Manfred* signizis sua abdiko di la princio, kun la aprobo di *Hippolita*, e li amba vestizis su per la vestaro di religio en la vicina kuventi. *Frederik* ofris sua filiino a la nova Princulo, quan la tenereso di *Hippolita* por *Isabella* konkordis por avancigar ; ma la chagreno di *Theodore* esis tro nova por permisar penso pri altra amoro ; e ne til pos frequenta konversi kun *Isabella* pri ilua kara *Matilda* esis ilu persuadata ke ilu konocos nula feliceso ecepte kun elta kun qua ilu povos por sempre komplezar la melankolio posedanta sua anmo.

FINO.

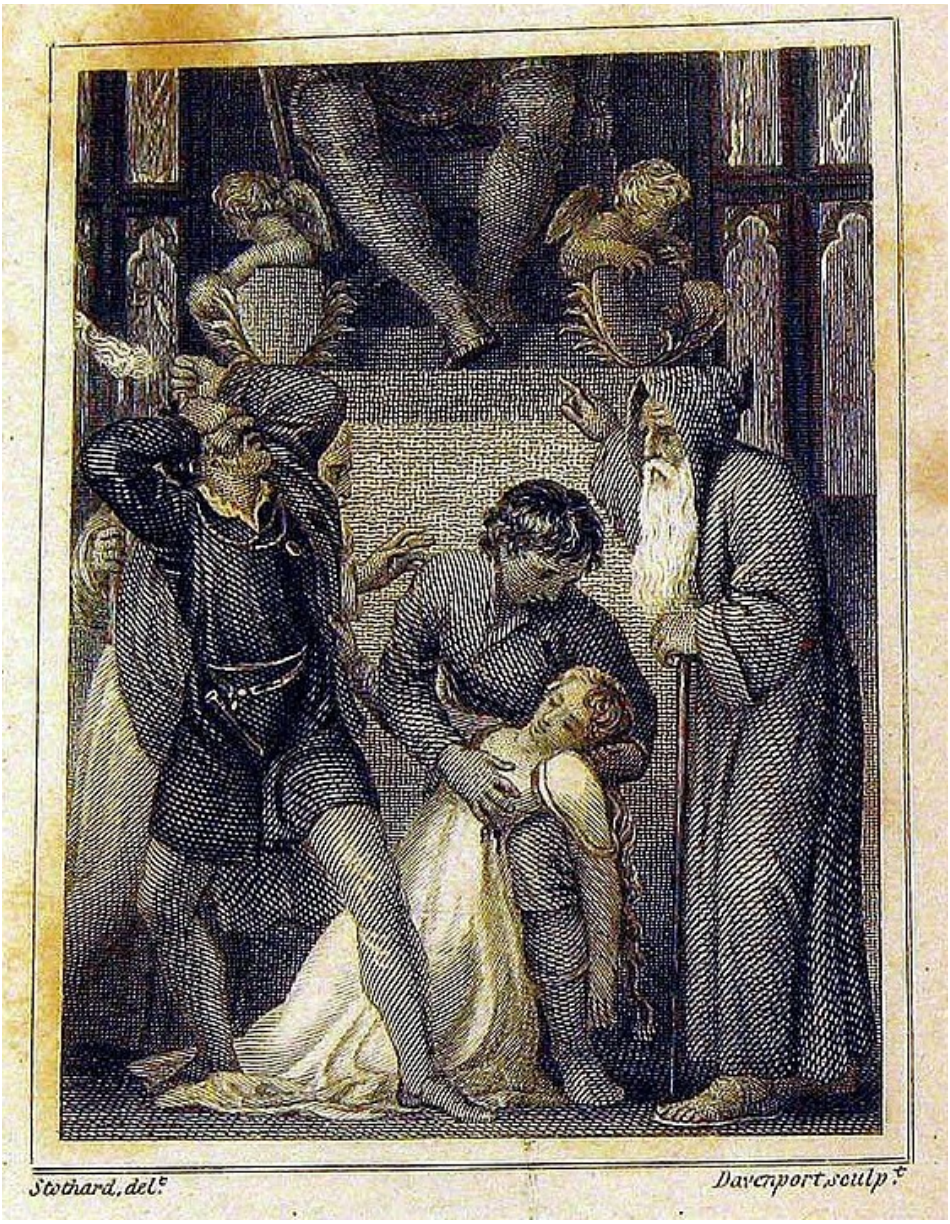

La predicajo efektigita.

LINGUO INTERNACIONA
Ido
UNIVERSALA